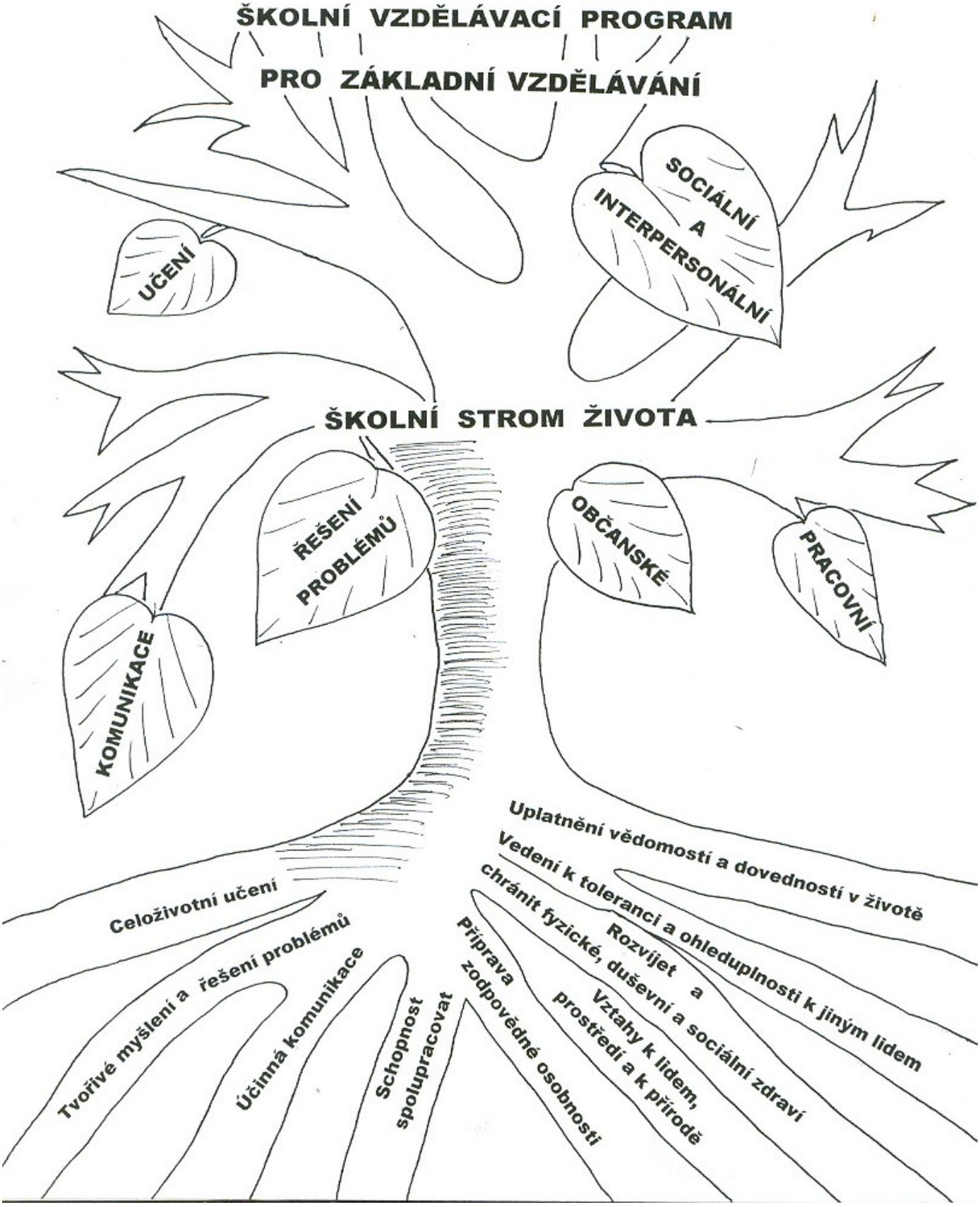

Základní škola Litultovice, příspěvková organizace

Obsah

Obsah 2
1. Identifikační údaje 5
2. Charakteristika školy a školního vzdělávacího programu 7
2.1. Charakteristika školy a její priority 7
a) Charakteristika školy 7
b) Charakteristika pedagogického sboru 8
c) Charakteristika žáků 8
d) Spolupráce školy s rodiči, veřejností, partnery a jinými institucemi 9
e) Priority školy, dlouhodobé projekty 9
f) Prezentace školy 10
g) Zabezpečení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami 11
3. Charakteristika školního vzdělávacího programu 11
3.1. Zaměření školy 13
3.2. Výchovné a vzdělávací strategie 14
3.3. Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami 18
3.3.1. Vzdělávání žáků se zdravotním postižením 19
3.3.2. Zásady práce pro žáky se zdravotním postižením 19
3.3.3. Vzdělávání žáků se zdravotním znevýhodněním 19
3.3.4. Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním 20
3.3.5. Zásady pro práci s dětmi se sociálním znevýhodněním 21
3.4. Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných 21
3.5. Začlenění průřezových témat 22
4. Vzdělávací období základního vzdělávání a učební plán 28
Učební plán pro 1. – 5. r. základního vzdělávání 29
5. UČEBNÍ OSNOVY 32
5.1. Vzdělávací oblast : Jazyk a jazyková komunikace 33
ČESKÝ JAZYK 33

Očekávané výstupy na konci 1. období: 48
Očekávané výstupy na konci 2. období : 49
ANGLICKÝ JAZYK 51
Očekávané výstupy – 1. období 58
5.2. Vzdělávací oblast : Matematika a její aplikace 60
MATEMATIKA 60
Očekávané výstupy na konci 1. období výuky matematice: 69
Očekávané výstupy na konci 2. období výuky matematice 70
5.3. Vzdělávací oblast : Informační a komunikační technologie 72
INFORMATIKA 72
Očekávané výstupy na konci 2. období : 75
5.4. Vzdělávací oblast : Člověk a jeho svět 77
PRVOUKA 77
Očekávané výstupy na konci 1. období: 82
PŘÍRODOVĚDA 85
Očekávané výstupy na konci 2. období výuky přírodovědy: 90
VLASTIVĚDA 92
Očekávané výstupy na konci 2. období výuky vlastivědy: 97
5.5. Vzdělávací oblast : Umění a kultura 98
HUDEBNÍ VÝCHOVA 98
Očekávané výstupy na konci 1. období výuky hudební výchovy: 106
Očekávané výstupy na konci 2. období 106
VÝTVARNÁ VÝCHOVA 108
Očekávané výstupy na konci 1. období výuky výtvarné výchovy: 118
Očekávané výstupy na konci 2. období výuky výtvarné výchovy: 118
5.6. Vzdělávací oblast : Člověk a zdraví 120
TĚLESNÁ VÝCHOVA 120
Očekávané výstupy na konci 1. období: 128

Očekávané výstupy na konci 2. období: 129
VÝCHOVA KE ZDRAVÍ 130
5.7. Vzdělávací oblast : Člověk a svět práce 135
PRACOVNÍ ČINNOSTI 135
Očekávané výstupy na konci 1. období: 139
Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání 139
6. Hodnocení žáků a autoevaluace školy: 141
6.1. Pravidla pro hodnocení žáků 141
6.1.1. Hodnocení a klasifikace 141
6.1.2. Hodnocení a klasifikace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami . 143
6.1.3. Celkové hodnocení 146
6.1.4. Způsob získávání podkladů pro hodnocení 146
6.1.5. Hodnocení práce v zájmových útvarech 147
6.1.6. Hodnocení žáků, kteří nejsou státními občany ČR 147
6.1.7. Sebehodnocení 148
6.1.8. Výstupní hodnocení 148
6.1.9. Postup do dalšího ročníku 150
6.2. Autoevaluace školy 151

Č.J.: ZSL/96/22

1. **Identifikační údaje**

Název vzdělávacího programu:

ŠKOLNÍ STROM ŽIVOTA
- školní vzdělávací program pro základní vzdělávání

Motivační název:

TVOŘIVÁ ŠKOLA – ŠKOLNÍ STROM ŽIVOTA

Kontaktní údaje:

Název školy:	Základní škola Litultovice, příspěvková organizace
Sídlo:	Litultovice č. 107, 747 55
Právní forma:	příspěvková organizace
IČO:	75026503
REDIZO:	600143147
Telefon:	+420 553 668 139
Email:	zs.litultovice@seznam.cz
Web:	www.zs.litultovice.cz

Ředitelka školy: Mgr. Dana Kaliková

Součásti školy:

Základní škola:	IZO: 102 420 971	kapacita: 60 žáků
Školní družina:	IZO: 120 004 119	kapacita: 50 dětí
ŠJ-výdejna:	IZO: 120 004 127	kapacita: 49 jídel

Zřizovatel školy:

Název zřizovatele:	Městys Litultovice
Sídlo:	Litultovice
Právní forma:	samospráva
IČO:	00300381
Telefon:	555 559 541
E-mail:	mestys.litultovice@seznam.cz
Web:	www.litultovice.cz

Platnost dokumentu: od **1.9.2022**

2. Charakteristika školy a školního vzdělávacího programu

2.1. Charakteristika školy a její priority

a) Charakteristika školy

1. Faktografické údaje :

Základní škola Litultovice, příspěvková organizace je trojtřídní vesnická spádová škola se samostatným 1. stupněm, kterou navštěvují žáci 1.-5. ročníku. Její součásti tvoří základní škola, jedno oddělení školní družiny a školní jídelna-výdejna stravy. Je umístěna na okraji vesnice v méně frekventovaném místě. Školu navštěvuje asi 50 žáků ze 7 vesnic, z toho je asi 50% místních a 50% dojíždějících. Průměrný počet žáků na třídu je 16. Žáci dojíždějí školními linkovými autobusy s dojezdem až ke škole (výhoda-bezpečnost dětí). Rovněž většina rodičů dojíždí za prací mimo obec. Z tohoto důvodu jsou aktivity školy značně ovlivněny jízdním řádem. V sousedství základní školy je také mateřská škola.

2. Podmínky školy (prostorové, materiální, technické, hygienické):

Více než 120 let stará rekonstruovaná budova školy nadále prochází různými úpravami. Proběhla přestavba výdejny stravy a jídelny podle norem EU, do budoucna se počítá s výměnou oken, novou fasádou a s půdní vestavbou, kde budou nové učebny, kabinet a sklad učebnic.

V současnosti probíhá výuka ve třech kmenových třídách. Součástí jedné třídy je kout se 4 počítači a 8 notebooky, druhá třída je rozdělena na školní družinu s relaxačním, hracím a PC koutkem a učebnu. Součástí třídy je také školní knihovna, kde si žáci mohou knihy zapůjčit. Knihovna je průběžně doplňována novými tituly. Vedle školy stojí od roku 2012 nová víceúčelová hala pro výuku Tv, kroužku a dalších sportovních aktivit školy. Všechny prostory školy (učebny, chodby, jídelna) jsou čisté, světlé a vkusně esteticky upravené. Na vzhledu školy a školní zahrady se podílejí všichni žáci i učitelé, kteří pravidelně obměňují výzdobu interiéru a upravují okolí školy. Všechny třídy jsou vybaveny interaktivní tabulí, novými lavicemi, audio a video technikou. Součástí každé třídy je relaxační koutek pro odpočinkové a pohybové aktivity.

Ke zpestření výuky se používá mnoho nových pomůcek (nástěnné obrazy, výukové programy, videokazety, mapy, globus, elektrické varhany, hry, soubory demonstračních karet, abeceda, stavebnice, pracovní listy, knihy, výtvarné materiály atd.) a interaktivní programy, které jsou hojně využívány. Tyto pomůcky jsou uloženy v kabinetu.

V době volna a přestávek mohou žáci využívat odpočinkové a PC kouty, za pěkného počasí také školní zahradu s posezením. Škola má dobré hygienické zázemí (šatny, WC, umývárny v souladu s normami).

Všichni vyučující mají pro svou práci k dispozici PC učebnu, dva další počítače a notebooky . Mají volný přístup na internet, používají tiskárny, kopírku a společně se schází ve sborovně, kde je umístěna učitelská knihovna.

Materiální vybavení je dostatečné, mnoho pomůcek si učitelé vytvářejí sami. Do budoucna plánujeme zakoupení dalších počítačů, výukových programů, interaktivních učebnic, dataprojektoru, nového školního nábytku, TV vybavení atd. Vše bude záležet na výši rozpočtu, který obdržíme od zřizovatele.

b) Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor ZŠ Litultovice tvoří 3 třídní učitelky a 1 vychovatelka. Všechny čtyři pedagogické pracovnice vyučují ve třech. Z tohoto počtu pedagogů je 80% odborně vzdělaných učitelů pro vyučování na I. stupni ZŠ. Jedna učitelka má navíc vystudovánu VŠ obor – učitelství pro MŠ, jedna studovala SŠ - obor vychovatelství a mateřinky, 3 učitelky mají ukončený kurz pro výuku anglického jazyka, 2 učitelky mají ukončen kurz – Správce počítačové sítě, 3 učitelky mají kurz pro nápravu poruch učení a jedna učitelka má kurz První pomoci.

Škola má jedno oddělení družiny, které mohou navštěvovat také děti ze ZŠ Hlavnice. Na škole pracuje asistentka protidrogové prevence. Pro děti s poruchami učení je zřízen kroužek – Náprava poruch učení.

V rámci účelného využití volného času se žáci mohou zapojit do několika zájmových aktivit. Na škole pracuje šest kroužků – výtvarný, sportovní, hudební, dramatický, angličtina a počítačový. Činnost kroužků je rozdělena do celého týdne, ale značně závisí na možnostech dojíždění žáků. I přes tyto komplikace se nám daří zapojit do zájmových aktivit téměř všechny žáky.

Velkou pozornost věnujeme integraci žáků se specifickými poruchami učení a chování, kteří jsou zařazeni do běžných tříd. Těmto žákům se jednou týdně věnují dyslektické asistentky z řad učitelek ZŠ. Žáci s nimi pracují podle individuálních plánu, se kterým jsou seznámeni ostatní vyučující a rodiče. K výuce využívají potřebné pomůcky a učebnice.

Pomocný personál – školnice, která se stará o hladký chod školy. Zajišťuje hygienickou nezávadnost prostředí, má na starosti veškeré opravy drobnějšího charakteru, stará se o poštu. Pracuje na plný úvazek.

Každá pracovnice bude samostatně pečovat o oblast svého zájmu a pracovního zařazení ve škole.

Ředitelka školy – řízení školy, příprava podkladů pro účetnictví a zpracování mezd, hospitační a kontrolní činnost, , kabinet, kulturní programy, prezentace školy v obci, tvorba ŠVP na škole, počítačový kroužek, zdravotník.

1. učitelka - práce s dyslektiky, kulturní programy, soutěže, školní kronika, výzdoby, příprava ŠVP na škole, hudební a anglický kroužek. Učitelka zastupuje v době nepřítomnosti ředitelku školy.

2.učitelka – primární prevence společensky nežádoucích jevů, kulturní programy, soutěže, výzdoby, tvorba ŠVP na škole, sklad učebnic,výtvarný, dramatický a anglický kroužek.

Vychovatelka – vybavení ŠD, výzdoby chodeb, kulturní programy, výtvarné soutěže, soutěže ŠD, výtvarný, anglický a sportovní kroužek, učitelská a žákovská knihovna, tvorba ŠVP na škole.

c) Charakteristika žáků

Počet žáků navštěvujících ZŠ Litultovice se pohybuje kolem čísla 50. Z toho asi 50% je místních a 50% dojíždějících ze sedmi vesnic. Všichni jsou české národnosti. Většina žáků má dobré sociální podmínky. Několik žáků pochází z méně podnětného prostředí, kdy rodiče mají

menší zájem o prospěch a chování žáků. Polovina žáků dosahuje trvale výborného prospěchu, méně než polovina žáků má velmi dobrý prospěch a ojediněle dosahují slabšího prospěchu. U některých žáků se vyskytuje porucha učení nebo chování. Žáci jsou v péči dyslektických asistentek, dle potřeby vyšetřeni na PPP. Někteří žáků projevuje určitý druh nadání (M, ČJ, AJ, VV, sport, všeobecný přehled, HV). Žáci školy se zapojují do některých zájmových aktivit na škole (kroužky sportovní, výtvarný, hudební, počítačový). Na škole není nepovinný předmět náboženství, ale žáci jej mohou navštěvovat v rámci spolupráce mezi školami v ZŠ Hlavnice. Žáci se aktivně zapojují do dalších školních aktivit (vánoční besídky, Den matek, sběry, soutěže a mnoho dalších).

d) Spolupráce školy s rodiči, veřejností, partnery a jinými institucemi

Škola staví na úzké spolupráci s klubem rodičů a rodiči celkem. Spolupráce je na velice dobré úrovni, ať při setkáních v době třídních schůzek, při společných akcích (besídkách, akademiích, výletech), či při společném vyrábění výrobků v době vánoční. Rodiče jsou o činnosti školy informováni na třídních schůzkách, pomocí emailu info.litultovice@seznam.cz a také prostřednictvím školního časopisu Počteníčko a webových stránek školy www.zs.litultovice.cz . Mohou školu navštívit kdykoliv po vzájemné dohodě s vyučujícími.

Na škole působí tříčlenná školská rada, která je tvořena zástupcem základní školy, zástupcem zřizovatele a zástupcem z řad rodičů. Členové se setkávají nejméně dvakrát do roka, aby projednali aktuální záležitosti týkající se školy, tlumočí připomínky či dotazy z řad svých voličů. Spolupráce všech tří zúčastněných stran vždy fungovala ke spokojenosti všech.

Dále škola spolupracuje se ZŠ V Dolních Životicích, Hlavnici, Mladecku a se Slavkovem – turnaje v kopané, vybíjené, sportovní dny, návštěvy jarních, podzimních a vánočních výstav, prohlídky škol, společné divadelní představení. Spolupráce je i s MŠ v Litultovicích a Hlavnici – návštěvy budoucích žáků do 1. třídy, společné kulturní pořady.

Klademe důraz na spolupráci se zřizovatelem. Spolupracujeme s Kulturní komisí městyse Litultovice, pořádáme pro ně vystoupení, výstavky. Oni pro nás naopak zajišťují organizační zázemí při různých akcích pořádaných pro děti. Začátkem školního roku a koncem školního roku mezi nás dochází zástupce městyse. Pravidelný kontakt funguje mezi ředitelkou školy a starostou, kteří společnými silami pracují na bezchybném chodu školy.

Společné zájmy nás pojí s Mateřskou školou v obci, pořádáme setkávání dětí různých věkových kategorií při kulturních příležitostech, v době vánoční a při příležitosti oslav Dne dětí.

e) Priority školy, dlouhodobé projekty

Všichni pracovníci školy se budou podílet na vytváření statutu klidné bezpečné venkovské školy rodinného typu. Nosnou myšlenkou práce pedagogů s dětmi je, aby děti chodily do školy rády, beze strachu a obav. Aby neměly strach svěřit se pedagogům se svými problémy, komunikovat s nimi a pracovat s chutí a nasazením. Od toho se odvíjí náhled pedagogů na přístup k dětem, na jejich hodnocení. Pedagogové razí ideu známkovacího hodnocení s individuálním přístupem k jednotlivci, obzvláště v počátečních fázích se silně motivačním charakterem. Povzbuzení, pochvala, odměňování za výbornou práci je součástí přístupu pedagogů k dětem. Žáci jsou samozřejmě vedeni k zodpovědnosti k práci, k touze podávat co nejlepší výkony, být úspěšní. Vše pokud možno nenásilnou formou, v přátelském ovzduší a co nejčastěji v zábavné rovině. Žáci jsou vedeni k aktivnosti, samostudiu, k rozšiřování obzoru ze svého vlastního popudu.

Velká pozornost je věnována dětem s výukovými potížemi či poruchami dyslektického charakteru. Slabším žákům je poskytována možnost pravidelného doučování. Dětem talentovaným je rovněž věnována patřičná pozornost a jejich schopnosti jsou rozvíjeny.

Zabýváme se vztahovými problémy, řešíme situace, mnohdy modelového charakteru. Žáci jsou vedeni k sebehodnocení, sebekontrole, schopnosti střízlivě hodnotit druhé, nebýt krutý, zákeřný. vyjadřovat se slovně k chování svému i druhých.

Výchovná činnost školy bude probíhat v těchto oblastech, které budou prolínat všemi vyučovacími předměty.

- Primární prevenci společensky nežádoucích jevů
- Výchovu ke zdraví a zdravému životnímu stylu
- Environmentální výchovu
- Multikulturní výchovu
- Etickou výchovu
- Dopravní výchovu

V rámci environmentální výchovy jsou děti seznamovány se zdravým životním stylem, jsou vedeny k blízkému vztahu k přírodě. Formou projektů jsou seznamovány s faunou i florou, jejich ochranou. V rámci Dne Země probíhá na naší škole projekt zabývající se mnoha otázkami spojenými se životem na Zemi, zpracováváním odpadů, využíváním druhotných surovin, ochranou zdrojů apod.

Vzhledem k hrozícímu nebezpečí zneužívání drog mladistvými je věnována velká pozornost této problematice. Jsou sledovány vztahy mezi dětmi, potírán samotný náznak šikany. Formou besed, užíváním přijatelné formy obrazového materiálu je dětem vštěpováno, jak se stavět k drogám, jsou zdůrazňována úskalí zneužívání drog mladistvými.

Etická výchova u žáků rozvíjí sociální dovednosti, prospěšné pro ně samé i pro společnost. Rozvíjí správné způsoby komunikace, respekt k hodnotám a názorům jiných lidí, schopnost vcítění se do situací ostatních lidí, pozitivní představu o sobě samém a schopnost účinné spolupráce. Bude prolínat všemi vzdělávacími obory.

Dále se škola rozhodla stavět na svých silných stránkách. Žáci jsou dlouhodobě vedeni k estetickému cítění, preferujeme výtvarný projev a pracovní zručnost. Pozornost je věnována tělovýchovným aktivitám, a to nejen v rámci vyučovacího procesu, ale i mimo něj v rámci činnosti školní družiny a kroužků.

Dlouhodobě se pedagogové zaměřují na kulturně – vzdělávací, sportovně zaměřené aktivity mimo vyučování. Výlety, zájezdy do divadla, kina, vystoupení, olympiády, soutěže, exkurze aj.

V popředí zájmu vždy bude žák, jeho individualita a jeho potřeby.

f) Prezentace školy

Symbolem školy je školní logo, které je tvořeno dvěma čápy. Toto logo bylo vybráno proto, že se čápi každoročně přilétají do hnízda na sloupu elektrického vedení, který stojí v zahradě naší školy. Dva čápi jsou zde proto, že vedeme děti ke kamarádství, přátelství a vzájemné pomoci.

Další prezentací školy uvádíme v almanachu „Ema má mámu“ ke 120. výročí otevření školy.

Škola vydává školní časopis Počteníčko, kde přispívají učitelé i žáci. Škola se prezentuje na webových stránkách vlastních i městyse Litultovice a přispívá do obecních novin. Žáci se účastní různých soutěží, kulturních programů a akcí školy na veřejnosti.

g) Zabezpečení vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Zabezpečení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami realizujeme takto:

Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocení plánu pedagogické podpory (PLPP) sestavuje třídní učitel s metodikem prevence v písemné podobě. Před jeho zpracováním budou probíhat rozhovory s jednotlivými vyučujícími s cílem stanovení metod práce s žákem, způsobu kontroly, osvojení znalostí a dovedností atd. Třídní učitel stanoví termín přípravy PLPP a organizuje společné schůzky s rodiči, pedagogy, vedením školy i žákem samotným.

Třídní učitel zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být PLPP prováděn. Třídní učitel po podpisu PLPP zákonným zástupcem žáka a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle PLPP řediteli školy, který je zaznamená do školní matriky.

Při vzdělávání žáků se zbytky zraku, nevidomých a s vadami řeči se škola obrací na ZŠ Havlíčkova v Opavě pro zrakově postižené a žáky s vadami řeči. Při vzdělávání žáků s tělesným a mentálním postižením bude škola spolupracovat se ZŠ Dostojevského Opava pro tělesně a mentálně postižené nebo SPC Srdce při ZŠ a PŠ Slezského odboje v Opavě.

Školní poradenské pracoviště je tvořeno metodikem prevence, který zároveň koordinuje jeho činnost ve spolupráci s třídními učiteli.

Jako podpůrná opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami bude v naší škole využívána podle doporučení školského poradenského zařízení a přiznaného stupně podpory zejména:

a) v oblasti metod výuky:
   - respektování odlišných stylů učení jednotlivých žáků
   - metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby žákovi
   - důraz na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsahu
   - respektování pracovního tempa žáků a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů
b) v oblasti organizace výuky:
   - střídání forem a činností během výuky
   - u mladších žáků využívání skupinové výuky
   - postupný přechod k systému kooperativní výuky
   - v případě doporučení může být pro žáka vložena do vyučovací hodiny krátká přestávka
c) zařazení předmětů speciálně pedagogické péče dle postižení

3. Charakteristika školního vzdělávacího programu

Základní vzdělávání, kterým se dosahuje stupně základní vzdělání, se realizuje oborem vzdělání základní škola. V souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., je pro realizaci základního vzdělávání vydán Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání.

Školní vzdělávací program je koncipován tak, aby na úrovni školy (dále ročníků, předmětů) vytvářel co nejlepší předpoklady pro postupné osvojování klíčových kompetencí, které stanovuje rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání a které tvoří jeho základní strategii. V etapě základního vzdělávání jsou za **klíčové považovány tyto kompetence** :

1. Kompetence k učení (mj. efektivní vlastní učení se, práce s informacemi, samostatné pozorování, experimentování atd.)
2. Kompetence k řešení problémů (rozpozná problém, plánuje způsob řešení, kriticky myslí, využívá vědomosti pro různé varianty řešení atd.)
3. Kompetence komunikativní (formuluje a vyjadřuje své myšlenky, naslouchá druhým, využívá informační a komunikační prostředky atd.)
4. Kompetence sociální a interpersonální (spolupracuje v týmu, je ohleduplný k jiným, přispívá k diskusi v menším i větším kolektivu atd.)
5. Kompetence občanské (respektuje přesvědčení druhých, chápe základní demokratické principy společnosti, rozhoduje se zodpovědně, jedná ekologicky atd.)
6. Kompetence pracovní (používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení, přistupuje zodpovědně k výsledkům pracovní činnosti atd.)

Pozn.: Úplné vymezení klíčových kompetencí uvádí Rámcový vzdělávací program.

K osvojování výše uvedeného směřuje každodenní činnost školy, tj. vyučování, ale i mnohé další činnosti a akce, které se školou souvisejí. Jestliže bychom měli vytýčit základní pilíře, na kterých je koncepce školy postavena, mohli bychom uvést tyto :

A. Tvořivá a hravá škola

V popředí záměrů a cílů školního vzdělávacího programu je rozvoj tvořivosti žáků. Důležitým předpokladem pro rozvoj tvořivosti je motivovat žáky tak, aby měli radost z pochopení probíraného učiva. Přitom je třeba respektovat jejich individuální vlohy.

Aby žáci byli schopni tvořivě riskovat při řešení úkolů a problémů, je třeba podporovat jejich *samostatnost*, *sebejistotu*, *zodpovědnost*, *pozitivní sebehodnocení*. Učitelé se pro žáky stanou partnery a poradci, pomocníky na cestě za samo-objevováním, stanou se jejich oporou.

Veškerá činnost učitelů a především žáků musí být doprovázena *pocity uspokojení* a *radosti z dobrých výsledků*.

B. Spolupráce a vzájemná pomoc

Dalším důležitým stavebním prvkem je spolupráce a vzájemná pomoc. Všichni ve škole, velcí i malí, se musí cítit jako spolupracovníci, kteří pomohou a kterým také bude pomoženo. Společným úsilím ke společným cílům – toho bychom chtěli postupně dosáhnout. Nesmíme zapomenout, že nejaktivnějšími spolupracovníky by se měli stát rodiče. Zaměřujeme se hlavně na výtvarné, pracovní, hudební a sportovní činnosti. Spolupracujeme s Kulturní komisí městyse Litultovice a s některými dalšími organizacemi městyse, aby byla rozšířena nabídka pro využití volného času dětí v oblasti kultury a sportu. Spolupracujeme s tělovýchovnou organizací Litultovice, která se zaměřuje hlavně na fotbalovou přípravu chlapců již od předškolního věku a se Sdružením dobrovolných hasičů.

C. Klima školy

Velký význam pro úspěšnost školy má její atmosféra. Od estetičnosti prostředí přes mezilidské vztahy, pozitivní školní tradice a rituály, symboly až po pocit jistoty a bezpečí.

Říká se, že škola je přípravou na život. Není tomu tak zcela přesně. Škola je už život sám, i když specifický, ale zvláštní je přece každé prostředí – jiné v nemocnici, jiné na úřadě a jiné ve škole. Proto by se ve škole mělo dít co nejméně „jako“, ale co nejvíce „skutečně, opravdově“, se vší vážností. Ač je to vlastně velká hra…

D. Všestrannost i preference

Celková koncepce vychází z toho, že ústředním cílem školy je přispět k výchově odpovědného, sociálně tolerantního občana vybaveného základními vědomostmi a hlavně dovednostmi. Základní škola je o všestrannosti.přesto z pohledu současného světa s výhledem do budoucnosti můžeme ústřední cíl rozdělit na několik dílčích, které by škola měla sledovat a preferovat především. Naše škola se snaží klást důraz na naplnění těchto čtyř základních gramotností. Je to gramotnost **občanská (politická), jazyková, informační a metodologická.** Občanská gramotnost by měla přispívat k výchově budoucího dobrého občana (táty, mámy, souseda, spolupracovníka…). Jazyková část se soustřeďuje na komunikaci, začíná mateřským jazykem a pokračuje cizími jazyky. Informační gramotnost neznamená jen práci s počítači, ale výcvik ve zvládnutí informační záplavy – informace umět získat, třídit a použít, využít. Sem patří i mimo jiné důraz na čtení s porozumění, ne na „hlasitou krásu“. Cíl metodologický znamená vedení k tvořivému řešení problémů, hledání různých variant řešení. Už jen tento stručný nástin dává tušit, že málokterá gramotnost je úkolem jen určitého předmětu, i když podíl některého je mnohdy vyšší. Tento vytýčený cíl musí prolínat prací všech předmětů a ročníků. Na druhou stranu to neznamená, že se nesmí objevit nic, co nezapadá do uvedených oblastí. I memorování má své místo, pokud je místo rozumně vybrané (vidíme jistě rozdíl mezi učením se násobilce a učením se přítokům Labe či Vltavy bez mapy…)

3.1. Zaměření školy

Jak již bylo řečeno, škola klade důraz na vyvážené a kvalitní vzdělávání, rozvíjení samostatného logického myšlení a schopnosti komunikace, vzájemné pomoci a ohleduplnosti.

Snažíme se uplatňovat nové formy výuky – projektové vyučování, skupinové práce, hodnocení žáky a formy sebehodnocení, integraci žáků s SPU a poskytování prostoru žákům nadaným a talentovaným.

Co je naším cílem a co chceme především :

- Poskytovat kvalitní základní vzdělání zaměřené na „aktivní dovednosti“ žáků
- Rozvíjet matematické a logické myšlení žáků (navýšení počtu hodin matematiky)
- Podporovat rozvíjení pohybových dovedností žáků ve školních i mimoškolních sportovních aktivitách
- Utvářet v žácích komplexní estetické cítění (důraz na VV, TV, Dramatická výchova).
- Rozvíjet komunikační dovednosti žáků :
    - v mateřském jazyce
    - v cizím jazyce
    - v informačních a komunikačních technologiích
    - v sociálních vztazích

Chceme, aby u nás ve škole bylo dobře žákům i učitelům.

Cílem je společný zájem poznávat, hrát si, prožívat a tvořit v bezpečném prostředí vně i uvnitř školy, postavené na 4 principech učení :

učit se znát
učit se jak na to
učit se žít
učit se být.

3.2. Výchovné a vzdělávací strategie

(Společné postupy, které vedou k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků jsou uplatňovány všemi pedagogy při výuce i mimo ni.)

Kompetence k učení – vést žáky k zodpovědnosti za své vzdělávání, umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení.

- Na praktických příkladech blízkých žákovi vysvětlujeme smysl a cíl učení a posilujeme pozitivní vztah k učení.
- Podporujeme samostatnost a tvořivost.
- Podporujeme různé přijatelné způsoby dosažení cíle.
- Učíme žáky plánovat, organizovat a vyhodnocovat jejich činnosti.
- Učíme žáky požívat metody „time managementu“ a „self managementu“.
- Ve výuce se zaměřujeme prioritně na „aktivní“ dovednosti, učivo používáme jako prostředek k jejich získání.
- Ve výuce zřetelně rozlišujeme základní, nezbytné, klíčové, kmenové) učivo a učivo rozlišující (doplňující).
- Učíme žáky vyhledávat, zpracovávat a používat potřebné informace v literatuře a na internetu.
- Ve všech vyučovacích předmětech podporujeme používání cizího jazyka a výpočetní techniky.
- Umožňujeme žákovi pozorovat, experimentovat, porovnávat výsledky a vyvozovat závěry.
- Uplatňujeme individuální přístup k žákovi, výsledky posuzujeme vždy z pohledu „přidané hodnoty“.
- Motivujeme k učení – snažíme se cíleně vytvářet takové situace, v nichž má žák radost z učení.
- Při hodnocení využíváme ve zřetelné převaze prvky pozitivní motivace.
- Učíme práci s chybou.
- Učíme trpělivosti, povzbuzujeme.
- Na začátku hodiny vždy žáky seznámíme s cílem VH, na konci VH vždy s žáky zhodnotíme jeho dosažení.

- Jdeme příkladem – neustále si dalším vzděláváním rozšiřujeme svůj „pedagogický obzor“.

Kompetence k řešení problémů – podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů.

- Učíme žáky nebát se problémů („problémy byly, jsou a budou – problém není hrozba, ale výzva“).
- Vytvářením praktických problémových úloh a situací učíme žáky prakticky problém řešit.
- Na modelových příkladech ve svých předmětech naučíme žáky algoritmu řešení problémů.
- Podporujeme různé přijatelné způsoby řešení problému.
- Podporujeme netradiční (originální) způsoby řešení problémů.
- Podporujeme samostatnost, tvořivost a logické myšlení.
- Podporujeme týmovou spolupráci při řešení problémů.
- Podporujeme využívání moderní techniky při řešení problémů.
- Při řešení problémů učíme žáky používat metodu „SWOT analýza“ a metodu „brainstorming“.
- V rámci svých předmětů učíme, jak některým problémům předcházet.
- Ve škole i při mimoškolních akcích průběžně monitorujeme, jak žáci řešení problémů prakticky zvládají.

- Jdeme příkladem – učíme se sami lépe, s rozumem a s nadhledem řešit různé problémové situace ve škole.

Kompetence komunikativní – vést žáky k otevření, všestranné a účinné komunikaci.

- Prioritně se zaměřujeme na rozvíjení komunikačních dovedností žáků v mateřském jazyce, v cizím jazyce, v informačních a komunikačních technologiích a v sociálních vztazích.
- Klademe důraz na „kulturní úroveň“komunikace.
- Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů.
- Ve všech vyučovacích předmětech podporujeme používání cizího jazyka a výpočetní techniky.
- Podporujeme kritiku a sebekritiku.
- Učíme žáky publikovat a prezentovat své názory a myšlenky (školní časopis, místní tisk, web, prezentace apod.)
- Podporujeme přátelskou komunikaci mezi žáky z různých tříd, ročníků, věkových kategorií.
- Připravujeme žáky na zvládnutí komunikace s jinými lidmi v obtížných a ohrožujících situacích.
- Důsledně vyžadujeme dodržování pravidel stanovených ve školním řádu, v řádech odborných pracoven, řádu akcí mimo školu apod. a umožňujeme žákům podílet se na sestavování těchto pravidel.
- Učíme žáky naslouchat druhým, jako nezbytný prvek účinné mezilidské komunikace.

- Učíme žáky „asertivnímu chování“ a „nonverbální komunikaci“.

- Jdeme příkladem – „profesionálním“ přístupem ke komunikaci s žáky, rodiči, zaměstnanci školy a širší veřejnosti. Sami otevřeně komunikujeme na „kulturní úrovni“, své názory opíráme o logické argumenty. Netolerujeme pomluvy, nezdvořilost a „ zákulisní“ jednání. Pozitivně svoji školu a učitelskou profesi prezentujeme na veřejnosti.

Kompetence sociální a personální – rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat, pracovat v týmu, respektovat a hodnotit práci vlastní i druhých

- Minimalizujeme používání frontální metody výuky, podporujeme skupinovou výuku a kooperativní vyučování.
- Podporujeme „inkluzi“(„začlenění“) – volíme formy práce, které pojímají různorodý kolektiv třídy jako mozaiku vzájemně se doplňujících kvalit, umožňující vzájemnou inspiraci a učení s cílem dosahování osobního maxima každého člena třídního kolektivu.
- Učíme žáky pracovat v týmech, učíme je vnímat vzájemné odlišnosti jako podmínku efektivní spolupráce.
- Rozvíjíme schopnost žáků zastávat v týmu různé role.
- Učíme žáky kriticky hodnotit práci (význam) týmu, svoji práci (význam) v týmu i práci (význam) ostatních členů týmu.
- Podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci vzájemně potřebují.
- Upevňujeme v žácích vědomí, že ve spolupráci lze lépe naplňovat osobní i společné cíle.
- Podporujeme integraci žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do třídních kolektivů.
- Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu.
- Ve výuce podporujeme koedukovanou výchovu dětí.
- Průběžně monitorujeme sociální vztahy ve třídě, skupině.
- Učíme žáky k odmítavému postoji ke všemu, co narušuje dobré vztahy mezi žáky, (mezi žáky a učiteli).
- Důsledně vyžadujeme dodržování společně dohodnutých pravidel chování, na jejichž formulaci se žáci sami podíleli.

- Jdeme příkladem – podporujeme spolupráci všech členů pedagogického sboru i spolupráci pedagogických a nepedagogických pracovníků školy. Respektujeme práci, roli, povinnosti i odpovědnost ostatních. Upřednostňujeme zájmy školy, zájmy žáků a oprávněné zájmy rodičů před svými osobními zájmy. Pomáháme svým spolupracovníkům, učíme se od nich, vyměňujeme si s nimi zkušenosti.

Kompetence občanské – vychovávat žáky jako svobodné občany, plnící své povinnosti, uplatňující svá práva a respektující práva druhých. Jako osobnosti zodpovědné za svůj život, své zdraví a za své životní prostředí. Jako ohleduplné bytosti, schopné a ochotné účinně pomoci v různých situacích.

- Netolerujeme sociálně patologické projevy chování (drogy, šikana, kriminalita mládeže).
- Netolerujeme projevy rasismu, xenofobie a nacionalismu.
- Netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků, zaměstnanců školy i rodičů.
- Netolerujeme nekamarádské chování a odmítnutí požadované pomoci.
- Netolerujeme žádnou podobu (aktivní, pasivní, otevřenou, skrytou) podpory výše uvedených negativních jevů.
- Důsledně dbáme na dodržování pravidel chování ve škole, stanovených ve vnitřních normách školy.
- Vedeme žáky k sebeúctě a úctě k druhým lidem.
- Na konkrétních modelových příkladech demonstrujeme pozitivní a negativní projevy chování lidí.
- Podporujeme různé formální i neformální způsoby spolupráce s obcí, policií, složkami IZS apod.
- V rámci svých předmětů, v třídnických hodinách i na mimoškolních akcích upevňujeme žádoucí pozitivní formy chování žáků.
- Neustále monitorujeme chování žáků, včas přijímáme účinná opatření.
- Využíváme pomoci a zkušeností odborníků – výchovných poradců, PPP, OPD, policie.
- Rozumně a zodpovědně využíváme dostupných prostředků výchovných opatření – s ohledem na jejich účinnost.
- Kázeňské přestupky řešíme individuálně, princip kolektivní viny a kolektivního potrestání nepřipouštíme.
- Jakoukoli formu agrese žáka na učitele nebereme osobně, ale jako útok na roli učitele.
- Problémy řešíme věcně, rozumně, spravedlivě, vždy bez emocí a osobní zášti.
- Dodržujeme zásadu, „že tu není špatný žák, jsou tu jen špatné projevy jeho chování“.
- Při kázeňských problémech žáků se vždy snažíme zjistit jejich motiv (příčinu).
- V rámci svých předmětů a své působnosti seznamujeme žáky s vhodnými právními normami.
- Nabízíme žákům vhodné pozitivní aktivity (kulturní, sportovní, rekreační apod.) jako protipól nežádoucích sociálně patologickým jevům.
- V hodnocení žáků (ve zřetelné převaze) uplatňujeme prvky pozitivní motivace.
- Jsme vždy připraveni komukoliv z žáků podat pomocnou ruku.

- Jdeme příkladem – respektujeme právní předpisy, vnitřní normy školy, plníme příkladně své povinnosti. Respektujeme osobnost žáka a jeho práva. Budujeme přátelskou a otevřenou atmosféru ve třídě i ve škole. Chováme se k žákům jejich rodičů a ke svým spolupracovníkům tak, jak si přejeme, aby se oni chovali k nám.

Kompetence pracovní – vést žáky k pozitivnímu vztahu k práci, naučit žáky používat při práci vhodné materiály, nástroje a technologie, naučit žáky chránit své zdraví při práci, pomoci žákům při volbě jejich budoucího povolání.

- Kvalitně odvedenou práci vždy pochválíme, žádnou prací netrestáme – tím vedeme žáky k pozitivnímu vztahu k práci.

- Při výuce vytváříme podnětné a tvořivé pracovní prostředí. Měníme pracovní podmínky, žáky vedeme k adaptaci na nové pracovní podmínky.
- Důsledně žáky vedeme k dodržování vymezených pravidel, ochraně zdraví a k plnění svých povinností a závazků.
- Různými formami (exkurze, film, beseda apod.) seznamujeme žáky s různými profesemi – cíleně ujasňujeme představu žáků o reálné podobě jejich budoucího povolání a o volbě vhodného dalšího studia.
- Cíleně posilujeme (motivujeme) žáky k dosažení jimi vhodně zvoleného dalšího studia (budoucího povolání).

- Jdeme příkladem – příkladně si plníme své pracovní povinnosti (nástupy do hodin, příprava na výuku...). Dodržujeme dané slovo. Vážíme si své profese. Svoji profesi a svoji školu pozitivně prezentujeme před žáky, zákonnými zástupci i širší veřejností.

3.3. Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Škola bude vytvářet prostor pro rozvíjení osobnosti každého žáka. Ve spolupráci s třídním učitelem a speciálním pedagogem poradenského pracoviště se věnujeme žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Žáci s podpůrným opatřením od třetího stupně pouze u žáků s lehkým mentálním postižením jsou vzděláváni podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází z diagnostiky a doporučení PPP a vzdělávacího obsahu. (*Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.)*

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považováni žáci se zdravotním postižením, žáci se zdravotním znevýhodněním a žáci se sociálním znevýhodněním.

Při práci se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je nutná spolupráce školy, žáka, jeho zákonných zástupců a školského poradenského zařízení.

V rámci školy jde pak především o spolupráci třídního učitele, ostatních vyučujících žáka a vedení školy. Tito budou spolu s pracovníky poradenského zařízení spolupracovat při řešení problémů, týkajících se vzdělávání těchto dětí. Velký význam má spolupráce a komunikace mezi školou a rodinou žáka. Za nezbytné také považujeme stálé zkvalitňování odbornosti pedagogických pracovníků.

Zásady komunikace učitele se zákonnými zástupci:

- Vytvoření klidné atmosféry (pochvala dítěte, optimismus)
- Dopřání dostatku času pro rozhovor se zákonnými zástupci (vhodnost využití konzultačních hodin)
- Popsání (ne hodnocení) situací, chování a příhod se žákem (nenálepkovat, neškatulkovat!)
- Uvádění zdrojů svých informací (totéž umožnit rodičům)
- Ujasnění si pojmů spolu se zákonnými zástupci („pravidla hry“)
- Uvádění konkrétních příkladů a objasňování svých stanovisek (rozebrat s rodiči možné souvislosti, uvést důvody, co vše učitel zvážil, než se rozhodl takto reagovat)
- Snaha citlivě zákonným zástupcům poradit a nabídnout pomoc

3.3.1. Vzdělávání žáků se zdravotním postižením

Vycházíme ze zákona 561/2004, vyhlášky č. 73/2005 a z RVP ZV, z kapitoly č. 8, kde jsou popsány možnosti a podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

O zařazení dítěte do školy rozhoduje ředitel po dohodě se zákonnými zástupci žáka na základě lékařského a speciálně-pedagogického vyšetření s přihlédnutím k možnostem školy (architektonické řešení, možnost asistenta pedagoga, počet žáků ve třídě, zkušenosti a vzdělání pedagogického sboru, spolupráce se zákonnými zástupci apod.) i místním specifikům (dopravní obslužnost, dostupnost zdravotně sociální péče, vzdálenost jiné školy od místa bydliště dítěte a tak dále).

Prostřednictvím podpůrného opatření IVP u žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními, za podmínek stanovených školským zákonem a vyhláškou č. 27/2016 Sb. může být část vzdělávacích obsahů některých vzdělávacích oborů nahrazena jinými vzdělávacími obsahy nebo celým vzdělávacím obsahem některého vzdělávacího oboru jiným.

Za nezbytnou spolupráci s odborným pracovištěm považujeme :

- Seznámení všech pedagogů, ale i spolužáků, s daným postižením žáka
- Dohoda se zákonnými zástupci žáka a odborným pracovištěm na možnosti úzké spolupráce
- Pomoc při vypracování individuálního vzdělávacího plánu
- Vysvětlení a objasnění způsobu hodnocení žáka (slovní hodnocení, možnosti úlev)
- Zabezpečení potřebných kompenzačních a didaktických pomůcek
- Zajištění odborné literatury

3.3.2. Zásady práce pro žáky se zdravotním postižením

- Respektování zvláštností a možností žáka
- Včasné poskytnutí speciální pomoci (čím dříve, tím lepší výsledek práce)
- Dodržení jednotlivých vývojových etap (důležité je „nepřeskakovat“)
- Utvoření optimálního prostředí včetně vstřícné a přátelské atmosféry
- Zajištění vhodných pomůcek
- Užívání speciálních metod a forem práce
- Dodržení zásady všestrannosti (dbáme na to, aby dítě mohlo své znevýhodnění kompenzovat i jinými činnostmi, v nichž je úspěšné)
- Dodržení zásady soustavnosti (snaha zapojit žáka do všech vzdělávacích aktivit)

3.3.3. Vzdělávání žáků se zdravotním znevýhodněním

Vycházíme ze zákona 561/2004 a z vyhlášky č. 73/2005.

Při diagnóze specifické poruchy učení postupujeme následovně :

- Seznámíme všechny pedagogy s poruchou žáka a s jejími specifiky
- Dohodneme se se zákonnými zástupci na možnostech úzké spolupráce, stanovíme termíny pravidelných schůzek (zpravidla 1x měsíčně, v případě potřeby i častěji)
- Dohodneme s vyučujícími způsoby hodnocení žáka a možnosti úlev
- Vypracujeme individuální vzdělávací plán
- Seznámíme spolužáky s rozdílným způsobem hodnocení
- Zajistíme žákovi potřebné pomůcky
- Zajistíme a dohodneme případné další formy práce – opakování, jiné úkoly

Specifika vzdělávání žáků se specifickými poruchami učení a chování na prvním stupni

- neustálé posilování získaných dovedností prostřednictvím přiměřených metod a respektování osobního tempa žáků
- reedukace specifických chyb, např. : záměny písmen a slabik, číslic, vynechávání diakritických znamének, dvojí čtení
- cvičení dovedností : psychomotorické koordinace, slabikování, sluchové analýzy a syntézy, zrakového vnímání, pravolevé orientace, rozlišování tvrdých a měkkých slabik
- rozvíjení : prostorové představivosti, matematické představivosti, paměti, komunikačních schopností, orientace v čase

Zásady pro práci s dětmi se specifickými poruchami učení (SPU)

- Kladení reálných cílů, postupné zvyšování nároků
- Podporování snahy, pochvala při sebemenším zlepšení výkonu, nedostatky neporovnávat s ostatními
- Dodržovat častost přestávek, střídání pracovního tempa
- Odstranění rušivých vlivů při práci
- Navození příjemné a soustředěné atmosféry při práci
- Vyhledávání činností, při kterých může být žák úspěšný
- Zařazování relaxačního cvičení

Při práci s dětmi s SPU je velmi důležité získat pro spolupráci jejich zákonných zástupců, bez kterých nelze dosáhnout úspěchu. Je třeba získat si jejich důvěru, poskytovat jim jasné a srozumitelné informace, podporovat a povzbuzovat je při nápravě specifické poruchy jejich dítěte.

3.3.4. Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním

Do této skupiny patří žáci, kteří pocházejí z prostředí sociálně, kulturně a jazykově odlišného. Hlavním problémem bývá zpravidla i nedostatečná znalost vzdělávacího jazyka.

Pozornost je třeba při práci s těmito dětmi věnovat nejen osvojení českého jazyka, seznámení se s českým prostředím, kulturními zvyklostmi a tradicemi, ale ve shodě se školským

zákonem umožnit těmto dětem budování jejich vlastní identity, která bude vycházet z jejich původního prostředí.

3.3.5. Zásady pro práci s dětmi se sociálním znevýhodněním

- V případě potřeby vypracování individuálních vzdělávacích plánů
- Zajištění skupinové nebo individuální péče
- Zajištění specifických učebnic a pomůcek
- Volba odpovídajících metod a forem práce
- Případná pomoc asistenta pedagoga
- Nastolení pravidelné spolupráce s rodinou a odborným pracovištěm
- Vytvoření příznivého klimatu pro tyto žáky ve školním prostředí

3.4. Zabezpečení výuky žáků mimořádně nadaných

Stejně velkou pozornost, kterou věnujeme žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, se snažíme věnovat i žákům mimořádně nadaným. Tato skutečnost vyžaduje od pedagogů podstatně náročnější přípravu na vyučování v jednotlivých vyučovacích předmětech, zvláště v těch, které reprezentují nadání dítěte. Dále je nezbytná otevřenost celého pedagogického sboru k novým metodám a formám výuky, ale i k problémům se sociálním přizpůsobením těchto žáků.

Vzdělávání žáků mimořádně nadaných vyžaduje individuální přístup v tom smyslu, že učitelé respektují osobnostní i zdravotní zvláštnosti těchto žáků. Jako pro všechny žáky, tak zvláště pro tyto (ale i jejich zákonné zástupce) je důležité, aby pro ně bylo prostředí školy přátelské a „neohrožující“, otevřené pro oboustrannou komunikaci. Velmi často se stává, že tito žáci mají výkyvy v chování. Je nutné toto chování usměrňovat s pedagogickým optimismem a taktně, avšak důsledně. Usměrňujeme žáky v osobnostní výchově, vedeme je k rovnému přístupu k méně nadaným spolužákům, k toleranci, k ochotě pomáhat slabším. Není výjimkou, že vyniká-li žák v jedné oblasti, v jiné je průměrný.

Pro mimořádně nadané žáky je zapotřebí zvýšené motivace k rozšiřování základního učiva do hloubky, a to především v těch vyučujících předmětech, které reprezentují nadání dítěte.

V rámci vyučování matematiky jim umožňujeme pracovat individuálně s odbornou a naučnou literaturou (hlavolamy, kvízy, záhady, problémové úlohy) i navštívit vyučovací hodiny ve vyšším ročníku.

V dalších vyučovacích předmětech jsou jim zadávány náročnější samostatné úkoly (referáty k probíranému učivu, zajímavosti ze světa vědy a techniky, jazykové vychytávky a novinky), jsou pověřování vedením a řízením skupin.

Na žáky s hudebním nadáním klade učitel vyšší nároky, odpovídající jejich dovednostem a schopnostem. Vhodným způsobem je zapojuje do činností v hodině – mohou doprovázet na hudební nástroj, předzpívávat píseň…

Žákům výtvarně nadaným jsou zadávány náročnější práce – volí různé techniky, jsou podporováni v mimoškolních aktivitách, navštěvují výtvarné obory při základních uměleckých školách.

Žáci nadaní spíše technicky, manuálně zruční, bývají pověřováni náročnějšími částmi při plnění zadaných úkolů, jsou pověřováni vedením skupiny. Jsou směřováni k zapojení do zájmových aktivit organizovaných školou nebo ZUŠ.

Pohybově nadaní žáci jsou podporováni v rozvíjení všech pohybových aktivit, především těch, kde žák projevuje největší zájem a talent. Žáci jsou zapojováni do sportovních soutěží, ať už v rámci školy, nebo mimo ni a reprezentují školu.

Na naší škole je samozřejmostí, že se snažíme volit takový styl výuky, který umožňuje každému žákovi rozvíjet se podle svých možností a schopností. Přímo ve vyučování využíváme formy vnitřní diferenciace, kdy průměrní žáci plní úkoly v rámci základního učiva, nadprůměrní a mimořádně nadaní dle svých schopností v daném předmětu mají možnost řešit problémové úlohy překračující rozsah základního učiva. Zvlášť respektujeme jejich pracovní tempo a jejich individuální postupy řešení úloh a situací.

Na základě doporučení PPP, SPC je možné vzdělávat žáka v určitém předmětu v jiném postupném ročníku.

Postup do vyššího ročníku je umožněn na základě komisionálního přezkoušení.

Pravidla, tvorba, realizace a vyhodnocení PLPP a IVP mimořádně nadaného žáka.
Individuální vzdělávací plán mimořádně nadaného žáka sestavuje třídní učitel ve spolupráci s učiteli vyučovacích předmětů, ve kterých se projevuje mimořádné nadání žáka, s metodikem prevence a školským poradenským zařízením. IVP mimořádně nadaného žáka má písemnou podobu a při jeho sestavování spolupracuje třídní učitel s rodiči mimořádně nadaného žáka. Při sestavování IVP vycházíme z obsahu IVP stanoveného v § 28 vyhlášky č. 27/2016 Sb. Práce na sestavní IVP jsou zahájeny okamžitě po obdržení doporučení školského poradenského zařízení. IVP je sestaven nejpozději do jednoho měsíce od obdržení doporučení školského poradenského zařízení. Součástí IVP je termín vyhodnocení naplňování IVP a může též obsahovat i termín průběžného hodnocení IVP, je-li to účelné. IVP může být zpracován i pro kratší období než je školní rok. IVP může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.
Třídní učitel zajistí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce žáka, bez kterého nemůže být IVP prováděn. Třídní učitel po podpisu IVP zákonným zástupcem žáka a získání písemného informovaného souhlasu zákonného zástupce žáka předá informace o zahájení poskytování podpůrných opatření podle IVP řediteli školy, který je zaznamená do školní matriky.

Specifikace provádění podpůrných opatření a úprav vzdělávacího procesu nadaných a mimořádně nadaných žáků

- předčasný nástup dítěte ke školní docházce;
- vzdělávání skupiny mimořádně nadaných žáků v jednom či více vyučovacích předmětech
- účast žáka na výuce jednoho nebo více vyučovacích předmětů ve vyšších ročnících školy nebo v jiné škole
- občasné (dočasné) vytváření skupin pro vybrané předměty s otevřenou možností volby na straně žáka
- obohacování vzdělávacího obsahu
- zadávání specifických úkolů, projektů
- příprava a účast na soutěžích včetně celostátních a mezinárodních kol
- nabídka nepovinných předmětů a zájmových aktivit

3.5. Začlenění průřezových témat

Průřezová témata jsou realizována především formou integrace do normální výuky. Na 1.stupni je průřezové téma **Osobnostní a sociální výchova** běžnou součástí výuky.

Charakteristika integrace je specifikována v učebních osnovách jednotlivých vyučovacích předmětů, v tabulce uvádíme přehled celkového začlenění a praktické použití v projektech, předmětech i činnosti školy.

Průřezová témata (zkratky) :

1. Osobnostní a sociální výchova (OSV)
2. Výchova demokratického občana (VDO)
3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (VMEGS)
4. Multikulturní výchova (MK)
5. Environmentální výchova (EV)
6. Mediální výchova (MdV)

Přehled tematických okruhů průřezových témat

Všechny tematické okruhy všech průřezových témat jsou integrovány do vzdělávacích obsahů vyučovacích předmětů

Tematické okruhy průřez. témat	**1. ročník**	**2. ročník**	**3. ročník**	**4. ročník**	**5. ročník**
OSOBNOSTNÍ A SOC. VÝCHOVA					
OSOBNOSTNÍ ROZVOJ					
Poznávání	TV,HV,JČ,VV,PRV, M	TV,JČ,PRV,VV, M	HV,M,JČ,VV,TV	HV,PŘ,M,JČ,VV,TV	HV,PČ,M,VV,PŘ,TV
Sebepoznání	TV,HV,JČ,VV,PRV, M	PČ,JČ,PRV,VV, TV	JČ,VV,TV	HV,PŘ,PČ,JČ,VV, TV,VL	HV,PČ,JČ,VV,TV,VL
Seberegulace	JČ,M,TV,HV	TV,PČ,HV,JČ,VV,M	JČ,VV,TV,M	HV,PŘ,PČ,JČ,VV, TV	HV,PČ,VV,PŘ,VL,TV
Psychohygiena	HV,VV,PRV,TV,M	PČ,JČ,VV,M,TV	HV,PRV,JČ,VV,TV	PČ,VV,VL,TV,PŘ	VV,PŘ,TV
Kreativita	TV,HV,PČ,JČ,M,PRV,VV	PČ,JČ,PRV,M,TV	PČ,JČ,VV,M,TV	VV,TV,HV,PŘ	PČ,VV,PŘ,TV,HV
SOCIÁLNÍ ROZVOJ					
Poznávání lidí	JČ,PRV,TV,HV	PRV,M,VV,TV	HV,PRV,JČ,VV,TV,CJ	JČ,TV,HV,PŘ,CJ	VV,PŘ,HV,HV,CJ
Mezilid. vztahy	JČ,PRV,TV,PČ	HV,JČ,PRV,TV	PČ,PRV,JČ,VV,TV,CJ	JČ,VL,TV,PŘ	HV,PČ,JČ,VV,PŘ,TV
Komunikace	HV,JČ,PRV,M,TV	VV,HV,JČ,PRV, TV	PČ,M,JČ,VV,TV,CJ	HV,PŘ,M,JČ,VV,TV,CJ	TV,HV,M,JČ,CJ,PŘ, IC

Kooperace a kompetice	JČ,M,TV	JČ,M,TV	HV,PČ,PRV,JČ,TV	PŘ,JČ,TV,HV	HV,JČ,VV,PŘ,TV
MORÁLNÍ ROZVOJ					
Řešení problémů	PRV,M,TV	PRVVV,,M,TV	HV,PRV,VV,TV	TV,HV,PŘ	PŘ,TV,HV,ICT
Hodnoty, postoje	TV	PRV,TV	VV,TV	TV,PŘ,PČ	PŘ,TV,PČ
VÝCH. DEMOKRAT. OBČANA					
Občanská spol. a škola	M,TV,PČ	HV,M,TV,PČ	PRV,M,TV,PČ	PŘ,PČ,VV,VL,TV,HV	HV,PČ,VV,PŘ,VL,TV
Občan, společnost a stát	TV	PRV,M,TV	M,TV,PČ	PŘ,PČ,M,VV,VL,TV	PČ,M,VV,PŘ,VL,ICT
Formy participace v polit životě				TV	TV
Principy demokracie	PRV,TV	TV	TV	VL,TV	PŘ,TV
VÝCH.K MYŠLENÍ V EVROP. A GLOB.SOUVISLOSTECH					
Evropa a svět nás zajímá	VV,PRV,TV	VV,TV,CJ	HV,JČ,VV,TV	JČ,VL,TV	JČ,VL,TV,ICT
Objevujeme Evropu a svět	TV	VV,TV	VV,TV	M,JČ,VL,TV	TV,M,VV,PŘ,VL,ICT
Jsme Evropané	TV	PRV,TV	PRV,TV	JČ,VV,TV	VV,PŘ,VL,PŘ
MULTIKULTURNÍ VÝCH.					
Kulturní diference			VV	M,VV,VL,PČ	M,VV,PŘ
Lidské vztahy	PRV,TV	PRV,TV	M,TV	PŘ,M,VV,VL,TV,CJ	TV,PČ,M,VV,PŘ,VL,CJ
Etnický původ	PRV	PRV			VV,PŘ,VL
Multikulturalita	TV	PRV,TV	TV,CJ	TV	PČ,PŘ,VL,TV
Princip soc. smíru, solidarity			HV	TV	PŘ,TV
ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVA					
Ekosystémy	PRV,M,TV	VV,TV	PRV,VV,TV	TV,PŘ,CJ	PŘ,TV,CJ
Základní podmínky života	PRV, TV,M	PRV,VV,TV,PČ	PRV,VV,TV,PČ	PČ,VL,TV,PŘ	PŘ,TV,PČ
Lidské aktivity, problémy živ.prostředí	M,TV	PRV,TV	VV,TV	M,VL,TV,PŘ	M,PŘ,VL,TV
Vztah člověka a prostředí	PČ,VV,PRV,M,TV	TV,PČ,HV,PRV,VV,M	PČ,PRV,VV,M,TV	PČ,VV,VL,TV,PŘ	PČ,VV,PŘ,VL,TV

MEDIÁLNÍ VÝCHOVA					
Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení	PRV,TV	TV	TV	M,VV,TV,ICT	M,JČ,PŘ,TV,ICT
Interpretace vztahu medián.sdělení a reality			PRV,JČ	JČ,PŘ	PŘ
Stavba mediálních sdělení	M		JČ	JČ	JČ
Vnímání autora med..sdělení	VV	VV,M	JČ,VV	JČ	JČ,PŘ
Fungov. a vliv médií ve spol.	PRV,TV	HV,VV,M,TV	VV,TV	JČ,VV,TV	JČ,TV,VV,PŘ
Tvorba mediálních sdělení				JČ	PŘ
Práce v realizačním týmu	TV	PRV,TV	VV,TV	TV	TV

Průřezová témata

1. Osobnostní a sociální výchova			
„ Kdo jsem já a kdo jsme my“			
Přínos tématu	*Projekty, akce*	*Rozpuštěno v předm.*	*Život školy a jiné*
Utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci	• třídní, školní projekty • témat.odpoledne • příprava zápisu se staršími dětmi	skupinová práce práce dvojic dramatizace komunitní kruhy	• vánoční jarmark, trhy • den otevřen.dveří • besídky • školní výlety
Vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci			

2. Výchova demokratického občana			
„Chraň sebe i své kamarády“			
Přínos tématu	*Projekty, akce*	*Rozpuštěno v předm.*	*Život školy a jiné*
Vědomosti, dovednosti, schopnosti → umožňuje participovat na	• Besídky, akademie • Ochrana člověka za	Skupinová práce Kooperace Všechny předměty	• Řád školy • Pravidla tříd

rozhodnutí celku s vědomím vlastní odpovědnosti za tato rozhodnutí a s vědomím jejich důsledků	mimořádných událostí • Škola naruby		
Postoje, hodnoty → vede k otevřenému, aktivnímu, zainteresovanému postoji v životě	• Akademie • Ochrana člověka za mimořádných událostí • Škola naruby	Skupinová práce Kooperace Všechny předměty	• Řád školy • Pravidla tříd

3. Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech			
„Jsme Evropané“			
Přínos tématu	*Projekty, akce*	*Rozpuštěno v předm.*	*Život školy a jiné*
Vede k poznání a pochopení života a díla významných Evropanů a podněcuje zájem žáků o osobnostní vzory	• Den Evropy • Referáty ve výuce • nástěnky	Prv, VL, Př, Hv, VV, cizí jazyk	• Výzdoba školy • Besedy, koncerty
Utváří pozitivní postoje k jinakosti a kulturní rozmanitosti		Všechny předměty	• Informovanost rodičů • Sbírky

4. Multikulturní výchova			
„Jeden za všechny a všichni za jednoho“			
Přínos tématu	*Projekty, akce*	*Rozpuštěno v předm.*	*Život školy a jiné*
Umění komunikace a spolužití ve	• tradice a kultura jiných národů • cestování	Jč Cizí jazyk	• osobní kontakty

skupině s příslušníky jiných kultur,…	• besedy, filmy	Vl, HV, TV, VV	s přistěhovalci + nár.menšiny • družba škol • výzdoba školy • dopisování • besedy
Uvědomění si neslučitelnosti rasové (náboženské) intolerantnosti…	Projekty na porovnání rozdílů a společností : - náboženství - tradice - životní styl	Všechny předměty	• sbírky • návštěvy kostelů • besedy, exkurze

5. Environmentální výchova			
„Krok za krokem celým rokem pomáháme přírodě“			
Přínos tématu	*Projekty, akce*	*Rozpuštěno v předm.*	*Život školy a jiné*
Poskytuje znalosti, dovednosti a pěstuje návyky nezbytné pro každodenní žádoucí jednání občana vůči prostředí	• Den země • Třídění odpadu • Péče a pěst.rostlin • Péče o zvířata a jejich poznání	Prvouka Přírodověda Vlastivěda Pracovní činnosti HV, VV, M Jazyk	• Sběr odpadu • Nástěnky • Exkurze, projekty • Výstavy • Soutěže
Vede k odpovědnosti k ochraně přírody a přírodních zdrojů	• projekt „Zachráníme zemi před odpady“ (třídit odpad, jeho další využití, recyklace…)	Prezentace projektů, praktické využití dovedností v životě školy i doma, pochopení hosp. způsobu života - rodiče	Péče o okolí školy, školní a domácí prostředí

6. Mediální výchova			
„Poznej sám sebe k tomu, abys mohl úspěšně komunikovat s ostatními“			
Přínos tématu	*Projekty, akce*	*Rozpuštěno v předm.*	*Život školy a jiné*
Rozvíjí komunikační schopnosti při veřejném	• školní časopis • ankety	Jazyk český Sloh Informatika	• návštěvní dny

vystupování, stylizaci psaného i mluveného textu	• rozhovory • besedy • referáty		• třídní schůzky rodičů s dětmi • časopis • výstavy
Rozvíjí citlivost vůči stereotypům v obsahu médií, způsoby zpracování mediálních sdělení		Jazyk český – „klamy reklamy“	

4. Vzdělávací období základního vzdělávání a učební plán

Základní vzdělávání žáků se realizuje v průběhu povinné devítileté školní docházky.

Vzdělávací a výchovný proces je *v Rámcovém vzdělávacím programu základního vzdělávání* rozdělen na 3 období:

1. období – 1. - 3. ročník;
2. období – 4.- 5. ročník;
3. období – 6. - 9. ročník.

Každé vzdělávací období má své specifické cíle a stanovené očekávané výstupy, které jsou pro 2. a 3. období závazné.

První část školního vzdělávacího programu *Tvořivá škola* je připravena pro základní vzdělávání žáků v 1. období povinné školní docházky, tj. v 1. až 3. ročníku. RVP ZV stanovuje očekávané výstupy na konci 3. ročníku orientačně.

Učivo je v pojetí RVP ZV chápáno jako *prostředek k dosažení očekávaných výstupů* a představuje závazný výčet témat, námětů a činností, které musí každá škola nabídnout všem žákům k osvojování.

Obsah učiva 1. období předkládá *školní vzdělávací program Tvořivá škola* rozpracovaný do jednotlivých ročníků.

Učební plán pro 1. – 5. r. základního vzdělávání

Vzdělávací oblast	Vyučovací předmět	ročník					minimální časová dotace	Disponibilní hodiny
		1.	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**		
jazyk a jazykové komunikace	český jazyk	**8+1**	**7+3**	**6 + 2**	**6+2**	**6 + 1**	**33**	+ 9
	cizí jazyk	**-**	**-**	**3**	**3**	**3**	**9**	
matematika a její aplikace	matematika	**4**	**4 + 1**	**4+1**	**4 + 1**	**4+1**	**20**	+ 4
Informační a komunikační technologie	informatika	**-**	**-**	**-**	**1**	**1**	**2**	
člověk a jeho svět	prvouka	**2**	**2**	**2 + 1**	**-**	**-**	**6**	+ 1
	vlastivěda	**-**	**-**	**-**	**1 + 1**	**1 + 1**	**2**	+ 2
	přírodověda	**-**	**-**	**-**	**1**	**2**	**3**	
umění a kultura	hudební výchova	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**5**	
	výtvarná výchova	**1**	**1**	**1**	**2**	**2**	**7**	
člověk a zdraví	tělesná výchova	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**	**10**	
člověk a svět práce	pracovní činnosti	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**	**5**	
týdenní hodinová dotace a disponibilní hodiny		**19+1**	**18+4**	**20+4**	**22+4**	**23+3**	**102+16**	
celkový týdenní počet hod. - maximum týdně		**20**	**22**	**24**	**26**	**26**	**118**	

Poznámky k učebnímu plánu

Celková týdenní hodinová dotace je RVP ZV stanovena:

- **pro 1. – 2. ročník maximálně 22 hodin**
- **pro 3. – 5. ročník maximálně 26 hodin**

1. Závazná minimální časová dotace je uváděna u jednotlivých vyučovacích předmětů. Lze ji navýšit podle záměrů školy prostřednictvím disponibilních hodin – pro 1. – 5. ročník celkem o 16 vyučovacích hodin.

2. Celková časová dotace 118 hodin týdně (včetně disponibilních) je pro 1. – 5. ročník závazná. (Uvedené rozvržení minimálních a disponibilních hodin je provedeno na základě dohody zkušených učitelů tvořivých škol.)
3. Učební plán lze modelovat variabilně podle vzdělávacích potřeb žáků a pedagogických záměrů školy, neboť časová dotace uváděná rámcovým vzdělávacím programem je vztahována ke vzdělávacím oblastem a je doplněna disponibilní časovou dotací, jejíž využití je plně v kompetenci ředitele školy.
4. V rámci učebního plánu může v 1. – 3. ročníku probíhat výuka jednotlivých předmětů bez pevné časové dotace v menších časových celcích než jedna vyučovací hodina; jednotlivé řízené činnosti mohou být kombinovány a propojovány při zachování celkové stanovené denní a týdenní dotace pro vyučovací předměty a dodržení požadavků na odpočinek.

Poznámky k zařazení vzdělávacích oblastí do učebního plánu (určuje RVP ZV)

Jazyk a jazyková komunikace

Český jazyk a literatura
- vyučovací předmět je zařazen povinně do všech ročníků.

Cizí jazyk
- předmět s časovou dotací 3 hodiny týdně je zařazen povinně od 3. do 9. ročníku. S jeho zařazením je možné začít při zájmu žáků a souhlasu jejich rodičů i v nižších ročnících; přednostně musí být žákům nabídnuta výuka anglického jazyka; pokud žák (jeho zákonný zástupce) zvolí jiný cizí jazyk než anglický, musí škola prokazatelně upozornit zákonné zástupce žáka na skutečnost, že ve vzdělávacím systému nemusí být zajištěna návaznost ve vzdělávání zvoleného cizího jazyka při přechodu žáka na jinou základní nebo střední školu.

Matematika
- předmět je povinně zařazen do všech ročníků.

Informační a komunikační technologie
- učivo v 1. – 4. ročníku je realizováno jako součást jiných vyučovacích předmětů;
- v 5. ročníku je zařazován jako samostatný vyučovací předmět, je též spojován s obsahem jiných vyučovacích předmětů.

Člověk a jeho svět
- realizuje se v 1. – 3. ročníku ve vyučovacím předmětu prvouka a ve 4. – 5. ročníku v předmětech přírodověda a vlastivěda, tedy ve všech ročnících 1. stupně základního vzdělávání.

Umění a kultura

- realizuje se v samostatných vyučovacích předmětech hudební výchova a výtvarná výchova, které jsou zařazeny ve všech ročnících.

Člověk a zdraví

- tělesná výchova je zařazena do všech ročníků, její týdenní časová dotace nesmí klesnout pod 2 vyučovací hodiny;
- výchova ke zdraví je realizována zejména v tělesné výchově, prvouce a přírodovědě.

Člověk a svět práce

- učivo vzdělávací oblasti se realizuje ve všech ročnících jako samostatný předmět pracovní činnosti.

5. UČEBNÍ OSNOVY

5.1. Jazyk a jazyková komunikace
- Český jazyk
- Anglický jazyk

5.2. Matematika a její aplikace
- Matematika

5.3. Informační a komunikační technologie
- Informatika

5.4. Člověk a jeho svět
- Prvouka
- Přírodověda
- Vlastivěda
- Dopravní výchova

5.5. Umění a kultura
- Hudební výchova
- Výtvarná výchova

5.6. Člověk a zdraví
- Tělesná výchova
- Výchova ke zdraví

5.7. Člověk a svět práce
- Pracovní činnosti

5.1. Vzdělávací oblast : Jazyk a jazyková komunikace

ČESKÝ JAZYK

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Český jazyk (a literatura) se vyučuje jako samostatný předmět ve všech ročnících:
V 1.ročníku 8 + 1 disponibilní hodina týdně k zdokonalení čtení a psaní.
Ve 2.ročníku 8 + 2 disponibilní hodiny ke zdokonalení jazykového učiva.
Ve 3. ročníku 7 + 1, ve 4. ročníku 6 + 2
V 5. ročníku 6 + 1 disponibilní hodiny ke zdokonalení jazykového učiva.

Vzdělávání v předmětu Český jazyk :

- směřuje k ovládnutí základních jazykových jevů pro dorozumívání v ústní i písemné podobě
- k osvojování a rozvíjení čtenářských schopností
- vede k využívání různých zdrojů informací – př. slovníky, encyklopedie, katalogy, pro rozšiřování znalostí a dovedností potřebných pro další vývoj

-

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou;
- čtením a literární výchovou;
- psaním;
- jazykovou výukou.

Komunikace v českém jazyce se může vhodně rozvíjet i prostřednictvím *dramatické výchovy*.

V komunikační výchově se žáci učí vnímat a chápat různá jazyková sdělení (mluvená i psaná), mluvit a rozhodovat se na základě vnímaných pokynů a přečteného textu. Žáci se učí výstižně formulovat a sdělovat své myšlenky, prožitky a pocity, učí se rozumět různým typům textů, jež se vztahují k nejrůznějším situacím ve škole i mimo ni.

Komunikační dovednosti žáků jsou vytvářeny nejen ve všech složkách českého jazyka, ale ve všech vyučovacích předmětech. Jednotlivé vyučovací předměty musí poskytovat dostatek prostoru k vyjadřování myšlenek a postřehů žáků k tomu, co se učí a co pozorují. Slovní zásoba je rozšiřována zejména využitím učiva prvouky, četby a vlastních zážitků. V tomto období je kladen důraz zejména na ústní vyjadřování žáků. Samostatná písemná forma vyjadřování je uplatňována od 3. ročníku. Při prvním písemném vyjadřování se požaduje používat krátké jednoduché věty o tom, co žáci prožili, nebo co dobře znají.

Pro rozvoj vyjadřovacích schopností využíváme:

- vyprávění (o obrázku, vlastních zážitcích, přečteném textu, podle obrázkové osnovy)
- rozhovory žáků k určitému tématu
- formulace otázek a odpovědí k danému tématu

- možnosti svobodného výběru způsobu vyjádření myšlenek (v čítankách 2. a 3. r. jsou připraveny náměty, které žáky vždy zaujmou), využívá se mezipředmětových vztahů
- jednoduchých popisů z písanek, hlavně z prvoučného učiva, k psaní podobných textů
- možnost zpracovávat „první knihy“ např.: o květinách, o ptácích aj. v co nejjednodušší podobě, volně doplněné ilustracemi, výstřižky apod., využíváme i dětských knih a encyklopedií

Komunikační výchova obsahuje činnosti:

a) receptivní, tj. čtení a naslouchání;
b) produktivní (tvořivé činnosti), tj. mluvený a písemný projev žáka.

Při výuce čtení v tomto období se snažíme naučit všechny žáky, i průměrně nadané, číst přiměřeně náročné, umělecké i naučné texty jasně, zřetelně a s porozuměním. Při čtení textů se obohacuje slovní zásoba žáků a rozvíjí se i jejich ústní vyjadřování. Při práci s texty se spojuje výcvik čtení s rozvojem vyjadřování, se vzděláváním v různých oborech i s výchovou žáků. Čtení se využívá v prvouce při poznávání přírody i života lidí a světa. Při prožívání literárních ukázek a čtení prvních knížek poznávají žáci život dětí i dospělých, učí se chápat a hodnotit jejich životní příběhy, činy, charaktery a lidské vztahy. Tím rozšiřují svoji životní zkušenost, obohacují svůj citový život. Dobrá četba zušlechťuje city, ovlivňuje duševní život dětí a povzbuzuje jejich vůli.

Žáci se při vyučování čtení učí esteticky prožívat a chápat přiměřené texty, později je výrazně číst, předčítat, přednášet, vyprávět, někdy i ilustrovat, něco podle popisu vyrobit, jindy text dramatizovat. Při čtení, poslechu a recitaci se zjemňuje smyslové vnímání žáků, např. sluch pro zvukovou stránku jazyka, bystří se pozorování, rozvíjí se představivost a fantazie, cvičí se paměť žáků, rozvíjí se pojmové i obrazné myšlení, ústní vyjadřování.

V literární výchově seznamujeme žáky s literární tvorbou vhodnou pro mladší školní věk včetně ilustrací.

Při výuce psaní v tomto období získají žáci správné psací dovednosti, základy čitelného, přiměřeně hbitého a úhledného rukopisu. Píší slova a texty vhodného a žákům přiměřeného obsahu, který vyjadřuje zkušenosti žáků nebo poznatky získané v jiných vyučovacích předmětech. Písanky připravené pro toto období se zaměřují na psaní s porozuměním.

V jazykové výuce v 1. období základního vzdělávání se žáci učí prostě a jasně vyjadřovat spisovným jazykem, s využitím slovní zásoby odpovídající jejich věku a zároveň poznávají elementární základy mluvnické stavby jazyka a osvojují si základní pravopisné jevy. Dbá se na rozvoj jejich slovní zásoby a postupně se vytváří návyky správné spisovné výslovnosti.

Jazyková výuka má velký význam pro rozvoj myšlení žáků, neboť se při něm učí jazykové a pravopisné jevy pozorovat, srovnávat, třídit i zobecňovat. Nejprve se seznamují s konkrétními jazykovými jevy, pozorují je, hovoří o nich. Tak dochází k mnoha elementárním zobecněním a procvičování poznaných jazykových a pravopisných jevů. Pozornost je věnována výcviku v pravopise lexikálním.

Ústní i písemné vyjadřování se při činnostní výuce rozvíjí pokud možno v souvislosti s poznáváním skutečností, které děti obklopují. Žáci zpočátku při samostatném vyjadřování reagují na otázky a pokyny učitele, později vytvářejí krátké souvislé projevy na témata blízká jejich zájmům a zkušenostem.

V hodinách českého jazyka tohoto období nejsou ostré hranice mezi učivem mluvnice, slohového výcviku, literární výchovy a psaní. Je potřeba si uvědomovat vzájemnou prostupnost a propojenost těchto složek českého jazyka. Je-li k tomu vhodná příležitost, lze složky českého jazyka zpestřit *dramatickou výchovou*.

Dramatická výchova rozvíjí tvořivost děti a přispívá k obohacení jejich slovní zásoby. S její pomocí učíme žáky volně, beze strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce. Pomocí dramatické výchovy se žáci učí slušnosti, vzájemnému respektování i tvořivému řešení praktických situací. Přitom se učí též cítit s druhými, vzájemně si pomáhat. Uplatňujeme tak snadno ve výuce prvky etické výchovy.

Dramatická výchova v 1. období základního vzdělávání

Pomocí dramatické výchovy:

- rozvíjíme u dětí jejich tvořivost
- učíme je volně bez strachu, svými slovy vyjadřovat myšlenky a názory nejen v českém jazyce a literatuře, ale i v dalších vyučovacích předmětech
- rozvíjíme a obohacujeme slovní zásobu žáků
- učíme žáky tvořivě řešit praktické problémy
- vedeme žáky k slušnosti a respektování spolužáků, rodičů i ostatních dospělých v jejich okolí
- žáci mohou prožívat různé situace, naučit se cítit s druhými a pomáhat si navzájem

S vyučováním českého jazyka v 1.-3. ročníku jsou bezprostředně spojeny počátky prvoučného vyučování. Zkušenosti žáků získané pozorováním okolní přírody a života lidí se prohlubují čtením uměleckých textů. Myšlení a řeč žáků se přitom rozvíjí v souladu s rozvojem fantazie, citů, vůle a smyslu pro krásu.

2. vzdělávací období :

Cíle výuky českého jazyka jsou naplňovány:

- komunikační a slohovou výchovou
- jazykovou výukou
- literární výchovou

Komunikačním a slohovým dovednostem je v tomto vzdělávacím období vyučováno tak, aby byl podporován a podněcován duševní rozvoj žáků a zároveň byla rozvíjena jejich individualita. V předmětu český jazyk se komunikační a slohové dovednosti realizují při čtení, naslouchání, mluveném a písemném projevu žáků. Na plnění tohoto úkolu se ve 4. a 5. ročníku podílí i výuka v rámci ostatních předmětů. Vedeme žáky k tomu, aby hovořili, diskutovali, vyjadřovali se o tom, co pozorují, dělají, co právě zjišťují, co prožívají ve všech předmětech. Komunikativní výuka podporuje probouzení a rozvíjení duševního života žáků a mnohdy vede i k vůbec prvnímu pocitu uvědomění si hodnot své osobnosti. Tím, že v průběhu 2. vzdělávacího období soustavně dbáme na to, aby žáci četli správně a s porozuměním, jim otevíráme cestu k jejich budoucímu vzdělávání.

Ve 2.období základního vzdělávání je naším úkolem zautomatizovat základní pravopisné jevy určené pro 1. vzdělávací období, proto zde věnujeme *Jazykové výuce* značnou pozornost.

Chceme-li při výuce českého jazyka dosáhnout dobrých výsledků, je třeba stále dbát o to, aby všichni žáci porozuměli významu slov. K tomu využíváme vjemy sluchové, zrakové i motorické. Činnostní výuka českého jazyka, při které dostávají žáci stále příležitost k aktivní činnosti, má neocenitelný význam jak pro jazykové vyučování tak pro výuku naukových předmětů. K uspokojivým výsledkům vede jedině vyučování, které je pro žáky srozumitelné a pochopitelné.

Máme-li rozvíjet slovní zásobu žáků, chceme-li je dobře naučit pravopis a ostatní učivo jazykové výchovy, zařazujeme do výuky pravidelná pravopisná a mluvní cvičení. Soustavně prováděné a promyšlené sestavy těchto cvičení vedou k zautomatizování mluvnických a pravopisných jevů. Dbáme na to, aby cvičení měla praktický ráz a žáci byli při cvičeních aktivní. Žákům stále umožňujeme, aby o učivu přemýšleli a předložené jevy používali v řeči i písmu. Při vyučování pravopisu pravopisné jevy vždy odůvodňujeme. Žáky vedeme k praktickému používání mluvnických jevů. Podněcujeme je, aby svá pozorování, zkušenosti a poznatky při výuce sami vyjadřovali a věty s mluvnickými jevy obměňovali. Tato mluvní cvičení zařazujeme do výuky krátce ale často. Při užívání jednotlivých pravopisných a mluvnických jevů ve spojeních si žáci tyto jevy osvojí lépe než z teoretických výkladů a pouček. Gramatika i pravopisná pravidla vyplývají z praktického využití přirozeně a nenásilně a žáci si je osvojují snadněji a trvaleji.

Jazykové dovednosti žáků se ve vyučování českého jazyka realizují v těchto složkách: zvuková stránka jazyka, slovní zásoba a tvoření slov, tvarosloví, skladba a pravopis.

Literární výchově se věnuje pozornost při čtení uměleckých textů, při čtení článků přírodovědného, zeměpisného i dějepisného obsahu, a to jak z čítanek tak i z jiných učebnic nebo vhodných vybraných knih. Při literární výchově se soustavně rozvíjí ústní a písemné vyjadřování žáků, vytváří se a upevňují návyky žáků vyjadřovat myšlenky logicky, souvisle a mluvnicky správně.

Ve 4. a 5. ročníku se ve výuce Čj začíná více využívat tichého čtení a žáci jsou vedeni k samostatné práci s textem. Učitel dbá na to, aby i tiché čtení žáků bylo uvědomělé, a proto při něm dává žákům takové úkoly, které mu umožní zjistit, zda žáci potichu přečtený text pochopili. Text určený k tichému čtení nemá být zpočátku dlouhý. Otázky k obsahu si mohou zadávat sami žáci, může se ptát i učitel. Je možné využít otázek připravených v čítankách. Žáci mohou také vyprávět o tom, co četli, nebo si nakreslit k textu obrázek.

Součástí literární výchovy v tomto období je též pokračování nácviku hlasitého čtení. Žáci se přitom učí správně členit čtené věty nejen podle interpunkce, ale i logickými pauzami a také klást správný větný přízvuk.

Práce v hodinách čtení přispívá k rozvoji poznávacích schopností žáků, rozvíjí jejich smyslové vnímání, myšlení, řeč, fantazii a paměť.

Novým úkolem, který literární výchova, společně s naukovými předměty, v tomto období plní, je určení hlavních myšlenek textu, jejich sestavení do krátké osnovy a souvislé vyprávění základního obsahu článku podle této osnovy– žáci se učí učit z učebnic. Dobře nám k tomu slouží krátké naučné texty s přírodovědným a vlastivědným obsahem.

Průřezová témata:

Vyučovací předmět český jazyk a literatura je úzce spjat s ostatními vyučovacími předměty. V předmětu se realizují tematické okruhy průřezového tématu: Osobnostní a sociální výchova – jazyk a sociální komunikace(OSV), komunikace (neverbální) + mediální výchova(MdV).

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků :

Kompetence k učení

- učitel vede žáky ke stálému zdokonalování čtení
- učitel vytváří podmínky pro získávání dalších informací potřebných k práci
- učitel stanovuje dílčí vzdělávací cíle v pravopisu
- žáci jsou motivováni k aktivnímu zapojování se do vyučovacího procesu
- operuje s obecně uznávanými termíny
- uvádí věci do souvislostí
- samostatně operuje a experimentuje

Kompetence k řešení problémů

- žáci navrhují různá řešení problémů, dokončují úkoly a zdůvodňují své závěry
- žáci si vzájemně radí a pomáhají
- učitel hodnotí práci žáků způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok
- vnímá problémové situace
- rozpozná a pochopí problém
- nenechá se odradit případným nezdarem

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky k výstižnému a kultivovanému projevu
- žáci dokážou prezentovat své myšlenky a názory

Kompetence sociální a personální

- učitel organizuje práci ve skupinách, aby žáci spolupracovali při řešení problémů
- učitel vede žáky k prezentaci svých myšlenek a názorů a k vzájemného respektu
- učitel vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky
- žáci respektují pokyny pedagogů

Kompetence občanské

- učitel využívá literatury naučné i vědecké k vytváření postoje k přírodě, k životnímu prostředí
- žáci zvládnou komunikaci i ve vyhraněných situacích
- pro žáky s postižením jsou k dispozici vhodně přizpůsobené pracovní materiály

Kompetence pracovní

- učitel vede žáky k organizování a plánování učení
- učitel se zajímá, jak žákům vyhovuje jeho způsob výuky
- učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů, termínů

Výchovně vzdělávací cíle

(1. vzdělávací období)

- rozumět spisovné řeči mluvené, čtené i psané
- vyjadřovat srozumitelně, zejména mluvenou řečí, myšlenky, psanou formou se vyjadřovat jen v jednoduchých větách
- číst správně a s porozuměním texty přiměřené délkou i obsahem
- znát příklady literárních děl vhodných pro daný věk včetně ilustrací
- číst s porozuměním jednoduché naučné texty, pokusit se vyjádřit jejich myšlenky
- vnímat krásu a bohatost mateřského jazyka
- při výuce českému jazyku je třeba stále pamatovat na to, že se v tomto období vytváří vztah žáků k literatuře a jejich zájem o četbu, tedy že začíná výchova budoucích čtenářů
- svou schopnost vyjadřovat se umět uplatnit i v prvouce, matematice i dalších vyučovacích předmětech
-

(2.vzdělávací období)

- naučit se správně, plynule, hbitě a výrazně číst
- rozumět přiměřeně dlouhému a srozumitelnému textu čtenému nahlas i potichu
- postupně rozšiřovat slovní zásobu
- správně se vyjadřovat spisovným jazykem v řeči i v psaném projevu
- osvojit si základy pravopisu určeného pro toto období
- ve výuce podporovat samostatnost žáků, vést je k uvažování, nechávat probírané jevy pozorovat, třídit, srovnávat, zdůvodňovat a užívat v různých obměnách
- dát žákům časový prostor pro uplatnění jejich zájmů, dosavadních vědomostí a zkušeností,
- podporovat tvořivou práci žáků
- vést žáky k používání různých přehledů, grafických znázornění, náčrtových schémat, které jim pomůže abstraktní učivo zkonkretizovat, zjednodušit, usnadnit jeho pochopení
- postupně vytvářet návyk vlastní kontroly ukončené práce, uvažovat nad chybami
- průběžně klást důraz na komunikaci mezi žáky, využívání probíraných jevů v jednoduchých mluvních cvičeních
- soustavnými i příležitostnými cviky vypěstovat jazykový cit žáka, tak aby se dovedl vyjádřit prostě, stručně a jasně slovem i písmem
- dbát, aby se ve školních projevech žáků nevyskytovala hrubá a hanlivá slova, ani slova z

- dětské hantýrky, nahrazovat je tvary správnými
- vést je k zájmu o četbu naučnou i o četbu, která by byla blízká jejich citovým prožitkům, dále jim ukázat, jak zaznamenávat, co přečetli i dojmy z četby
- dbát na mezipředmětové vztahy
- u naučných textů, které by měly být vždy přiměřené věku žáků, učit žáky vyjádřit hlavní myšlenku nebo poznatek

Obsah učiva v jednotlivých ročnících

1. ročník : 9 hodin týdně

Předslabikářové období:

- rozvíjení řeči s využitím žákovských zkušeností
- přípravná zraková a sluchová cvičení
- poslech čtených a vyprávěných pohádek
- dramatizace jednoduchých pohádek, zvláště takových, ve kterých se některý motiv opakuje
- memorování říkanek a básniček zpaměti, využití znalostí žáků z předškolního věku
- krátká vypravování žáků podle jejich zážitků a pozorování
- odpovědi na otázky
- náprava vadné výslovnosti nápodobou
- sluchová analýza a syntéza slabik ve slova, např. hádanky typu: „Je to hodně stromů a je to l-e-s. Co je to?“
- poznávání prvních souhlásek a samohlásek na začátku nebo na konci slova
- poznávání a čtení malých a velkých písmen: M, L, S, P, A, O, U, E, I
- začátky psaní v tomto období úzce souvisí s výukou čtení:
  - uvolňovací cviky
  - základní návyky při psaní
  - příprava k psaní písmen – psaní jednotlivých prvků písmen a číslic (čáry, oblouky, zátrhy, ovály, kličky, vlnovky)

Slabikářové období:

- pokračujeme v rozvíjení vyjadřování žáků
- seznamujeme žáky s lidovými pohádkami, rozpočitadly, říkankami, hádankami, vybrané se učí zpaměti, vyprávějí i dramatizují
- předčítáme příběhy ze života dětí, z přírody, o zvířatech, propojujeme je s výukou prvouky a výtvarné i hudební výchovy
- cvičíme schopnost naslouchat a něco si z příběhu zapamatovat, zapamatované vyjádřit mluveným, výtvarným nebo i pohybovým projevem
- necháme též žáky vyjadřovat své individuální pocity z četby
- pozornost věnujeme srozumitelnosti řeči žáků, nenásilně podporujeme správnou výslovnost
- učíme žáky základní pravidla, která by měli respektovat při rozhovoru

- výuka čtení – požadavek jasného zřetelného čtení s porozuměním uplatňujeme od čtení prvních slov:
  - čtení otevřených slabik a slov složených z písmen poznaných v předslabikářovém období;
  - činnosti s písmeny skládací abecedy
  - čtení dvojslovných, nejvýše trojslovných vět z poznaných slov
  - postupné poznávání dalších hlásek a písmen
  - čtení slabik, slov a krátkých vět
  - čtení psacího písma
  - čtení krátkých celků, obsahem dětem přiměřených
  - čtení s porozuměním v průběhu roku podporujeme tvořením vět s danými slovy, kresbou k některým slovům a větám, odpověďmi na otázky k obsahu jednoduché věty, plněním krátkých a jasných napsaných pokynů
  - řazení ilustrací podle dějové posloupnosti
- nácvik psaní malých a velkých písmen ve spojení se čtením
  - psaní slabik a krátkých slov s jednoduchými spoji
  - opis a přepis písmen, slabik, slov a krátkých vět, náročnost vět je nutné volit podle individuálních možností žáků
  - psaní snadných a foneticky jasných slov podle diktátu po předcházející sluchové analýze a syntéze
- z hlediska potřeb čtení a psaní rozlišujeme věty, slova, slabiky, hlásky (písmena)

2. ročník: 10 hodin týdně

Dokončení prvopočátečního čtení:

- postupný přechod od vázaného slabikování k správnému plynulému čtení slov, jednoduchých vět a krátkých textů
- důraz na porozumění čtenému, odpovědi na otázky
- dodržování pomlky po tečce, přirozená intonace
- správné čtení předložek se slovem
- vyhledávání slov, určitých myšlenek apod. v přečteném textu

Rozvoj čtenářských schopností:

- správné a plynulé čtení krátkých i delších vět, nácvik správného dýchání při čtení
- čtení textů délkou i obsahem přístupným věku žáků
- při opakovaném čtení dbát na intonaci
- objasňování významu slov, čtení s porozuměním
- vyhledávání slov vyjadřujících určitý vztah nebo myšlenku
- vyprávění obsahu krátkého přečteného textu přiměřené obtížnosti
- vyjadřování obsahu textu obrázky a jejich řazení za sebou (obrázková osnova)
- přednes krátkých básní s jasným obsahem, které se žáci učí nazpaměť
- plnění úkolů z čítanky, motivace žáků, práce podle rozhodnutí žáka – individualizace, rozvíjení ústního, písemného i výtvarného vyjadřování žáků
- vyprávění podle obrázků

- vyprávění o osobním pozorování a příhodách ze života
- spojení čtení se psaním a prvoukou, rozvoj komunikačních dovedností
- vytváření svých vlastních zápisů z pozorování přírody, např. listy o květinách doplněné kresbou nebo vystřiženým obrázkem - moje první kniha, zápisy o stromech aj.
- čtení přístupných dětských knih, vyprávění jejich obsahu, ilustrace ke knížce

Psaní:

- procvičování tvarů písmen
- psaní slabik, slov a jednoduchých vět
- důraz na psaní s porozuměním
- první krátké písemné vyjadřování žákovských pozorování a zkušeností
- spojování výrazů podle významu, zápis a samokontrola (prac. seš. *Putování se sluníčkem*)
- využívání dovednosti psát při různých jednoduchých zápisech

Jazyková výchova a základní pravopisné jevy:

- vyjádření myšlenky
- seznámení s abecedou (práce s ní s oporou o napsanou abecedu)
- odpověď celou větou na otázky, druhy vět
- tvoření vět s danými slovy a k dané situaci
- pravopis věty (velké začáteční písmeno, interpunkční znaménka na konci věty)
- slovo, slabika, hláska, písmeno, slovní význam
- samohlásky, souhlásky, dvojhlásky
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek
- psaní a výslovnost slabik tvrdých
- psaní a výslovnost měkkých slabik
- psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě
- příprava na poznávání podstatných jmen a dějových sloves, zjišťování, která slova v souvislém textu označují osoby, zvířata nebo věci a která slova vyjadřují, co osoby, zvířata a věci dělají;
- čtení a psaní předložek
- vlastní jména osob

Témata pro rozvoj ústního a písemného vyjadřování žáků vybíráme hlavně z jejich života, z přírody, můžeme volit i témata o práci a hrách. Žáci mohou vypravovat své příběhy podle obrázků, podle společně sestavené osnovy i podle své fantazie.

Rozvoj vyjadřovacích schopností prolíná celou výukou českého jazyka. V 2. ročníku klademe důraz hlavně na ústní vyjadřování žáků. Dáváme jim dostatek prostoru, aby mohli své názory prezentovat před spolužáky, aby mohli navzájem o určitých jevech diskutovat a zdůvodňovat je. Důležitá jsou mluvní cvičení, která se dají do výuky českého jazyka zařazovat často. Žáci při nich projevují, jak rozumí mluvnickým jevům i jak rozumí čtenému textu.

3. ročník: 8 hodin týdně

Rozvoj čtenářských dovedností:

- správné, plynulé a uvědomělé čtení krátkých vypravování, ukázek z knih vhodně rozdělených na části; básní, bajek, pohádek přístupných chápání žáků
- výrazné čtení (po přípravě s učitelem) krátkých vypravování a básní s využitím intonace podle smyslu čteného textu, čtení s porozuměním
- tiché čtení (bez pohybu rtů) krátkých textů s jednoduchým dějem se samostatným způsobem zpracování otázek a úkolů, jimiž učitel kontroluje, jak žáci pochopili obsah přečteného článku (podle individuálních schopností žáků)
- rozlišování prózy a veršů
- objasňování významu slov a slovních spojení
- vyhledávání slov, výrazů, vlastních jmen v přečteném textu
- sestavování obrázkových osnov krátkého vypravování nebo přečteného článku a vyprávění jednoduchého příběhu podle nich
- vymýšlení názvů pro části povídek
- reprodukce vypravování a naučných textů nebo jejich částí
- vyprávění pohádek i vymýšlení pohádek žáky, odlišení pohádky od ostatních vyprávění
- vyjadřování obsahu ilustrací k přečtenému textu
- krátké vyprávění vlastního zážitku
- pokus o vyprávění přečtené události ze stanoviska některé z jednajících osob
- výrazný přednes krátkých básní nebo krátkých příběhů, které se žáci učí zpaměti
- čtení dětských knih přiměřených věku – zapsaní a pamatování si jména autora, názvu knihy, vyjádření obrázkem nebo několika větami toho, co žáka z knihy zaujalo
- osvojování si dovednosti odpovídat na otázky k obsahu přečtené knihy
- pokračování v zápisech listů o přírodě - moje první kniha (mezipředmětové vztahy), tvořivá práce s obsahově přiměřeným textem

Psaní:

Procvičování psaní tvarů písmen a jejich spojení na předepsaných slovech navzájem spojených nějakým významem. Např.: nářadí, které má tatínek; stromy, o kterých se učíme, apod. (psaní s porozuměním).

Dbáme na dodržování správných tvarů písmen, rovnoměrných vzdáleností mezi písmeny ve slovech i mezer mezi slovy na řádku i zachovávání stejného sklonu písma.

Pozvolna se snažíme při dodržení úhlednosti písma psaní zrychlovat.

Dbáme na dodržování základních hygienických návyků při psaní.

Jazyková výuka:

Opakujeme to, co se žáci v předešlém ročníku naučili:

- věta, slovo, slabika, písmeno
- činnosti s abecedou
- pravopis věty (velké písmeno na začátku, interpunkční znaménko na konci)
- výslovnost a psaní krátkých a dlouhých samohlásek a slabik
- psaní slov s tvrdými a měkkými slabikami
- psaní skupin dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě samostatně, ve slovech i slovních spojeních

– psaní souhlásek uprostřed a na konci slov (znělé a neznělé)

Učební látka, se kterou se žáci 3. ročníku nově seznamují nebo ji rozšiřují:

– význam slov
– obojetné slabiky
– pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách uvnitř slova – vyjmenovaná slova
– procvičování pravopisu základních vyjmenovaných slov a jasně z toho vyplývajících slov příbuzných, užívaných v životě – porozumění významu slov a slovních spojení
– pravopis vlastních jmen – jednoduché typy
– seznámení se slovními druhy a jejich rozlišování v základním tvaru
– užívání správných gramatických tvarů podstatných jmen a sloves v mluveném projevu
– výslovnost a psaní znělých a neznělých souhlásek na konci a uprostřed slov
– poznávání podstatných jmen, jako pojmenování osob, zvířat, věcí, vlastností a dějů (rod a číslo podstatných jmen), pádové otázky
– poznávání sloves (osoba, číslo, čas)
– psaní i, í ve slovesech (kreslí, kreslil, prosí, prosil, zlobí, zlobil …)

Pravopis vyjmenovaných slov prolíná výukou 3. ročníku až do konce roku. Toto učivo je třeba procvičovat krátce, často, s porozuměním a vysvětlováním. Důraz je třeba dát na tvořivou práci žáků s vyjmenovanými slovy a jejich aplikaci též v jiných vyučovacích předmětech.

Vhodným způsobem je třeba s výukou vyjmenovaných slov propojovat poznávání slovních druhů a pravopis vlastních jmen. Jednotlivé okruhy učiva se neprobírají jako izolované celky, ale navzájem se prolínají. Velký význam má předučování některého učiva už v 1. a 2. ročníku.

Obsah učiva - 2. vzdělávací období - český jazyk

4. ročník: 8 hodin týdně

Komunikační a slohová výchova

a) Čtení a práce s textem, komunikační dovednosti:

- výcvik ve čtení - správné a plynulé čtení uměleckých a krátkých naučných textů
- správný přízvuk slovní a větný, výslovnost, přirozená intonace
- tvorba otázek k přečtenému textu
- tiché čtení - postupné zařazování krátkých textů k samostatnému tichému čtení
- tvorba otázek žáků k přečtenému textu, kontrola porozumění obsahu čteného
- vystižení hlavní myšlenky textu a sestavení krátké osnovy
- vyprávění obsahu krátkého textu podle připravené osnovy
- příprava krátkých sdělení, reprodukce obsahu sdělení, procvičování se zřetelem k zapamatování si podstatných informací
- pozorné a soustředěné naslouchání přiměřeně dlouhému čtenému textu nebo mluvenému projevu, žáci se učí ptát na to, čemu nerozuměli nebo co nepostřehli, odpovídají si navzájem, vytváří se prostor pro vzájemnou komunikaci

- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci (učit se naslouchat, neskákat druhému do řeči, zdvořile se oslovovat)

b) Slohová výchova - ústní a písemný projev:

- dbát na naučenou techniku psaní a dodržování hygienických zásad při psaní
- sledování úhlednosti a čitelnosti písemných projevů žáků
- opis a přepis textů s uvědoměním obsahu psaného (vytvářená portfolia do přírodopisu, vlastivědy, čtení, čtenářský deník, zápisy do kronik aj.)

Připravené náměty pro praktická slohová cvičení:
- krátký vzkaz, telegram, jednoduché sdělení, dopis - adresa
- popis postupu práce, popis domu (pokoje), popis osoby
- členění textu na odstavce - osnova
- vyprávění - naše Vánoce
- vyprávění - dokončení příběhu, individuální zápisy a jejich porovnání navzájem
- telefonické a písemné vzkazy
- psaní dopisu podle připravené osnovy
- vyplňování dotazníku - přihláška čtenáře do knihovny

Jazyková výuka

- nauka o slově - navazuje na poznatky z 1. období, které se prohlubují a rozšiřují
- rozlišování slov spisovných od nespisovných
- slova pozitivně citově zabarvená a slova vulgární
- stavba slova, kořen, předpona a přípona
- rozlišování předpon od předložek
- vyjmenovaná slova - procvičování základních vyjmenovaných slov
- příbuzná slova se slovy vyjmenovanými - je to pro 4. r. *nová látka*, neboť toto učivo nepatří mezi výstupy z 1. období, zautomatizování tohoto učiva je třeba se věnovat ve 4. r. průběžně.
- slovní druhy - žáci rozlišují slovní druhy v základním tvaru, v určování slovních druhů je třeba pokračovat i nadále
- podstatná jména - rod, číslo, pád (seznámení ve 3. r. - důraz na užití správných tvarů podstatných jmen v řeči)
- podstatná jména - skloňování podstatných jmen všech rodů - vzory pro skloňování - *nové učivo,*

  učivo je zaměřeno na psaní i/ y v koncovkách podstatných jmen, naučit a zautomatizovat je třeba pravopis koncovek podstatných jmen rodu středního a ženského, v automatizaci podstatných jmen rodu mužského se pokračuje na začátku 5. ročníku
- slovesa - žáci spolehlivě poznají sloveso jako slovní druh, další učivo se ve 4. r. probírá jen na úrovni *seznámení žáků s novými pojmy* a hledání jejich reprezentace v připravených textech: tvar určitý a neurčitý, jednoduché a složené tvary sloves, zvratná slovesa, časování sloves
- stavba věty - věta jednoduchá a souvětí - s učivem se žáci setkali již v 1. období, prakticky skládali z vět jednoduchých, pomocí spojek, souvětí, ve 4.ročníku se učí rozlišovat souvětí od jednoduchých vět a určovat jejich počet v souvětí

- základní skladební dvojice - holý podmět a holý přísudek, je to *nové učivo,* které je třeba ve 4. r. dobře zvládnout, protože je základem k dalšímu důležitému učivu - shoda přísudku s podmětem - první seznámení, pravopis i/y v koncovkách příčestí minulého se bude učit a procvičovat v 5. ročníku
- seznámení se s přímou a nepřímou řečí v textech, vyhledávání a rozlišování

Literární výchova

- odlišení veršů a prózy, rozlišování uměleckého a naučného textu žáky
- recitace básní, přednes krátkého textu
- povídání o knihách a spisovatelích
- ilustrace, které nás zaujaly a proč
- oblíbení hrdinové dětských seriálů
- knihy, které mohu doporučit k přečtení a proč
- vyprávění o divadelním představení nebo filmu
- vyhledávání informací v dětských časopisech a encyklopediích
- seznamování se s literárními pojmy: pověst, povídka, autor, hlavní postavy, film, televizní inscenace,
  próza, poezie, báseň, bajka

Ve 4. ročníku začínáme do výuky čtení pravidelně zařazovat krátké úseky k tichému čtení. Ty je třeba následně kontrolovat např. otázkami, úkoly, reprodukcí. Uvědomujeme si, že někteří žáci ve 4. ročníku teprve dokončují svůj čtenářský vývoj. Proto musí být ve vyučovacích hodinách čtení stále dostatek příležitostí k vlastnímu čtení a to i ke čtení hlasitému. Bylo by chybou zaměnit vlastní čtení žáků s plněním přemíry úkolů. Výběr článků v čítance pro 4. ročník pomáhá nejen propojovat čtení s naukovými předměty, ale i rozvíjet požadované kompetence pro toto období.

Čtení z *Čítanky 4* je vhodné doplnit i četbou z historické čítanky, která je pro žáky tohoto ročníku připravena pod názvem *Čtení z nejstarších českých dějin 1. díl* (Nová škola Brno). Tato četba je motivující i pro mimočítankovou četbu. Lze ji využít jako přípravný materiál před vlastivědným učivem nebo také na dokreslení a zpřesnění představ, které si žáci vytvořili o tomto období. Čítanku prolínají časové osy, jednoduché mapky, zábavné testy aj. Využít ji můžeme také ve výtvarné výchově. Je v ní mnoho kreseb Mikoláše Alše, které tento malíř věnoval vlasti. Dnes se s nimi žáci již běžně nesetkávají.

V jazykové výuce je třeba ve 4. r. dbát na procvičování slov odvozených od slov vyjmenovaných. K uvědomění si pravopisu vyjmenovaných slov napomáhá vyhledávání a vypisování z Pravidel nebo vyhledávání vhodných článků a slov (např. z čítanky), ve kterých se v základu slova vyskytuje y/ý a také i/í po obojetných souhláskách, a jejich třídění do dvou skupin. Slovy příbuznými nezatěžujeme paměť žáků, ale učíme je tato slova logickým způsobem odvozovat od slov základních. Dbáme na smysluplné, krátké, časté, písemné procvičování vyjmenovaných slov.

Čtvrtý ročník je důležitým rozhraním mezi obdobím, kdy se vyučování pravopisu a mluvnici věnovalo jevům spíše rázu pamětného a obdobím, kdy se dostává do popředí mluvnický systém. Vyučování v tomto období klade větší nároky na myšlení žáků. Učivo mluvnické a pravopisné se jednak rozšiřuje a doplňuje, jednak se začíná s probíráním nových mluvnických jevů.

Novou látkou mluvnice ve 4. r. je skloňování podstatných jmen všech rodů podle vzorů a pádů. Cvičení v určování pádů je třeba věnovat dostatečnou pozornost, provádět je soustavně v různých obměnách a využívat při tom činnostních forem výuky. Skloňování podstatných jmen je užitečné procvičovat ve větách. Žáky vedeme k tomu, aby tvořili věty o přírodě, třídě, o své činnosti, o vycházce aj. Cvičíme nejen tvoření správných tvarů podstatných jmen, ale rozvíjíme i vyjadřování a myšlení. Pozornost věnujeme procvičování pravopisu i/y v koncovkách podstatných jmen.

Učební látka o podstatných jménech je důležitým učivem 4. ročníku, kterému je třeba věnovat dostatečnou pozornost při probírání i procvičování. Žáci při něm musí být neustále podněcováni k přemýšlení. Správné pochopení tohoto učiva žáky je předpokladem pro úspěšné zvládnutí českého jazyka v následujících ročnících.

5. ročník: 7 hodin týdně

Komunikační a slohová výchova

a) Čtení a práce s textem, komunikační dovednosti:
- pokračování výcviku ve čtení
- hbité, uvědomělé a výrazné čtení uměleckých a naučných textů
- tiché čtení se stručným sdělením nebo výtvarným vyjádřením obsahu
- tvorba otázek k přečtenému textu, odpovědi - žáci mezi sebou
- hlavní myšlenka literární ukázky nebo postavy, klíčová slova
- rozlišování podstatného od méně podstatného v textu
- postavy a jejich postoje - hodnocení
- sledování ilustrací přečtených ukázek z čítanky i knih
- příprava různých sdělení pro spolužáky z jiných tříd - zpráva, oznámení
- pozorné, soustředěné a aktivní naslouchání
- vyhledávání informací ve slovnících a různých publikacích
- příběhy ze života dětí - vypravování, přirovnání
- dodržování pravidel slušnosti při vzájemné komunikaci
- čtení naučných textů - mezipředmětové vztahy

b) Slohová výchova - ústní a písemný projev
- sledování dodržování hygienických návyků při psaní
- věnování pozornosti písmu - čitelnost a přehlednost písemného projevu
- opis a přepis textů - portfolia, čtenářský deník
- mimojazykové projevy při vyprávění - mimika, gesta
- skupinové i samostatné sestavování osnovy pro vyprávění a vytváření krátkého mluveného nebo písemného projevu podle této osnovy

Připravené náměty pro praktická slohová cvičení:
- vypravování, reprodukce textu (osnova, reprodukce), vypravování podle obrázků
- popis různých předmětů z žákova okolí
- popis známé osoby nebo pohádkové postavy a prostředí, ve kterém žije
- popis určitého, žákům známého pracovního postupu nebo děje
- dopis (osobní, úřední), adresa
- tiskopisy (poštovní poukázka, podací lístek, dotazník)
- inzerát (stručné vyjadřování)

- telefonický rozhovor, vzkaz na záznamníku na zvolené i dané téma

Jazyková výuka
- opakování a prohlubování učiva ze 4. ročníku
- slovo a jeho stavba (kořen, část předponová a příponová, koncovka), slova příbuzná
- souhláskové skupiny na styku předpony nebo přípony a kořene, zdvojené souhlásky
- předpony s-, z-, vz-, předložky s, z
- skupiny bě / bje, vě / vje
- dělení slov
- pravopis i, í / y, ý po obojetných souhláskách - automatizace učiva
- slovní druhy - rozlišování
- podstatná jména - opakování a automatizace skloňování podstatných jmen s důrazem na procvičování pravopisu koncovek podstatných jmen rodu mužského
- přídavná jména - koncovky přídavných jmen tvrdých a měkkých, poznávání přídavných jmen přivlastňovacích
- slovesa - čas přítomný, minulý a budoucí
- shoda přísudku s podmětem (opakování základních větných členů)
- užití rozkazovacího a podmiňovacího způsobu ve větách
- zájmena - určování, seznámení žáků se skloňováním osobních zájmen, procvičování jejich správného užívání v mluveném projevu, rozlišování zájmen podle druhů
- číslovky určité a neurčité, vyhledávání číslovek v textu, rozlišování čtení číslovek základních a řadových (3 děti, 3. dítě), rozlišování číslovek podle druhů
- skladba - podmět vyjádřený a nevyjádřený, rozvitý a několikanásobný
- spojování jednoduchých vět spojkami do souvětí

Literární výchova
- žáci rozlišují prózu a poezii, text umělecký a naučný, pojmy - spisovatel, básník
- postupné seznamování žáků s dalšími literárními pojmy - pohádka, bajka, povídka
- při čtení článků z čítanky - žáci poznávají jméno spisovatele, název knihy, ze které je ukázka, ilustrátora, rozhovor o dalších knihách určitého spisovatele, pokud jeho knihy žáci znají nebo je mají doma
- příležitostné výstavy knih zvolených spisovatelů, tématické výstavy knih např. příroda, historie aj.
- výrazný přednes vybraných básní i úryvků prózy zpaměti, pojmy - verš, rým
- stručná reprodukce přečteného textu, vyprávění na dané nebo zvolené téma
- příběhy z divadelních her a vhodných televizních inscenací, pojmy - herec, režisér
- pokusy žáků o vytvoření vlastního literárního textu (báseň, povídka)
- stručně o některých spisovatelích (podle čítanky)

Rozšiřující učivo:
- pravopis mě / mně - skloňování osobních zájmen
- shoda přísudku s několikanásobným podmětem
- podrobnější učivo o zájmenech a číslovkách jen ve formě seznámení a diferencovaně pro žáky, kteří jsou přijati ke studiu na víceletém gymnáziu

V 5. ročníku dáváme prostor k individuálnímu procvičování čtení podle úrovně jednotlivých žáků. U dobrých čtenářů výuku čtení směřujeme k tomu, aby této dovednosti začali postupně využívat ke čtení naučných textů s porozuměním a připravovali se tím na samostatné učení.
Mimočítankovou četbu si určuje učitel podle úrovně třídy a zájmu žáků, se zřetelem k textům v čítance pro 5. ročník i v čítankách pro ročníky předcházející.

V čítankách pro 4. a 5. ročník jsou zařazeny i malé medailónky autorů: Boženy Němcové, Josefa Lady, Karla Jaromíra Erbena, Mikoláše Alše, Jaroslava Seiferta, Karla Čapka, Jana Nerudy, Jaroslava Foglara, Jaroslava Haška, Jiřího Voskovce a Jana Wericha, Adolfa Borna, Marka Twaina, Astrid Lindgrenové.

Očekávané výstupy na konci 1. období:

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Žák:

- plynule čte hlasitě i potichu s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti
- porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti
- respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru
- pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost
- v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči
- volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích
- na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev
- zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním
- píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev
- píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení
- seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh

JAZYKOVÁ VÝUKA

Žák:

- rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky
- porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná
- porovnává a třídí slova podle zobecněného významu - děj, věc, okolnost, vlastnost
- rozlišuje slovní druhy v základním tvaru
- užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves
- spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy
- rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky
- odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě - mimo morfologický

šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Žák:

- čte a přednáší zpaměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku
- vyjadřuje své pocity z přečteného textu
- rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění
- pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností

Očekávané výstupy na konci 2. období :

KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA

Žák: - čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas

- rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává
- posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení
- reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta
- vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku
- rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě
- volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru
- rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně jí užívá podle komunikační situace
- píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry
- sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržením časové posloupnosti

JAZYKOVÁ VÝUKA

Žák: - porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová

- rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku
- určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu
- rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary
- vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné skladební dvojici označuje základ věty
- odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí
- užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje
- píše správně i / y ve slovech po obojetných souhláskách
- zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

LITERÁRNÍ VÝCHOVA

Žák: - vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je
- volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma
- rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů
- při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy

5.1. Vzdělávací oblast : Jazyk a jazyková komunikace

ANGLICKÝ JAZYK

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Učivo je realizováno ve 3. až 5. ročníku,
3 hodiny týdně

Anglický jazyk je důležitý cizí jazyk. Přispívá k chápání a objevování skutečností. Poskytuje jazykový základ pro komunikaci žáků v Evropě i ve světě.

Organizace :

Výuka se realizuje ve třídách. Dělení žáků na menší skupiny není díky malému počtu žáků ve třídách realizováno. Během vyučování využívají dostupnou audiovizuální techniku a pomůcky.

Výuka anglického jazyka v tomto období tvoří úvod do cizojazyčného vzdělávání žáků. Proto je zde velmi důležité probuzení zájmu o výuku angličtiny a vytváření pozitivního vztahu k učení se cizímu jazyku.

Pozornost v hodinách je zaměřena na nácvik porozumění mluvenému slovu, na osvojení zvukové podoby angličtiny a na gramatiku.

Žáci pracují s bohatým obrazovým materiálem v učebnici, pracovním sešitě , od učitele, učivo je prostoupeno pro žáky poutavými činnostmi, hrami a písničkami. Využíváme zvukových nahrávek, různých anglických říkadel a písní, videa.

Žáci se v tomto období učí jednoduché říkanky, písničky a nacvičují jednoduché dialogy.

Výuka jazyka vychází z jeho praktického použití. Výklad pravidel gramatiky je omezen na nezbytně nutné minimum potřebné k tvorbě jednoduchých vět. Slovní zásoba je volena především z okruhu zájmů dětí tohoto věku. Slova jsou vázána do vzájemných souvislostí. Upevňování, procvičování a využití slovní zásoby v jednoduchých větách spojujeme vždy s činnostmi s konkrétním předmětem, obrázkem – to je s názorem. To je základem toho, aby se anglickému jazyku učil každý žák s chutí a věřil že bude úspěšný.

Průřezová témata:

- OSV - poznávání lidí, mezilidské vztahy, komunikace, kooperace a kompetence
- VMEGS – Evropa a svět nás zajímá
- VDO – hrdost ke své vlasti, respekt k ostatním
- MK – lidské vztahy, multikulturalita

Výchovně vzdělávací cíle – 1.období (3.ročník)

- motivovat žáky k zájmu o anglický jazyk, učit se vnímat a napodobovat melodii a rytmus angličtiny
- získává zájem o studium cizího jazyka a utvářet pozitivní vztah k tomuto předmětu
- s pomocí obrázků nebo předmětů vytváří a obměňuje první krátké rozhovory
- rozumí jednoduchým anglickým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně
- vést žáky k získání schopnosti číst s porozuměním přiměřené jednoduché anglické texty
- na těchto jednoduchých textech budovat čtenářské dovednosti
- na těchto základech pak rozvíjet schopnost psát v anglickém jazyce
- naučit žáky přiměřenou formou jednoduchá základní pravidla gramatiky a základní zdvořilostní fráze
- základní fráze a obraty procvičovat s pomocí CD a činností v PS
- poskytuje základy slovní zásoby a běžných konverzačních frází
- aktivní účastí žáků ve výuce je dále vést ke schopnosti jednoduše komunikovat s využitím poznaných slov a frází
- získává první poznatky o zemích, kde se mluví anglicky, základní poznání kultury zení této jazykové oblasti, vyhledání nejdůležitějších informací o těchto zemích
- formuje vzájemné porozumění mezi zeměmi, respekt a toleranci k odlišným kulturním hodnotám jiných národů

Výchovně vzdělávací cíle – 2. období (4.+5.ročník)

- upevňuje vědomosti získané ve 3.ročníku
- dále tyto vědomosti rozvíjí a využívá pro požadavky EU na jazykovou úroveň A1
- naučit žáky potřebnou slovní zásobu i mluvnické dovednosti
- motivovat žáky k zájmu o tento jazyk poslechem CD nahrávek, manuálními činnostmi a didaktickými hrami
- vést žáky ke schopnosti umět se představit ústně i písemně, jednoduše vysvětlit kdo je, kde žije, co má rád, v jaké žije rodině
- nacvičovat porozumění jednoduchým otázkám v jazyce anglickém a reakce na ně
- trénovat práci s jednoduchým textem a vyhledávání informací v něm, číst jej a s pomocí slovníku mu porozumět
- rozvíjíme u žáků dovednost praktického využití – napsat dopis, pozdrav, vyplnit jednoduchý formulář
- vytvářet u žáků potřebné sebevědomí k tomu, že se aktivní účastí v nácviku mluvení, porozumění, čtení a psaní dokáží dorozumět a uplatnit v cizině

Praktické dovednosti:

Pro rozhovor v angličtině:

- Pozdravit dospělého i kamaráda v různou denní dobu a rozloučit se.
- Zeptat se, jak se někomu daří, a na tuto otázku odpovědět.
- Požádat o něco a poděkovat za to.
- Představit sebe, členy své rodiny a svého kamaráda nebo kamarádku.

- Zeptat se, jak se nový kamarád jmenuje a kde bydlí. Na podobné otázky odpovědět.
- Domluvit se v obchodě s tím, že si pomáháme ukazováním.
- Jednoduše si povídat o své rodině a o tom, co máme rádi.
- Připravit si s kamarádem krátký rozhovor nebo scénku.
- Používat čísla a říct, kolik je hodin.
- Požádat o zboží v obchodě.
- Ptát se na to, kde lidé žijí, koho znají a co mají.
- Mluvit jednoduchými větami o svém domově, rodině, kamarádech.

Při poslechu angličtiny:

- Rozumět jednoduchým pokynům při vyučování.
- Rozumět číslům.
- Rozumět nahrávkám na CD k učebnici, na kterém mluví děti stejného věku.
- Rozumět názvům nejdůležitějších věcí kolem nás.
- Rozumět jednoduchým otázkám.
- Rozumět jednoduchým větám o sobě a své rodině.

Čtení:

- Číst nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty.
- V jednoduchém vyprávění poznat známá slova a věty.
- Pochopit, o čem je jednoduchý příběh s obrázky.
- Pochopit, o čem jsou krátké články.
- Najít základní informace, například kde a v kolik hodin.
- Rozumět krátkým zprávám na pohlednicích, SMS.

Psaní:

- Vyplnit ve formuláři jméno, bydliště a věk.
- Napsat jednoduché blahopřání k narozeninám, k Vánocům, pozdrav.
- Napsat jednoduchými větami, kde bydlím a kdo jsem.

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- ✓ pochopení důležitost schopnosti komunikovat anglicky pro další studium i praktický život
- ✓ propojování probraných témat a jazykových jevů
- ✓ samostatné vyhledávání nástrojů k odstraňování problémů při komunikaci v angličtině

Kompetence k řešení problémů

- ✓ řešit jednoduché problémové situace v cizojazyčném prostředí
- ✓ nebát se mluvit anglicky s cizím člověkem
- ✓ postupně se naučit vyjádřit obsah myšlenky opisem, chybí-li slovní zásoba

Kompetence komunikativní

- ✓ porozumět jednoduchému sdělení v anglickém jazyce a reagovat na ně
- ✓ umět jednoduchou myšlenku zformulovat anglicky
- ✓ využívat dovedností osvojených v anglickém jazyce k navázání kontaktu

Kompetence sociální a personální

- ✓ v jednoduchých situacích vyžádat a poskytnou radu, pomoc
- ✓ dodržet v anglicky mluvícím prostředí zásady slušného chování
- ✓ spolupracovat v anglicky mluvící skupině na jednoduchém úkolu

Kompetence občanské

- ✓ získat představu o zvycích anglicky mluvících zemích a porovnávat je se zvyky našimi
- ✓ umět porovnávat jednoduché problémy, týkající se životního prostředí

Kompetence pracovní

- ✓ samostatně pracovat s dvojjazyčným slovníkem
- ✓ využívat anglického jazyka k získávání informací z různých oblastí

Obsah učiva v jednotlivých ročnících

3. ročník: 3 hodiny týdně

Pozdravy	Umí pozdravit, rozloučit se, jednoduše se představí, osloví osobu Vyjádří souhlas a nesouhlas
Čísla	Naučí se počítat do dvaceti Nacvičí si porozumění otázce Kolik?...**How many…?** Tvoří mn. Číslo podstatných jmen – pravidelné tvary

	Porozumí otázce Kolik je ti let? A odpoví na ni Přečte jednoduchá slovní spojení
Škola, barvy	Pojmenuje školní potřeby, určí jejich barvu a počet, použije **neurčitý člen a, an** Čte jednoduché věty typu **This is…, These are…**
Geometrické tvary	Pojmenuje základní geom. tvary, čtverec, trojúhelník, kruh
Moje rodina, město	Představí členy rodiny Pojmenuje základní názvy obchodů Seznámí se s určitým členem **the** a spojení **I have got…**
Abeceda, hláskování	Vyjmenuje anglickou abecedu Dovede hláskovat své jméno
Hračky a zájmena	Pojmenuje hračky, určí jejich polohu předložkami **in, on, next to a vazby there is a there are** Pracuje se zájmeny **my, your, his, her**
Moje tělo, obličej	Určí části lidského těla, části obličeje Tvoří věty On má…, Ona má…On je…, Ona je…
Přídavná jména	Zná přídavná jména **big, small,tall, short, fat, thin, old, happy, sad, young**
Ovoce a zelenina, jídlo a pití	Pojmenuje běžné druhy ovoce a zeleniny, potraviny a nápoje Ve větách užívá vazby Máme…, Máte… Vyjádří pocit hladu a žízně, libosti a nelibosti **I like…, I don´t like…**
Oblečení	Vyjmenuje běžné části oblečení Popíše své a spolužáků pomocí vazby **I have got…, She has got…**
Čas	Umí pojmenovat části dne, umí se zeptat Kolik je hodin? Určuje celé hodiny
Zvířata	Určí podle obrázků domácí i divoká zvířata Seznámí se s přivlastňovacím pádem **monkey´s cage** Seznámí se s vazbou **Can you see…?**
Halloween, Vánoce…	Pochopí smysl a význam jednotlivých svátků Pojmenuje nadpřirozené bytosti, vánoční předměty Zazpívá vánoční písně

4. ročník: 3 hodiny týdně

Pozdravy	Pozdraví, představí se, odpoví na jednoduché otázky
Číslovky základní a řadové	Počítá do 100, sčítá a odčítá, napíše číslovky slovy Naučí se řadové číslovky do 20 a používá je

Ve třídě	Zvládá základní pokyny k práci Odpoví na otázku Co je to? Zeptá se otázkou Je to…? A odpoví krátce Ano, ne… Jednoduše popíše zařízení třídy větami **This is…, That is…** Nakreslí a popíše svoje potřeby do školy
Ovoce a zelenina	Pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny, jídla a pití
Jídlo a pití	Užívá spojení **a packet of, a tin of, a bottle of**
Barvy	Odpoví krátce na otázky **Do you like…? Do you eat…? Can I have…?** Umí pojmenovat, co má rád a co ne Užívá spojení **I like…, I don´t like…** Rozezná potraviny počítatelné a nepočítatelné a určí barvu
Moje rodina	Pojmenuje členy rodiny a hláskuje jejich jména, ukáže je
Doma	na fotografii, určí věk Zazpívá písničku k narozeninám a vyrobí pozvánku na oslavu Pojmenuje jednotlivé místnosti Nakreslí plánek bytu Při popisu používá slov: **next to, on the right, on the left, in, on, inside, outside**
Hračky	Pojmenuje hračky na obrázku a svoje hračky Odpoví na otázky **Have you got…?, How many…?, Where is…?** Vyjádří skutečnost vlastnictví **I have got…, I haven´t got…** a přání, co bych chtěl/a…**I want…** Krátce napíše o své oblíbené hračce Čte krátké texty
Časové rozvržení dne	Pojmenuje jednotlivé části dne, sestaví rozvrh hodin
Rozvrh hodin	Odpoví na otázku Kolik je hodin?, určí čas po hodinách
Zájmy a záliby	Užívá ve větách **usually, never, always, sometimes**
Sport a hry	Naučí se pojmenovat různé typy zájmů a zálib Otázkou **Do you like…?** zjistí zájem a nezájem Použije krátkou odpověď **Yes, I do. No, I don´t.** Otázkou zjistí zájem a dovednost spolužáků **Can you…?** Vyjádří postoj svůj a svých spolužáků **Does she,he like…?** Užívá gerundium po slovese **like –ing** Napíše svůj časový plán dne
Roční období	Vyjmenuje roční období, popíše počasí a činnosti, které s ním souvisí Přečte krátký text Seznámí se s názvy světových stran Pojmenuje roky, měsíce a dny v týdnu
Země a jejich zvířata	Pojmenuje vybrané názvy států a zvířata, která v nich žijí,

	popíše jejich vzhled, barvu a způsob života Užívá sloveso **like, likes**
Ve městě	Zná názvy budov ve městě
Vánoce, Velikonoce,	Pochopí smysl a význam jednotlivých svátků ve světě
Nový rok , Halloween	Zazpívá vánoční a velikonoční písně
Přítomný čas průběhový	Utvoří a použije tvary přítomného času průběhového Ve větách
Minulý čas	Seznámí se s minulým časem a tvary **was, were, had**

5. ročník: 3 hodiny týdně

Pozdravy	Odpoví na pozdrav, představí se Odpoví na jednoduché otázky, použije zdvořilostní fráze při setkání a loučení Sestaví jednoduchý rozhovor
Dopis	Napíše pod vedením učitele nebo samostatně dopis o sobě a své rodině
Tvorba otázek	Zná základní vztahy a tvoří pomocí nich otázky:**Who…? Where…? When…? What…? What time…? How…? How many…? How much…? Whose…?**
Náš dům, poschodí	Rozlišuje číslovky základní a řadové
Adresa	Vypráví o domě, používá vazby **There is… There are…**
Čas	Naučí se vyjádřit hodiny dvěma způsoby
Hodiny a minuty	9:30 **– nine:thirty** nebo **half past nine** Sestaví časově svůj školní den Orientuje se poslechem nahrávky textu v obrázku nebo Schématu Popisuje aktivity svého volného času Vyjmenuje měsíce, orientuje se v kalendáři, řekne, kdy má narozeniny, používá řadové číslovky
Jídla a nápoje	Používá Kolik stojí…? **How much…?** Vypráví o svém denním stravovacím režimu
Povolání	Vypráví o práci rodičů, rozpozná povolání podle popisu Používá osobní a přivlastňovací zájmena Tvoří pravidelné a nepravidelné množné číslo podstatných jmen
Cena zboží	Určí cenu zboží v obchodě, orientuje se v librách
Britská měna	a pencích Sestaví jednoduchý rozhovor mezi prodavačem a zákazníkem

Mapa Velké Británie	Orientuje se na mapě, vyjmenuje země UK
Pohádky	Společně celá třída čte a překládá pohádku

Očekávané výstupy – 1. období

ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI

Žák :

- rozumí jednoduchým pokynům otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně
- přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení
- zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal
- rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu
- rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu
- píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy

Očekávané výstupy – 2. období

POSLECH S POROZUMĚNÍM

Žák:

- rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu
- rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností
- rozumí jednoduchému poslechovému textu pokud je pronášet pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu

MLUVENÍ

Žák:

- se zapojí do jednoduchých rozhovorů
- sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat
- odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat a podobné otázky pokládá

ČTENÍ S POROZUMĚNÍM

Žák:
- vyhledává potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům
- rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

PSANÍ

Žák:
- napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života
- vyplní osobní údaje do formuláře

UČIVO
- zvuková a grafická podoba jazyka – fonetické znaky (pasivně), základní výslovnostní návyky, vztah mezi zvukovou a grafickou podobou slov
- slovní zásoba – žáci si osvojí a umí používat základní slovní zásobu v komunikačních situacích probíraných tematických okruhů a umí ji používat v komunikačních situacích, práce se slovníkem
- tematické okruhy – domov, rodina, škola, volný čas, povolání, lidské tělo, jídlo, oblékání, nákupy, bydliště, dopravní prostředky, kalendářní rok (svátky, roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny), zvířata, příroda, počasí
- mluvnice – základní gramatické struktury a typy vět (jsou tolerovány elementární chyby, které nenarušují smysl sdělení a porozumění)

5.2. Vzdělávací oblast : Matematika a její aplikace

MATEMATIKA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Učivo je realizováno v 1. až 5. ročníku,
v 1.ročníku jsou to 4 hodiny týdně,
ve 2. a 3. ročníku 4 + 1disponibilní hodina týdně,
ve 4.a 5. ročníku jsou 4 + 1 disponibilní hodina týdně.

Vzdělávací obsah je rozdělen na čtyři tematické okruhy:

1. **čísla a početní operace** - osvojení aritmetických operací ve třech složkách :
   - dovednost provádět operaci
   - algoritmické porozumění
   - významové porozumění
   - získávání číselných údajů, seznámení se s pojmem proměnná

2. závislosti, vztahy a práce s daty – rozpoznávání a uvědomění si určitých typů změn a závislostí, jejich analyzování z tabulek, diagramů a grafů

3. geometrie v rovině a prostoru – určování a znázorňování geometrických útvarů a modelování reálných situací, zkoumání tvarů a prostoru

4. nestandardní aplikační úlohy a problémy – uplatňování logického myšlení, řešení problémových situací a úloh z běžného života

Organizace :

Žáci každého ročníku pracují během vyučovací hodiny ve třídě a využívají k učení různé formy práce. Během hodiny učitel i žáci používají všechny dostupné vyučovací pomůcky.

Průřezová témata – v tomto předmětu je realizováno : OSV – rozvoj schopnosti poznání (paměť, soustředění), osobnostní rozvoj žáků a VMEGS – porovnávání, srovnávání.

Výchovně vzdělávací cíle (1.období):

- osvojování základních matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka

- rozvíjení paměti, představivosti a logického myšlení žáků
- důraz na porozumění základním matematickým pojmům a jejich vzájemných vztahů
- aplikace vzorců a početních výkonů při řešení slovních úloh v praktickém životě
- prostor pro aktivní projev žáka – vymýšlení úloh žáky, využití jejich zájmů, komunikace mezi žáky, efektivní využívání osvojených poznatků
- poskytnutí poznatků a dovedností, které jsou nezbytným předpokladem k poznávání ekonomiky, techniky, přírodních jevů a k využití počítačových technologií
- formování volních vlastností (důslednost, vytrvalost, vynalézavost, přesnost, schopnost sebekontroly)

Výchovně vzdělávací cíle (2.období):

- osvojování nových matematických pojmů na základě aktivních činností každého žáka
- činnostní rozšíření číselného oboru, utvrzení představy o desítkové soustavě
- předkládání nových poznatků ve spojení s předcházejícím učivem, uplatnění analogie pro zavedení početních výkonů v rozšířeném číselném oboru žáky
- využívání schopnosti žáků objevovat za vedení učitele další nové matematické poznatky na základě pozorování a rozlišování, vyslovovat závěry, pokoušet se o zobecňování
- postupné zdokonalování přesnosti matematického vyjadřování
- zařazování praktických činností (např.: měření, odhady, porovnávání velikostí a vzdáleností) s cílem získání správných představ a zručnosti
- spojování nových poznatků v matematice s vědomostmi žáků získanými v běžném životě
- využívání matematických poznatků a dovedností žáky v praktickém životě
- používání peněz při činnostním řešení úloh s náměty z obchodování
- peníze v praktickém životě
- věnování času nápadům žáků, jejich dotazům, ukázkám různých způsobů řešení úloh
- vyslovování úsudků k úlohám, vytváření předpokladů pro rozvíjení logického myšlení
- vytváření obměn slovních úloh a matematických problémů pro různé obory činnosti lidí
- podporovat schopnost žáků rozumět grafickým schématům tabulkám i jiným schematickým znázorněním, vytvářet jednoduchá schémata, vést žáky ke grafické gramotnosti
- praktické osvojování základních poznatků z geometrie

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- ✓ učí se přesně a stručně vyjadřovat užíváním matematického jazyka včetně symboliky, prováděním rozborů a zápisů při řešení úloh a zdokonaluje grafický projev,
- ✓ rozvíjí abstraktní, exaktní, kombinatorické a logické myšlení k věcné a srozumitelné argumentaci
- ✓ Učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků; srozumitelně jim vysvětluje, co se mají naučit, stanovuje dílčí vzdělávací cíle v souladu s cíli vzdělávacího programu, vede žáky k ověřování výsledků.

Kompetence k řešení problémů

- ✓ Učí se rozvíjet důvěru ve vlastní schopnosti a možnosti při řešení úloh, k sebekontrole, k systematičnosti, vytrvalosti a přesnosti, učí se provádět rozbor problémů a plánu řešení, odhadování výsledků, volbě správného postupu, vyhodnocování správného výsledku.
- ✓ Učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků, klade otevřené otázky a vybízí žáky k pojmenování cíle činnosti; vede žáky k plánování úkolů a postupů; zařazuje metody, při kterých dochází k objevům, řešením a závěrům žáci sami.
- ✓ Umožňuje, aby žáci v hodině pracovali s odbornou literaturou.
- ✓ Učitel podle potřeby žákům v činnostech pomáhá, pracuje s chybou žáka jako s příležitostí, jak ukázat cestu ke správnému řešení, dodává žákům sebedůvěru.

Kompetence komunikativní

- ✓ Žáci se učí přesnému a stručnému vyjadřování užíváním matematického jazyka včetně symboliky.
- ✓ Učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů, vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky, vede žáky k výstižnému, souvislému a kultivovanému projevu.

Kompetence sociální a personální

- ✓ Žáci jsou vedeni ke kritickému usuzování a věcné argumentaci prostřednictvím řešení matematických problémů, ke kolegiální radě a pomoci
- ✓ Učí se pracovat v týmu.
- ✓ Učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch, podněcuje žáky k argumentaci, hodnotí žáky způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok.

Kompetence občanská

- ✓ Při zpracovávání informací jsou žáci vedeni ke kritickému myšlení nad obsahy sdělení.
- ✓ Učí se hodnotit svoji práci a práci ostatních, jsou vedeni k ohleduplnosti a taktu, učí se vnímat složitosti světa.
- ✓ Učitel podle potřeby žákům pomáhá a umožňuje jim, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti nebo výsledky.

Kompetence pracovní

- ✓ Žáci jsou vedeni k vytváření zásoby matematických nástrojů pro řešení reálných situací v životě, učí se využívat matematické poznatky a dovednosti v praktických činnostech. (Pro žáky s postižením jsou k dispozici vhodně přizpůsobené pracovní materiály.)
- ✓ Učitel zadává úlohy, při kterých žáci vyhledávají a kombinují informace z různých informačních zdrojů a které vyžadují využití poznatků z různých předmětů, vede žáky ke správným způsobům užití vybavení, techniky a pomůcek. Vytváří příležitost k interpretaci různých textů, obrázkových materiálů, grafů a jiných fotem záznamů.

Při vyučování matematice v prvním období základního vzdělávání při probírání určitého učiva :

- ✓ seznámíme žáky s prvním pojetím daného problému a motivujeme je
- ✓ užitím názorných pomůcek a konkretizací vedeme žáky postupně k pochopení problému, který je dán novou učební látkou
- ✓ provádíme třídění a srovnávání naučených vědomostí s vědomostmi již osvojenými
- ✓ provádíme cvičení s praktickým užitím získaných vědomostí
- ✓ necháváme žáky samostatně vymýšlet slovní úlohy, které vycházejí z jejich zkušeností
- ✓ provádíme cvičení k zautomatizování určité početní operace
- ✓ necháváme žáky při praktických činnostech objevovat potřebu nového početního výkonu
- ✓ látku pro počítání zpaměti volíme tak, aby přispívala k dosažení dobrého zvládnutí probíraného učiva

Při vyučování matematice ve druhém období základního vzdělávání při probírání určitého učiva :

- obohacujeme představy žáků o číslech, vzbuzujeme zájem žáků zajímavými úlohami
- vedeme žáky k využívání dovedností početních výkonů s přirozenými čísly při řešení slovních úloh a početních operací z běžného života
- podněcujeme žáky k sebedůvěře, učíme různými způsoby kontrolovat výpočty, uvažovat o možnostech výsledků, odhadovat
- soustavně vedeme k sebekontrole a sebehodnocení jak v aritmetice, tak v geometrii
- žáky vhodným způsobem a formou seznamujeme s novým učivem
- vedeme žáky k vyhledávání, sbírání a třídění různých údajů, jejich využívání k porovnávání i výpočtům, vyhledávané údaje sestavují do tabulek a grafů
- k žákům přistupujeme diferencovaně, necháváme je o problematice úloh a závislostech mezi veličinami často hovořit, dáme všem čas k pochopení
- snažíme se podporovat a rozvíjet schopnost žáků uvažovat a samostatně řešit jednoduché slovní úlohy zpaměti, posupně dovedeme k samostatnému řešení zapsaných slovních úloh s jedním i dvěma výpočty
- žáky necháváme objevovat vše, na co mohou přijít sami, dbáme na jejich samostatnost při činnostech, přizpůsobujeme vyučovací postup chápání žáků
- výuku směřujeme k tomu, aby pokud možno všichni žáci dosáhli očekávaných výstupů určených pro 2. vzdělávací období, využíváme individualizaci a diferenciaci

Obsah učiva

1. ročník : 4 hodiny týdně

- vytváření představ o jednotlivých číslech na základě názoru
- přirozená čísla 1 až 5 – numerace, vidění počtu věcí do 5
- rozklady čísel
- tvoření slovních úloh žáky bez užití početních výkonů (ze začátku i bez znalosti číslic)
- porovnávání počtu věcí
- sčítání a odčítání přirozených čísel spojené s manipulačními činnostmi (do 5)
- slovní úlohy doplněné příkladem (do 5)
- přirozená čísla 1 až 10 – numerace, vidění počtu věcí do 10
- rozklady přirozených čísel do 10
- sčítání a odčítání přirozených čísel v oboru do 10, názorné zavedení pomocí činností
- jednoduché slovní úlohy ze života řešené na základě manipulace í s věcmi i s penězi
- orientace v prostoru (před, za, vedle, vpravo, vlevo, dole, nahoře)
- automatizace spojů sčítání a odčítání do 10
- porovnávání počtu věcí, porovnávání čísel bez zápisu znamének nerovnosti
- přirozená čísla do 20 – numerace
- sčítání a odčítání v 2. desítce s využitím analogie s 1. desítkou (bez přechodu přes desítku), analogie musí vyplynout z individuálních činností žáků
- vztahy o několik více, o několik méně
- slovní úlohy ze života (obor do 20)
- poznávání geometrických tvarů, rovinných obrazců a těles – využití vhodných stavebnic, stavby podle předlohy i podle fantazie

2. ročník: 5 hodin týdně

- opakování učiva z 1. ročníku:
  - rozklady čísel do 10
  - numerace do 20
  - porovnávání čísel
  - automatizace spojů sčítání a odčítání do 20
  - jednoduché slovní úlohy spojené s názorem
- sčítání a odčítání s přechodem přes desítku vyvozené na základě manipulačních činností žáků
- přirozená čísla do 100 – numerace - vytváření představ čísel na základě názoru:
  - posloupnost přirozených čísel
  - počítání po desítkách, počítání po jednotkách v různých desítkách
  - čtení a zápis čísel, číselná osa
  - porovnávání čísel pojmenovaných i nepojmenovaných
  - zaokrouhlování čísel na desítky na základě práce s číselnou osou
- sčítání a odčítání v oboru do 100

- sčítání a odčítání násobků 10
- přičítání jednociferných čísel k celým desítkám i jejich odčítání od celých desítek (typy: 30 + 7; 90 – 8)
- sčítání a odčítání v jednotlivých desítkách s využitím analogie s počítáním v 1. desítce vyplývající z individuálních činností žáků s pomůckami
  (typy: 32 + 6; 57 – 4)
- sčítání a odčítání s přechodem desítek
  (typy: 49 + 5; 25 + 30; 71 – 4; 93 – 20; 80 – 15)
- sčítání a odčítání dvojciferných čísel (typy: 23 + 41; 68 – 34), počítání s „penězi“
- vytváření jednoduchých slovních úloh k jednotlivým typům příkladů na sčítání a odčítání (využití při obchodování);

- názorné zavedení násobilky 1, 2, 5, 10, 3, 4, které je odvozeno z opakovaného přičítání stejných čísel
- činnosti vedoucí k pochopení násobilky a jejímu procvičování
- slovní úlohy, které vedou k pochopení úsudku několikrát více (s využitím peněz)
- geometrické tvary rovinné a prostorové, hry s tvary, modelování, rozlišování modelů těles i geometrických tvarů ve svém okolí
- rozvíjení prostorové představivosti – stavebnice, soubory krychlí, apod.
- rovné a křivé čáry
- praktické měření délek, jednotky délky: metr, centimetr
- jednotky času (hodina, minuta), poznávat, kolik je hodin na hodinách ručičkových i digitálních, orientace v čase

3. ročník: 5 hodin týdně

– opakování učiva z 2. ročníku:
  - počítání do 20 s přechodem přes 10
  - numerace do 100
  - sčítání a odčítání v oboru do 100
  - slovní úlohy vedoucí k sčítání a odčítání i k porovnávání o několik více, o několik méně
  - sčítání a odčítání do 100, příklady typu: 36 + 17; 65 – 28
– příprava písemného sčítání a odčítání do 100 na základě činností s pomůckami „desítky koleček“, „papírové mince a bankovky“
– slovní úlohy vedoucí k porovnávání rozdílem
– násobení a dělení v oboru násobilek do 100, automatizace spojů
– slovní úlohy vedoucí k násobení a dělení a rozlišování úsudků několikrát více, několikrát méně a jejich obměny
– na základě manipulačních činností rozlišovat úsudky: o několik více, o několik méně, několikrát více, několikrát méně
– násobení dvojciferných čísel jednociferným číslem (velká násobilka vyvozená činnostními postupy s oporou o zapsaný příklad)
– užití závorek v příkladech se dvěma početními výkony
– přirozená čísla v oboru do 1 000 – numerace:

- vytvoření představy čísel na základě názoru: činnosti žáků s pomůckami „papírové mince a bankovky“, „čtvercová síť“
- posloupnost přirozených čísel, počítání po stovkách, desítkách, jednotkách
- čtení a zápis čísel
- práce s číselnou osou (využití čtverečků s napsanými čísly k manipulaci)
- porovnávání čísel
- zaokrouhlování čísel na stovky, na desítky

– sčítání a odčítání v oboru do 1 000:
  - sčítání a odčítání zpaměti příklady typu:
    241 + 7; 325 – 3; 530 + 40; 490 + 60; 380 – 20; 240 – 50; 300 – 8; 600 – 40
    (při sčítání a odčítání zpaměti má nejvýše jedno číslo všechny tři číslice různé od nuly)
– seznámení s písemným sčítáním dvou trojciferných čísel, odhady výsledků
– seznámení s písemným odčítáním dvou trojciferných čísel, kontrola výpočtu sčítáním
– slovní úlohy s jedním početním výkonem a jejich obměny, nácvik jejich zápisů,
– seznámení s prováděním odhadu předběžného výsledku řešení slovních úloh
– slovní úlohy se dvěma početními výkony, využití námětů z obchodování
– rýsování přímek, vzájemná poloha (rovnoběžky, různoběžky), průsečík přímek
– bod ležící na přímce a mimo přímku, úsečka a její označování, odhadování a měření délky
– jednotky délky (metr, centimetr, milimetr, kilometr), jejich rozlišování, vytvoření správné představy o velikosti jednotek na základě činností, jednoduché převody (m, cm, km)
– čtverec a obdélník – jejich náčrty kreslené do čtvercové sítě i volně na papír
– rozvoj prostorové představivosti (stavby z krychlí na vrstvy), stavby podle předlohy
– tělesa kolem nás – poznávání geometrických tvarů
– jednotky času (hodina, minuta, vteřina), jednoduché převody, orientace v čase

Obsah učiva - ve 2. vzdělávacím období - matematika

4. ročník 5 hodin týdně

Opakování a procvičování učiva v oboru do 1 000:

– numerace - přirozené číslo v desítkové soustavě, činnosti ve skupinách s pomůckami, posloupnost čísel, jejich čtení a psaní, práce s číselnou osou, porovnávání a zaokrouhlování čísel
– početní výkony
– pamětné sčítání a odčítání s využitím analogie s počítáním do sta, vlastnosti sčítání a odčítání přirozených čísel,
– upevňování a automatizace násobilkových spojů spojené s činnostmi a jednoduchými slovními úlohami z různých oborů lidské činnosti, zadávané úlohy žáci obměňují a sami vymýšlejí další podobné úlohy,
– vlastnosti násobení (záměna činitelů),
– pamětné násobení dvojciferného čísla číslem jednociferným

– činnostní vyvození dělení se zbytkem v oboru násobilek, jeho procvičování; toto učivo je vhodné spojovat s řešením praktických úloh
– písemné sčítání, odčítání a násobení jednociferným činitelem v oboru do 1 000
– úsudkové počítání, rozlišování úsudků
– řešení slovních úloh z praktického života, mezipředmětové vztahy
– práce s tabulkami a diagramy
– čtení údajů z tabulek v učebnici a pracovních sešitech (NŠ Brno)
– sestavování podobných tabulek žáky
– pozorování diagramů zařazených do učebnice, hovor o nich, vyvození vztahů mezi čísly
– rozlišování a třídění výsledků úloh připravených počítačovým programem 4P, výsledky jsou sestaveny do tabulek, žák se rozhoduje o správnosti řešení na základě odhadu, zaokrouhlování i znalosti vlastností početních výkonů, úlohy slouží též pro sebekontrolu

Nová látka- aritmetika, 4. r.:

– vyvození písemného dělení jednociferným dělitelem v oboru do 1000, zkouška násobením
– rozšíření číselného oboru nad 1 000, desítková soustava, čtení a psaní čísel, jejich porovnávání,
– zaokrouhlování, v numeraci můžeme rozšiřovat číselný obor až do milionu
– práce s číselnou osou, ve 4. ročníku je vhodné zůstat u znázorňování v oboru do 10 000
– řešení slovních úloh prolíná celým obdobím, kdy se rozšiřuje číselný obor většinou se počítá s čísly kolem tisíce, jde o dovednost řešení slovních úloh, které je třeba věnovat soustavnou pozornost
– přičítání a odčítání desítek, stovek a tisíců zpaměti v oboru rozšířeném nad tisíc
– písemné sčítání a odčítání v rozšířeném oboru (vyvozují žáci sami), odhady výsledků
– násobení a dělení přirozených čísel 10, 100 a 1 000 zpaměti
– vyvození násobení a dělení čísel zakončených nulami
– algoritmus písemného násobení dvojciferným činitelem, odhady výsledků
– vlastnosti násobení
– dělení jednociferným dělitelem

Geometrie v rovině a prostoru, 4. r.:

– základní útvary v rovině a prostoru, jejich rozlišování
– měření délek, délka úsečky, rozměry obrazců, délky hran těles
– jednotky délky, jednoduché převody jednotek
– přímka, polopřímka, úsečka, bod, rýsování a popis
– kružnice, kruh, rozlišení, rýsování a popis
– kolmice a rovnoběžky, rýsování a náčrty
– jednoduché konstrukce čtverce, obdélníku a pravoúhlého trojúhelníku, náčrty
– grafické sčítání úseček, určení obvodu trojúhelníků a čtyřúhelníků sečtením délek stran, využití v úlohách z praktického života

Nestandardní aplikační úlohy a problémy, 4. r.:

- slovní úlohy, které jsou zadané netradičním způsobem a vyžadují třídění a rozlišování údajů řešení, úlohy, které se neobejdou bez nákresů
- úlohy vyžadující činnost rozdělování na stejné části, skládání částí do celku
- magické čtverce a úlohy k procvičování prostorové představivosti

5. ročník – matematika: 5 hodin týdně

Učivo - dokončení oboru přirozených čísel:

- procvičování všech početních výkonů při počítání zpaměti, automatizace násobilkových spojů a dělení v oboru násobilek beze zbytku i se zbytkem
- početní výkony s přirozenými čísly a jejich vlastnosti (komutativnost, asociativnost, distributivnost)
- písemné algoritmy početních operací: sčítání, odčítání, násobení, (algoritmus písemného násobení procvičujeme hlavně při násobení čísel jednociferným nebo dvojciferným činitelem, u násobení čísel vícecifer ným činitelem volíme příklady typu: 25048 . 3060, 5137. 32000, tj. takové příklady, při jejichž řešení žák prokáže, že algoritmu rozumí)
- písemné dělení jednociferným a dvojciferným dělitelem
- rozšíření číselného oboru přes milion - numerace
- zaokrouhlování přirozených čísel
- provádění odhadů a kontrola výsledků početních operací
- porovnávání, sčítání a odčítání zlomků se stejným jmenovatelem
- čtení, vyznačení na číselné ose desetinných čísel
- zapisuje a vyznačí desetinná čísla na číselné ose
- počítání na kalkulátorech - využívání při kontrole výpočtů i při řešení některých slovních úloh
- slovní úlohy na jeden nebo dva početní výkony
- slovní úlohy z praktického života a jejich obměny
- čtení údajů z tabulek a diagramů
- využívání nákresů a tabulek při řešení slovních úloh
- vyhledávání a třídění číselných informací z praktického života
- čtení vhodně sestavených údajů z tabulky a vytváření grafu
- orientace v jízdním řádu
- procvičování rýsování základních geometrických útvarů v rovině (rýsování podle popisu slovního
- i písemného, slovní ústní popis narýsovaného - procvičování zručnosti i vyjadřování v geometrii)
- jednotky délky a jejich převody, měření délky
- obvod různých rovinných obrazců - trojúhelníků, čtyřúhelníků i libovolně zvolených mnohoúhelníků
- obsah čtverce a obdélníku pomocí čtvercové sítě, základní jednotka obsahu
- osově souměrné útvary - jejich rozlišování, určení osy souměrnosti přeložením rovinného obrazce
- základní útvary v prostoru, prostorová představivost

Nestandardní aplikační úlohy a problémy:

- slovní úlohy, které se řeší netradičním způsobem

Očekávané výstupy na konci 1. období výuky matematice:

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

Žák:

- používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků
- čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti
- užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose
- provádí zpaměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATy

Žák:

- orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času
- popisuje jednoduché závislosti z praktického života
- doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel

GEOMETRIE V ROVINĚ A V PROSTORU

Žák:

- rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci
- porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky
- rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině

Matematika v tomto období rozvíjí paměť žáků, jejich představivost, tvořivost, klade základy logického úsudku.

Matematické vzdělání přispívá k formování osobnosti žáků, rozvíjí důslednost, tvořivost sebedůvěru, sebekontrolu aj.

V systému individuální práce se slabšími žáky v matematice v prvním období základního vzdělávání má mimořádně velký význam správné a hojné používání názorných pomůcek, kreslených znázorňování, cvičení v sestavování vlastních úloh a jejich řešení, počítání zpaměti.

Očekávané výstupy na konci 2. období výuky matematice

ČÍSLO A POČETNÍ OPERACE

Žák:
- využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení
- provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel
- zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru
- přirozených čísel
- řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel
- modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomků
- porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným jmenovatelem v oboru kladných čísel
- přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty
- porozumí významu znaku „-„ pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose

Učivo
- přirozená čísla, celá čísla, desetinná čísla, zlomky
- zápis čísla v desítkové soustavě a jeho znázornění (číselná osa, teploměr, model)
- násobilka
- vlastnosti početních operací s čísly
- písemné algoritmy početních operací

ZÁVISLOSTI, VZTAHY A PRÁCE S DATY

Žák:
- vyhledává, sbírá a třídí data
- čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy

Učivo
- závislosti a jejich vlastnosti
- diagramy, grafy, tabulky, jízdní řády

GEOMETRIE V ROVINĚ A PROSTORU

Žák:
- narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník, kružnice),
- užívá jednoduché konstrukce

– sčítá a odčítá graficky úsečky, určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran
– sestrojí rovnoběžky a kolmice
– určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu
– rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru

Učivo

- základní útvary v rovině – lomená čára, přímka, polopřímka, úsečka, čtverec, kružnice, obdélník, trojúhelník, kruh, čtyřúhelník, mnohoúhelník
- základní útvary v prostoru – kvádr, krychle, jehlan, koule, kužel, válec
- délka úsečky; jednotky délky a jejich převody

NESTANDARTNÍ APLIKAČNÍ ÚLOHY A PROBLÉMY

Žák:

– řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé
– na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky
– činnostně se na konci 5. ročníku seznamuje s desetinným číslem tak, jak je v možnostech žáků
– samostatně toto rozšíření číselného oboru objevit; s desetinným číslem se žáci seznamují
– v peněžním modelu při obchodování a činnostech s pomůckou papírové peníze

5.3. Vzdělávací oblast : Informační a komunikační technologie

INFORMATIKA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Učivo je realizováno ve 4. a 5. ročníku,
1 hodina týdně.

Charakter výuky je činnostní, práci je třeba orientovat tak, aby žáci znalosti a dovednosti získávali výhradně na základě individuální práce, maximálně dvoučlenné skupinové práce.
Žáci provádějí takové činnosti, které vedou k získání základních znalostí a dovedností z oblasti práce s ICT technologiemi výhradně uživatelského charakteru, ale tak, aby je mohli dále rozvíjet na druhém stupni základního vzdělávání. Cílem práce je vybavit žáka takovými kompetencemi, které mu umožní ICT technologie v budoucnosti cílevědomě využívat při učení a později též při organizaci svého života.
Získané dovednosti jsou v informační společnosti nezbytným předpokladem pro uplatnění na trhu práce i podmínkou k efektivnímu rozvíjení profesní a zájmové činnosti.

Organizace

Žáci pracují ve třídě, kde jsou umístěny počítače, podle pokynů vyučujícího.
Během práce využívají připojení k internetu, síťového propojení a výukových programů školy.

Průřezová témata – v tomto předmětu jsou realizována :
OSV – rozvoj schopnosti poznání, paměť, osobnostní rozvoj žáků,
MV – seznámení s různými kulturami, získávání informací o jiné kultuře,
VMEGS – spolužití s příslušníky jiných kultur,
MdV – stylizace textu, texty pro časopis, komunikační schopnosti

Výchovně vzdělávací cíle:

- seznamovat žáky se základními funkcemi počítače
- uvědomovat si úlohu rychlých informací v dnešním moderním světě
- umět správně komunikovat mobilním telefonem
- naučit se pracovat s daty a informacemi
- ukázat, jak se dají v současnosti využívat informační a komunikační technologie
- naučit se svoje soubory informací vytvářet, ukládat a opět vyhledávat
- seznámit se s tím, jak přijímat a odesílat zprávy e-mailem
- učit žáky pracovat s textem a obrázkem v textovém editoru
- poznat možnost získávání a předávání informací pomocí internetu

- naučit se pomocí algoritmů řešit různé úkoly

Základní obsah učiva - základy práce s počítačem

1) **Historie informací** *(Mezipředmětové vazby s vlastivědou - historická část)*
- pojem informace
- Starověk
- Středověk
- Novověk

2) **Seznámení s počítačem**
- z čeho se počítač skládá *(Mezipředmětové vazby s pracovními činnostmi)*
- monitor
- klávesnice
- myš
- přídavná zařízení
- zapnutí počítače
- uživatelský účet
- hardware a software

3) **Hygiena práce u počítače** *(Mezipředmětové vazby s přírodov. - ochrana zdraví)*

Malování
- základní popis okna
- plechovka
- nový dokument
- štětec
- úsečka
- předdefinované tvary - obdélník, elipsa, zaoblený obdélník (*Mezipředmětové vazby* - s *M a výtvarnou výchovou)*
- více barev
- mnohoúhelník
- nastavení více barev, kapátko, lupa
- ukládání a otvírání dokumentu
- označování pomocí nástroje výběr
- přesouvání
- výběr libovolného tvaru
- křivka, soustředné kružnice
- kopírování
- klávesové zkratky
- mazání pomocí klávesy Delete
- vkládání textu do obrázku
- stínování
- vícebarevná textura
- překlopení, otáčení, zkosení, změna velikosti, velikost obrázku
- příprava obrázku před tiskem, vlastní tisk

5) **Windows - základní informace o systému**

- důležité ikony na ploše *(Mezipředmět.vazby*
- hlavní nabídka *s cizím jazykem -JA)*
- nabídka Start
- příslušenství
- programy, dokumenty a soubory
- složka - vytvoření, označování a otvírání, přejmenování
- okno složky - změna velikosti, posouvání
- mazání jedné a více složek najednou
- přesun složek
- kopírování
- přehled ve složkách
- velikost složky a dokumentu
- změna pozadí, vlastní spořič na pozadí
- spořič obrazovky, vzhled plochy

6) **Textový editor - Microsoft Word - úvodní část**

- základy psaní - velká písmena, diakritika, zvláštní znaky
- základní funkce textového a grafického editoru (*Mezipř. vazby*
- dokument - nový dokument, otevření a zavření dokumentu *s JČ a cizím jazykem)*
- práce s textem
- označování, mazání, vkládání textu, přesun textu
- písmo
- základní formát písma, velikost, font, barva písma,
- náhled
- kopírování
- úprava dokumentu - odstavce, dopisový formát, odsazení 1.řádku, pravítko
- uložení dokumentu
- obrázek - vkládání obrázků z Klipartu
- úprava obrázku
- obtékání textu
- okraje
- WordArt

7) **Tabulkový procesor**

- základní ovládací prvky
- zapisování informací
- vzorce pro sčítání, odčítání, násobení, dělení
- řazení dat
- grafy

8) **Počítačové sítě - úvodní část**

- lokální síť
- globální síť - Internet
- prohlížeč - Internet Explorer, ostatní prohlížeče
- hypertextové odkazy
- vyhledávací stránky, vyhledávání pomocí klíčových slov

- stahování - obrázky

9) **Elektronická pošta -program Microsoft Outlook - úvodní část**
- nový dopis, úprava textu, přečtení dopisu, odpověď
- adresy na stejném serveru
- mazání nepotřebných zpráv
- příloha
- předat dál

10) **Data, informace, modelování**
- kódování obrázkem
- šifrování pomocí dohodnutých obrázků a znaků
- rastrové obrázky
- vektorové obrázky
- kódování informace textem a číslem
- grafy, tabulky, diagramy a schémata

11) **Algoritmizace a programování**
- krokování pomocí přednastavených bloků
- základní kódy pro pohyb a opakování
- úpravy kódu a programu

Očekávané výstupy na konci 2. období :

Žák

- chápe společenský tok informací – vznik – přenos – transformace - zpracování - distribuce informací
- využívá základní standardní funkce počítače a jeho nejběžnější periferie
- respektuje pravidla bezpečné práce s HW i SW a postupuje poučeně i v případě jejich závad
- chrání data před poškozením, ztrátou a zneužitím
- při vyhledávání informací na internetu používá jednoduché a vhodné cesty
- vyhledává informace na portálech, v knihovnách a databázích
- komunikuje pomocí internetu či jiných běžných komunikačních zařízení
- pracuje s textem a obrázkem v textovém, grafickém a tabulkovém editoru
- ověřuje věrohodnost informací a informačních zdrojů, posuzuje jejich závažnost a vzájemnou návaznost
- uvádí příklady dat, která ho obklopují a pomohou mu lépe se rozhodnout
- vyslovuje odpovědi na základě dat
- popisuje konkrétní situaci, určí, co k ní ví, a znázorní ji
- sestavuje symbolické zápisy postupů

- popíše jednoduchý problém související s okruhem jeho zájmů a potřeb, navrhne a popíše podle předlohy jednotlivé kroky jeho řešení
- rozpozná opakující se vzory, používá opakování známých postupů
- hodnotí získaná data a vyvozuje závěry
- experimentuje a objevuje v blokově orientovaném programovacím prostředí
- pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data

5.4. Vzdělávací oblast : Člověk a jeho svět

PRVOUKA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Učivo je realizováno v 1. až 3. ročníku,
v 1. a 2. ročníku 2 hodiny týdně,
ve 3. ročníku 2 + 1 disponibilní hodina týdně.

Výuka prvouky v 1. období ve spojení s ostatními předměty uplatňuje v rozsahu přiměřeném chápání žáků tohoto věku prvky environmentální výchovy. Žáky učíme citlivému přístupu k přírodě, lásce k okolní krajině, k obci, její minulosti a přítomnosti.

Důležité v tomto období je pozorování a pojmenovávání věcí, jevů a dějů, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Utváří se prvotní ucelený obraz světa, děti poznávají sebe i své nejbližší okolí, vnímají lidi a vztahy mezi nimi, seznamují se s místně i časově vzdálenějšími osobami a jevy.

Žákům dáváme příležitost k tomu, aby si uvědomili propojenost vztahů mezi člověkem a přírodou a možnost člověka přírodu ovlivňovat. Učíme je rozlišovat pozitivní způsoby působení člověka v přírodě od způsobů negativních. Děti poznávají význam a úkol jednotlivých profesí ve vztahu k životnímu prostředí. Necháme je objevovat možnosti ke zlepšování okolního prostředí a péči o něj. Dáváme jim prostor pro nápady co dělat teď, aby i v budoucnosti bylo na Zemi zdravé životní prostředí. Vytváříme první předpoklady k tomu, aby žáci získávali dobrou hodnotovou orientaci v zájmu udržitelnosti rozvoje lidské společnosti.

Vedeme žáky k porozumění světu kolem sebe a vnímání základních vztahů ve společnosti, k porozumění soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům a neméně důležitou součástí je i chápání současnosti jako výsledek minulosti a východisko budoucnosti.

Vzdělávací obsah je rozdělen do pěti tematických okruhů :

1. MÍSTO, KDE ŽIJEME – důraz je kladen na praktické poznávání místních a regionálních skutečností a utváření přímých zkušeností žáků (např. v dopravní výchově).

2. LIDÉ KOLEM NÁS – upevňování základů vhodného chování a jednání mezi lidmi, seznámení se se základními lidskými práva a povinnostmi, se světem financí

3. LIDÉ A ČAS – orientace v čase a dějích.

4. ROZMANITOST PŘÍRODY – poznávání Země jako planety sluneční soustavy, poznávání proměnlivosti a rozmanitosti živé i neživé přírody.

5. ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ – základní poučení o zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života a nemocech, o zdravotní prevenci a poskytování první pomoci. Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích. Znalost základních částí

lidského těla, životní potřeby nutné pro život – stravování, hygienické zásady. Základní projevy života člověka – růst, vývoj, vztahy v rodině i v kolektivu. Znalost negativních vlivů špatného životního stylu. Prevence k užívání návykových látek.

Organizace

Žáci každého ročníku pracují během vyučovací hodiny ve třídě a využívají k učení různé formy práce. Během hodiny učitel i žáci používají všechny dostupné vyučovací pomůcky. Podle uvážení učitele a vhodnosti daného okruhu mohou žáci využívat i další učebny nebo prostory mimo školu – hřiště, zahrada, okolí školy. Po domluvě s rodiči či obyvateli vesnice je možná prohlídka domácích zvířat.

Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru Člověk a jeho svět získávají žáci především tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd.

Průřezová témata

V prvouce budou realizována tato průřezová témata :
OSV - psychohygiena, zdravý životní styl, prevence soc.patol.jevů
VDO - domov, vlast (občanská společnost a škola)
EV - vztah člověka k životnímu prostředí, ochrana, ekosystémy
MK - lidské vztahy (spolupráce, tolerance)

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- ✓ žáci jsou vedeni k objevování a poznávání všeho, co je zajímá a v čem by v budoucnu mohli uspět
- ✓ poznávání podstaty zdraví i příčin nemoci
- ✓ upevňování preventivního chování
- ✓ orientace ve světě informací
- ✓ časové a místná propojování historických, zeměpisných a kulturních informací
- ✓ učitel pomáhá řešit a třídit informace podle zvolených nebo zadaných kritérií
- ✓ učitel motivuje žáky pro celoživotní učení

Kompetence k řešení problémů

- ✓ žáci si upevňují účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých

- ✓ poznávají a ovlivňují svou jedinečnost
- ✓ učitel pomáhá žákům, aby došli k samostatným objevům, řešením a závěrům
- ✓ učitel učí žáky pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi apod., využívání různých informačních zdrojů

Kompetence komunikativní

- ✓ žáci si rozšiřují slovní zásobu v osvojovaných tématech
- ✓ jsou vedeni k samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci
- ✓ pojmenovávají pozorované skutečnosti a zachycují je ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- ✓ přirozeně vyjadřují pozitivní city ve vztahu k sobě i k okolnímu prostředí
- ✓ učitel podporuje u žáků prezentaci svých myšlenek a názorů, kladení otázek k věci, vzájemnému se naslouchání a zdůvodňování svých závěrů, učí žáky vzájemně si radit a pomáhat si

Kompetence sociální a personální

- ✓ žáci pracují ve skupině
- ✓ efektivně spolupracují na řešení problémů
- ✓ učí se respektovat názory druhých
- ✓ přispívají k diskusi
- ✓ učitel učí věcně argumentovat
- ✓ učitel vede děti k oceňování svých názorů a přínosů, vážit si sebe sama
- ✓ učitel vede k stání si na vlastním názoru a umění ustoupit či přijmout názor druhého

Kompetence občanské

- ✓ učitel utváří ohleduplný vztah k přírodě i kulturním výtvorům
- ✓ učitel motivuje žáky hledat možnosti aktivního uplatnění ochrany přírody
- ✓ učitel vede žáky k respektování pravidel

Kompetence pracovní

- ✓ žáci jsou vedeni k utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- ✓ učitel učí žáky používat různé nástroje, materiály a vybavení
- ✓ učitel zohledňuje soudobý stav a poznání technického rozvoje
- ✓ žáci se naučí pracovat nad jednoduchými pokusu a vyvozovat z nich jednoduché závěry, učí se využívat vhodných pomůcek a materiálů

Výchovně vzdělávací cíle:

- učit žáky pozorovat přírodní jevy a orientovat se v prostoru a čase
- na základě činností a pozorování vytvářet nové představy o jednoduchých, chápání žáků dostupných ale podstatných věcech a jevech, které je obklopují doma, ve škole, v obci
- vést žáky k tomu, aby předměty a jevy pojmenovávali a vyjadřovali o nich své myšlenky, soudy, názory
- učit žáky, aby na základě svých vlastních zkušeností docházeli k jednoduchým pojmům a objevování souvislostí
- vytvářet u žáků pozitivní vztah k rodině, spolužákům, škole, domovu i k přírodě a rozvíjet pozitivní vlastnosti žáků
- dát žákům základní poučení o lidském těle a ochraně zdraví
- naučit žáky cílevědomému osvojování základních hygienických návyků a návyků kulturních
- orientaci v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního rozpočtu
- poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, vzniku nemocí a úrazů a jejich předcházení
- poznávání a upevňování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti i zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech.

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník: 2 hodiny týdně

- škola a její blízké okolí, cesta do školy, bezpečnost
- pracovní návyky a vhodné chování ve škole i mimo školu
- příroda na podzim v lese, v sadu, na zahradě a na poli
- rodina a život v rodině
- zima a zimní svátky, bezpečnost, živočichové a rostliny v zimě
- člověk a péče o zdraví, základní hygienické návyky
- zdravá výživa, režim dne
- příroda, rostliny a živočichové na jaře
- nejznámější ptáci a domácí zvířata
- dny v týdnu, roční období, orientace v čase
- nejznámější povolání a výrobky řemeslníků
- dopravní výchova – bezpečnost
- příroda v létě

V 1. ročníku se žáci učí pozorovat rostliny, zvířata a věci, které je obklopují ve škole, doma, venku. Učí se všímat si změn v přírodě, které mohou během roku pozorovat a všímají si, jak tyto změny zasahují do života lidí i zvířat.

Učivo je využíváno v průběhu celého roku v matematice, často je propojováno i s ostatními vyučovacími předměty. Jednotlivé činnosti mohou být vhodně kombinovány a propojovány i v jiných časových celcích než je jedna vyučovací hodina.

2. ročník: 2 hodiny týdně

- škola a organizace školního života
- cesta do školy – bezpečnost, dopravní výchova
- změny v přírodě na podzim, živočichové ve volné přírodě (využití učiva 1. r. a jeho rozšíření), mezipředmětové vztahy (zejména s českým jazykem)
- zelenina a její druhy
- ovocné stromy a jejich plody
- rodina, náš domov, obec, vlast
- proměny přírody v zimě, zimní sporty
- člověk, poučení o lidském těle, nemoc a úraz, první pomoc
- potraviny a správná výživa
- čas, orientace podle hodin, kalendářní rok
- práce a volný čas
- proměny přírody na jaře (rostliny, živočichové, květiny)
- lesy jehličnaté, listnaté a smíšené – stromy ochrana přírody
- proměny přírody v létě, u vody a ve vodě, vodní živočichové

Ve všech okruzích učiva prvouky 2. ročníku využíváme zkušenosti žáků a učivo probrané v 1. r., které dále rozšiřujeme. Ve výuce se žáci seznamují s věcmi a jevy blízkého okolí, získávají přehled o změnách v přírodě v průběhu ročních období a jejich vlivu na život rostlin, zvířat i lidí.

I v tomto ročníku je vhodné spojovat učivo prvouky s učivem ostatních předmětů. Realizaci krátkodobých projektů můžeme koncem 2. ročníku spojovat s jednoduchými záznamy. Formu záznamu (kreslená, psaná, kombinovaná, výrobek) necháváme na rozhodnutí žákům, které vhodně usměrňujeme.

3. ročník: 3 hodiny týdně

- místo, kde žijeme (domov, rodina, škola, obec)
- cesta do školy, dopravní výchova
- orientace v místě bydliště:
  - světové strany
  - práce s jednoduchým plánem (začlenění obce do příslušného kraje)
  - seznámení s mapou
  - světové strany
- země, v níž žijeme:
  - krajina v místě bydliště
  - naše vlast
  - armáda ČR
- lidé a čas – orientace v čase

– věci a činnosti kolem nás:
  • lidská činnost
  • práce a volný čas
  • lidé a výrobky, technika
– neživá příroda – látky a jejich vlastnosti:
  • vzduch
  • voda
  • slunce a země
– živá příroda:
  • rostliny (druhy rostlin, části rostlin, plody)
  • živočichové
  • zkoumání přírody
– rozmanitost přírody a její ochrana, základní ekologická výchova
– člověk:
  • lidské tělo (růst a vývoj, stavba těla – kostra, svaly)
  • péče o zdraví (zdraví a výživa, sport a hry, první pomoc)

Ve vyučování prvouce ve 3. ročníku navazujeme na poznatky o přírodě a životě lidí, které žáci získali v 1. a 2. r. a prohlubujeme je. Zaměřujeme se především na poznávání místní krajiny, života lidí v obci, povolání lidí, zajímáme se o vyráběné věci, kulturu v obci, pověsti, které se váží ke kraji, upozorňujeme na významné stavby, události a osobnosti.

Charakter učiva 3. ročníku umožňuje snadné využívání mezipředmětových vztahů. Propojováním učiva jednotlivých předmětů vznikají tematické krátkodobé projekty. Žáci si své přírodovědné záznamy zakládají a vytváří si tak svá první portfolia. Tím se při výuce učí žáci spolupracovat, vzájemně si pomáhat a obvykle vznikne přirozená potřeba skupinové práce.

Očekávané výstupy na konci 1. období:

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Žák:

– vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí
– začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)
– rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost

LIDÉ KOLEM NÁS

Žák:

- rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem a nedostatkům
- odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností

LIDÉ A ČAS

Žák:

- využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije
- uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost

ROZMANITOST PŘÍRODY

Žák:

- pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích
- roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě
- provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů
- stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí; v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Žák:

- uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví
- rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě
- chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
- reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

5.4. Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

PŘÍRODOVĚDA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Učivo je realizováno v 4. ročníku – 2 hodiny týdně
v 5. ročníku – 2 hodiny týdně

Je členěna do pěti tematických okruhů :

MÍSTO KDE ŽIJEME

- okolní krajina(místní oblast, region) – zemský povrch, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, působení lidí na krajinu a životní prostředí

LIDÉ KOLEM NÁS

- základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, principy demokracie
- základní globální problémy, problémy konzumní společnosti, globální problémy přírodního prostředí

LIDÉ A ČAS

- orientace v čase – kalendáře, letopočet, režim dne
- současnost a minulost v našem životě

ROZMANITOST PŘÍRODY

- Země jako planeta sluneční soustavy
- rozmanitost a proměnlivost živé a neživé přírody, rostliny, houby, živočichové,znaky života, životní potřeby a podmínky
- rovnováha v přírodě
- vliv lidské činnosti na přírodu, ochrana přírody a životního prostředí, likvidace odpadů, živelné pohromy, ekologické katastrofy

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

- lidské tělo, biologické a fyziologické funkce a potřeby člověka, vývoj jedince, základy lidské reprodukce,
- partnerství, rodičovství, základy sexuální výchovy

- péče o zdraví, první pomoc
- odpovědnost člověka za své zdraví
- situace hromadného ohrožení

Obsah učiva ve 2. vzdělávacím období - přírodověda:

4. ročník : 2 hodiny týdně

Základní společenstva živých organismů :

- životní podmínky živých organismů, rozmanitost podmínek života na Zemi
- společenstva okolí lidských obydlí, společenstva polí, vod a lesů
- poznávání nejznámějších druhů rostlin, hub a živočichů, jejich význam v přírodě a pro člověka
- přizpůsobení organizmů prostředí
- rostlinstvo a živočišstvo na Zemi v různých ročních obdobích
- rovnováha v přírodě, vzájemné vztahy mezi organismy

Nerosty a horniny :

- nejznámější nerosty a horniny, jejich využití

Měření :

- měření délky, teploty, hmotnosti a času
- poznávání a praktické užívání různých měřidel poznaných fyzikálních veličin
- užívání základních jednotek délky, teploty, hmotnosti a času a běžně užívaných odvozených jednotek

Člověk a příroda :

- ohleduplné chování k přírodě
- ochrana rostlin a živočichů
- ochrana životního prostředí

5. ročník : 2 hodiny týdně

Člověk a neživá příroda :

- podmínky života na Zemi
- pozorování neživé přírody

Nerosty, horniny a půda :

- nejběžnější a hospodářsky nejčastěji využívané horniny a nerosty
- využití sestavených souborů nerostů a hornin k pozorování, poznávání a třídění
- energetické suroviny, člověk a energie
- sestavování jednoduchých elektrických obvodů
- obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje
- vznik, složení a význam půdy, praktické pozorování půdy v okolí školy

Člověk a vesmír :

- od neživé přírody do vesmíru
- vesmír a Země, sluneční soustava
- střídání dne a noci, střídání ročních období

Člověk a živá příroda:

- rozmanité podmínky života na Zemi, podnebné pásy
- život v různých podnebných pásech
- přizpůsobení organismů životnímu prostředí
- život v oceánech a mořích
- ochrana živočichů a rostli, význam botanických a zoologických zahrad
- společenstva živých organismů na území naší vlasti
- třídění živých organismů do známých skupin
- poznávání běžných druhů rostlin, hub a živočichů podle skutečnosti i obrázků

Člověk :

- lidské tělo, základní stavba, funkce a projevy člověka
- pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou
- člověk se rozmnožuje, roste a vyvíjí se
- seznámení s vývojem dítěte před i po narození
- etická stránka sexuality, ochrana před pohlavními nemocemi, HIV/AIDS (cesty přenosu), prevence nemocí a úrazů
- ochrana zdraví člověka, hygienické návyky
- osobní, intimní a duševní hygiena – stres a jeho rizika – reklamní vlivy
- první pomoc při poranění, přivolání lékařské pomoci
- péče o zdraví, zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, výběr a způsob uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pitný řežim
- nutnost zdrženlivosti a opatrnosti při setkání s neznámými lidmi
- odmítání návykových látek, zneužívání hracích automatů a počítačů
- chování v krizových situacích (šikana, týrání, sexuální zneužívání)
- zaujmutí stanoviska k brutalitě a jiným formám násilí v médiích-služby odborné pomoci a linky důvěry
- partnerství, manželství, rodičovství, základy sexuální výchovy – rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality

- návykové látky a zdraví – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, odmítání návykových látek, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií
- osobní bezpečí, krizové situace – vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, označování nebezpečných látek; bezpečné chování v silničním provozu dopravní značky; předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky), šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita a jiné formy násilí v médiích
- přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví – služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku
- mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén); požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru); integrovaný záchranný systém

Člověk a lidské výtvory :

- zpracování výrobků, jejich využívání, likvidace odpadů
- informační technika a její rozumné užívání
- jednoduché stroje a zařízení, seznámení se s nimi při jednoduchých pokusech
- ochrana přírody
- vztah k životnímu prostředí

Organizace :

Výuka přírodovědy navazuje na učivo prvouky, v mnohém ho prohlubuje a rozšiřuje.Charakter výuky je činnostní, to předpokládá provádění žákovských pokusů, hovor o pozorovaných pokusech i jiných sledovaných přírodních úkazech. Žáci mají možnost využívat vědomosti z prvouky i své zkušenosti z vlastních pozorování přírody. Při činnostech se žáci učí spolupracovat, organizovat práci ve skupině i přijímat individuální odpovědnost za splnění určitého úkolu. Při přírodovědném vyučování se ve velké míře uplatňují mezipředmětové vztahy s výukou českého jazyka, matematiky, výtvarné i hudební výchovy, praktických činností. Těchto možností snadno využíváme při realizaci krátkodobých projektů. Je to jedna z příležitostí, při které mají žáci možnost dobře uplatnit své individuální schopnosti a nápady. Učí se využívat svých poznatků, hodnotit svá pozorování a záznamy, hledat možnosti, jak i oni mohou přispět k zlepšení životního prostředí a k ochraně přírody. Významnou roli při činnostní výuce přírodovědy mají žákovské pokusy. S přírodninami, jejich vlastnostmi, se zákonitostmi přírody se žáci neseznamují jen při vyprávění nebo čtení, ale mají možnost je zkoumat více smysly a mnohé poznatky sami objevovat.

Průřezová témata – v tomto předmětu je realizováno :

OSV – osobnostní a sociální výchova
EV - vztah člověka k životnímu prostředí, ekosystémy
VDO – občanská společnost a škola – pravidla chování

Výchovně vzdělávací cíle :

- poznávat přírodní zákonitosti při aktivních a tvůrčích činnostech, jednak samostatně, jednak při práci ve skupinách
- získávat jasné a konkrétní představy o přírodninách živých a neživých a přírodních jevech na základě pozorování, je to dobrý předpoklad pro vytváření přesných pojmů
- konkrétní představy o přírodninách a přírodních jevech doplňovat nejen četbou textů naučných, ale i uměleckých
- učit žáky zjišťovat základní vlastnosti zkoumaných přírodnin, nacházet souvislosti mezi jevy a ději v přírodě
- nechat žáky provádět pokusy, čímž jim umožníme poznat a pochopit přírodní děje, které nelze snadno pozorovat v přírodních podmínkách
- na vycházkách zaměřovat pozornost žáků na sledování určitých jevů
- zaznamenávat výsledky pozorování a pokusů, diskutovat o nich se spolužáky, vyvozovat závěry a za učitelova vedení je upřesňovat, popřípadě zobecňovat
- uvědomovat si sebe jako člověka – živou bytost, která má své fyziologické a biologické funkce a potřeby, poznávat, co je pro člověka užitečné a naopak škodlivé z hlediska hygieny, výživy aj.
- žákům předávat základní poučení o bezpečném chování v různých životních situacích i při mimořádných událostech, které ohrožují nejen zdraví jednotlivců, ale i celých skupin obyvatel
- vést žáky k tomu, aby si na základě svých zkušeností a sledování konkrétních situací postupně uvědomovali odpovědnost každého (i nedospělého) člověka, za své zdraví a bezpečnost
- upozorňovat žáky na situace, při kterých by nevhodným chováním mohli ohrozit zdraví spolužáků nebo zavinit úraz jiných lidí
- postupně si osvojovat a upevňovat zásady slušného chování mezi lidmi, učit se vzájemné toleranci, snášenlivosti a úctě k lidem, se kterými se setkávají
- sledovat střídání ročních období, vést si záznamy ze svých pozorování, umět pozorované změny v přírodě zdůvodnit
- dovést žáky k uvědomění, že Země je jednou z planet, oběžnic Slunce, které jsou součástí vesmíru

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- ✓ učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- ✓ učitel žákům srozumitelně vysvětluje, co se mají naučit

Kompetence k řešení problémů

- ✓ učí se rozlišit přírodní a umělé prvky v okolní krajině
- ✓ učitel umožňuje, aby žáci v hodině pracovali s odbornou literaturou, encyklopediemi apod.
- ✓ učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch

Kompetence komunikativní

- ✓ učí se vyjádřit různými způsoby estetické hodnoty a rozmanitost krajiny
- ✓ využívá časové údaje při řešení různých situací, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti

- ✓ učitel vede žáky k ověřování výsledků
- ✓ učitel podněcuje žáky k argumentaci

Kompetence sociální a personální

- ✓ rozlišuje vztahy mezi lidmi, národy
- ✓ odvodí význam a potřebu různých živočišných a rostlinných druhů
- ✓ učitel vytváří příležitosti k interpretaci či prezentaci různých textů, obrazových materiálů a jiných forem záznamů
- ✓ učitel vytváří heterogenní pracovní skupiny

Kompetence občanské

- ✓ pojmenuje některé místní živočichy a typické rostliny, významné rezervace či chráněných krajin v oblastech ČR (případně ve státech Evropy)
- ✓ projevuje toleranci přirozeným odlišnostem všech živočišným druhům
- ✓ učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků
- ✓ učitel vede žáky k hodnocení vlastních výsledků

Kompetence pracovní

- ✓ uplatňuje elementární poznatky o lidské společnosti, soužití lidí s přírodou, na příkladech porovnává minulost a současnost, vývoj přírody
- ✓ učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků
- ✓ učitel vede žáky k plánování úkolů a postupů
- ✓ učitel zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat

Očekávané výstupy na konci 2. období výuky přírodovědy:

Žák:

- objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi vzhledem přírody a činností člověka
- vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislosti s rozdělením času a střídáním ročních období
- zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organizmy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů v prostředí
- porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu jednoduché klíče a atlasy

- hodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka prospívat nebo škodit
- založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu
- využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a k podpoře vlastního zdravého způsobu života
- rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození
- účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb a s ohledem na oprávněné nároky okolí
- uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožující zdraví a v modelových situacích simulující mimořádné události
- předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou
- ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc
- uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví
- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci
- rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky
- učí se rozpoznávat ve svém okolí nevhodné jednání a chování, které nelze tolerovat a které porušuje základní lidská práva nebo demokratické principy
- poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na dobré nebo špatné změny, popřípadě problémy
- zkusí navrhnout nebo i uplatnit možnosti zlepšení životního prostředí ve svém okolí

5.4. Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

VLASTIVĚDA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Učivo je realizováno v 4. ročníku – 1+1 disponibilní hodina týdně
v 5. ročníku – 1+1 disponibilní hodina týdně

Je členěna do tří tématických okruhů :

MÍSTO KDE ŽIJEME

- chápání organizace života v obci, ve společnosti
- praktické poznávání místních, regionálních skutečností, s důrazem na dopravní výchovu
- postupné rozvíjení vztahu k zemi, národní cítění

LIDÉ KOLEM NÁS

- upevnění základů vhodného chování a jednání mezi lidmi
- uvědomování si významu a podstaty tolerance, pomoci, solidarity, úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen
- seznamování se se základními právy a povinnostmi i problémy ve společnosti i ve světě - směřování k výchově budoucího občana demokratického státu

LIDÉ A ČAS

- orientace v dějích čase, postup událostí a utváření historie věcí a dějů
- snaha o vyvolání zájmů u žáků samostatně vyhledávat, získávat a zkoumat informace z historie a současnosti

Vzdělávací obsah ve vyučovacím předmětu vlastivěda

4. ročník : 2 hodiny týdně

DĚJEPISNÁ ČÁST

- časová osa, období před naším letopočtem, období našeho letopočtu
- české země v pravěku, doba kamenná, bronzová, železná
- příchod Slovanů, konec pravěku v našich zemích

- Sámův kmenový svaz, 7. století v našich dějinách
- naše nejstarší minulost v pověstech
- Velkomoravská říše, příchod Cyrila a Metoděje
- vznik českého státu, vláda přemyslovských knížat
- život prostých lidí za vlády prvních Přemyslovců, Kosmas, románský stavební sloh
- vznik Českého království, vláda přemyslovských králů
- český stát za vlády Lucemburků, Jan Lucemburský
- období vlády krále Karla IV., rozkvět země, rozvoj vzdělanosti
- život ve středověku, šlechta, církev, život ve vesnici, ve městě, gotický stavební sloh
- období vlády krále Václava IV.
- mistr Jan Hus a jeho učení
- husitské války, Jan Žižka, Prokop Holý
- české země po husitských válkách , král Jiří z Poděbrad
- první Habsburkové na českém trůně, císař Rudolf II., období renesance

ZEMĚPISNÁ ČÁST

- naše vlast Česká republika, poloha, obyvatelé, členění území ČR na kraje
- kraje a krajská města
- Česká republika – demokratický stát, státní symboly, státní svátky
- mapy a plány
- orientace v krajině, světové strany a jejich určování
- povrch České republiky
- vodstvo České republiky
- počasí a podnebí
- půda a zemědělství
- nerostné bohatství, těžba a zpracování nerostných surovin
- průmysl, výroba, průmyslový závod
- ochrana přírody, chráněná území
- cestujeme po naší vlasti, přírodní zajímavosti a národní kulturní památky
- cestujeme naším krajem

5.ročník: 2 hodiny týdně

DĚJEPISNÁ ČÁST

- bitva na Bílé hoře, porážka české šlechty
- doba pobělohorská, život na zámku, ve městě, život poddaných
- život v době barokní, stavitelství, hudba
- ve školních lavicích, Jan Amos Komenský
- světlo rozumu, doba osvícenská, vláda Marie Terezie a Josefa II.
- život na vesnici, bydlení, oblékání, venkovské zvyky
- manufaktury a první stroje, parní stroj, čeští vynálezci
- obrození měšťanské společnosti, nástup kapitalismu, nadvláda němčiny

- počátky národního obrození, F.Palacký, J.K.Tyl
- z poddaného člověka občan, rok 1848, K.H.Borovský
- stroje ovládly život, růst tovární výroby, nástup elektřiny
- vznik Rakousko-Uherska, profesor T.G.Masaryk na české univerzitě
- Národ sobě, rozvoj kultury a umění
- Češi a Němci, historie vztahů obou národů
- směřujeme k samostatnosti, 1. světová válka, odpor proti Rakousku - Uhersku
- vznik Československé republiky, T. G. Masaryk, život v ČSR
- 2. světová válka, válečná a poválečná léta
- od totalitní moci k demokracii

ZEMĚPISNÁ ČÁST

Česká republika:
- kde jsme byli o prázdninách
- kraj, v němž žijeme – opakování ze 4. ročníku
- kraje České republiky – základní poznatky o krajích ze 4. ročníku

Kraj, ve kterém žijeme:
Do tohoto tématu je zahrnuto všech 14 krajů. Se žáky však podrobněji probírá kraj, ve kterém žijí. Toto učivo se doplňuje o další informace, které žáci vyhledávají na základě doplňujících otázek v učebnici. Využívá se dostupných informačních materiálů z krajských informačních center. Vhodné jsou informace z různých míst kraje, které mohou žáci získat při hodinách informatiky, na výletech, exkurzích apod. V případě zájmu žáků si můžete vybrat další kraj, ke kterému mají žáci nějakou vazbu, s krajem se pak seznamujete informativně, podrobnosti z dalších krajů se nehodnotí známkou. K seznamování žáků s dalšími kraji můžete vhodně využít skupinovou práci. Skupina si vybere nějaký kraj, společně o něm shromáždí informace a potom ho představí zvolenou formou spolužákům. Při výuce je třeba pravidelně pracovat s mapou.

Česká republika – demokratický stát:
- poloha České republiky, vznik, obyvatelstvo
- Praha hlavní město ČR, prezident, vláda, parlament
- státní svátky a významné dny
- historie města, Pražský hrad a Hradčany, plán města
- historická místa Prahy
- principy demokracie

Česká republika – součást společenství hospodářsky vyspělých států:
- Evropská unie
- mezinárodní organizace, její zkratky a význam

Evropa – sjednocující světadíl:
- sousední státy České republiky, Slovensko, Polsko, Německo, Rakousko
- seznámení žáků se základními údaji o sousedních státech

- získávání orientace v aktuálním dění v ČR, EU, NATO a ve světě, k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti

Evropa – jeden ze světadílů:
- poloha a povrch Evropy, vodstvo a podnebí Evropy
- rostliny a živočichové
- hospodářství a obyvatelstvo Evropy

Organizace:

Žáci pracují ve třídě nebo v počítačové učebně s využíváním různých forem práce, s využitím dostupných vyučovacích pomůcek.

Průřezová témata – v tomto předmětu je realizováno :
OSV – osobnostní a sociální výchova
MKV – princip sociálního smíru
VDO – občanská společnost a škola – pravidla chování
EGS - národní hrdost a respektování historie své i ostatních národů

Výchovně vzdělávací cíl :

- dát žákům přehled o jejich regionu - kraji
- získávat postupně základní zeměpisný přehled o České republice v Evropě
- učit žáky číst a vyhledávat základní údaje v mapě České republiky a Evropy
- osvojovat si nové pojmy v souvislosti s orientací na mapě
- seznamovat žáky s významnými etapami našich národních dějin
- vyvolat u žáků zájem o minulost a o kulturní bohatství regionu i celé země
- učit žáky zařazovat hlavní události časově do staletí
- poznávat, jak se život lidí vyvíjí a mění, jakým změnám podléhají věci kolem nás
- sledovat změnu staveb a způsobu života v průběhu staletí
- osvojovat si základní dějepisné pojmy související s uspořádáním společnosti
- probouzet u žáků pěkný vztah k místu bydliště
- postupně rozvíjet vědomí sounáležitosti se svou zemí, světadílem
- upevňovat základy správného chování mezi lidmi bez ohledu na barvu pleti
- učit žáky vzájemné úctě, pomoci a snášenlivosti mezi sebou
- utvářet pracovní návyky při individuálních činnostech i práci ve skupinách
- vést žáky k propojování místních historických, zeměpisných a kulturních informací
- poznávat historii místa a kraje z dostupných zdrojů (členové rodiny, muzea, památky atd.)
- k poznávání charakteristiky určitého regionu i událostí využívat informační techniku

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- ✓ učí se vyznačit v jednoduchém plánu obce místo bydliště, školy, cestu na určené místo
- ✓ učí se začlenit obec (město) do příslušného kraje
- ✓ učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- ✓ učitel žákům srozumitelně vysvětluje, co se mají naučit

Kompetence k řešení problémů

- ✓ učí se rozlišit přírodní a umělé prvky v okolní krajině
- ✓ učitel umožňuje, aby žáci v hodině pracovali s odbornou literaturou, encyklopediemi apod.
- ✓ učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch

Kompetence komunikativní

- ✓ učí se vyjádřit různými způsoby estetické hodnoty a rozmanitost krajiny
- ✓ využívá časové údaje při řešení různých situací, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- ✓ učitel vede žáky k ověřování výsledků
- ✓ učitel podněcuje žáky k argumentaci

Kompetence sociální a personální

- ✓ rozlišuje vztahy mezi lidmi, národy
- ✓ odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností
- ✓ učitel vytváří příležitosti k interpretaci či prezentaci různých textů, obrazových materiálů a jiných forem záznamů
- ✓ učitel vytváří heterogenní pracovní skupiny

Kompetence občanské

- ✓ pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události v oblastech ČR (případně ve státech Evropy)
- ✓ projevuje toleranci přirozeným odlišnostem lidské společnosti
- ✓ učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků
- ✓ učitel vede žáky k hodnocení vlastních výsledků

Kompetence pracovní

- ✓ uplatňuje elementární poznatky o lidské společnosti, soužití a o práci lidí, na příkladech porovnává minulost a současnost
- ✓ učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků

- ✓ učitel vede žáky k plánování úkolů a postupů
- ✓ učitel zadává úkoly, při kterých žáci mohou spolupracovat

Očekávané výstupy na konci 2. období výuky vlastivědy:

Žák:

- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
- určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich, respektuje zásady bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
- rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky a Evropy
- vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury
- jednoduchým způsobem posoudí význam vyhledaných informací z různých hledisek
- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest
- porovná způsob života a přírodu v naší vlasti s jinými zeměmi, které navštívil
- rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce
- zná symboly našeho státu
- obhájí při konkrétních činnostech a vyprávěních své názory
- dohodne se na společném postupu při řešení zvoleného úkolu se spolužáky
- rozpozná v jednání a chování významných osob nedodržování demokratických principů
- orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy
- pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
- využívá knihoven, sbírek, muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti
- zdůvodní základní význam chráněných částí přírody a kulturních památek
- rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti i současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
- srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti i současnosti
- objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů do kalendáře

5.5. Vzdělávací oblast : Umění a kultura

HUDEBNÍ VÝCHOVA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Učivo je realizováno v 1. – 5. ročníku – 1 hodina týdně

Vzdělávací obsah je rozdělen na čtyři tematické okruhy :

- **vokální činnost** - práce s hlasem, kultivace pěveckého i mluvního projevu

- **instrumentální činnost** – hra na hudební nástroje a jejich využití při reprodukci a produkci

- **hudebně pohybová činnost** – ztvárnění hudby pohybem, tancem, gesty

- **poslechová činnost** – aktivní vnímání hudby, poznávání žánrů, stylů a podob

Organizace

Žáci pracují ve třídě s využíváním audiovizuální techniky, za pomoci různých forem s využitím dostupných vyučovacích pomůcek.

Průřezová témata – OSV – vlastní kreativita, nápad a originalita, estetické souvislosti
MdV – specifika zvuku, kritický postoj k mediální produkci, vliv médií (poslech)
MK – vnímání rozmanitosti, harmonie, diferenciace
VMEGS – kultura ducha, vzájemné obohacování se, svébytnost kultur, evropské kulturní kořeny, kulturní dědictví

Výchovně vzdělávací cíle
(1.období)

- naučit žáky čistě a výrazně zpívat lidové i umělé dětské písně v hlasovém rozsahu přiměřeném žákům mladšího školního věku
- naučit správné dýchání a tvoření tónů
- rozvíjet hudební sluch a paměť na melodii a slova

- učit rozlišovat a udržovat určitý rytmus
- rozvíjet hudebnost zařazováním poslechu lidových písní i poslechu hodnotné vážné hudby vhodné pro tento věk a vést žáky k zájmu o hudbu
- poznat a dbát o rozvoj talentovaných žáků
- probouzet u žáků zájem o vlastní pěvecké a hudební aktivity

(2. období)

- zhodnotit dosavadní pěvecké dovednosti žáků (správnost intonace, udržení melodie známých písní, dodržení rytmu, správné dýchání při zpěvu)
- pěstovat dále hudebnost v oblasti hudebního sluchu, zpěvního hlasu, smyslu pro rytmus, hudební paměť i představivost
- rozvíjet melodické i harmonické cítění žáků
- nadále využívat k instrumentálnímu doprovodu zpěvu rytmické i melodické hudební nástroje, tuto činnost umožnit co největšímu počtu žáků ve výuce
- žáky seznamovat s lidovým dvojhlasem a jednoduché lidové písně zpívat dvojhlasně, využívat možnosti osvojení dvojhlasého zpěvu (např. kánon)
- poznávat základní hudební teorii
- rozvíjet hudebně pohybové dovednosti žáků (lidové tance, pohybové fantazie)
- do výuky pravidelně zařazovat krátké, žákům blízké a srozumitelné poslechové ukázky skladeb
- učit se rozpoznávat základní pěvecké hlasy (bas, tenor, alt, soprán)
- rozlišování nejčastěji užívaných hudebních nástrojů podle vzhledu, zvuku i způsobu hry
- získat první poznatky z české i evropské hudební kultury
- rozlišovat operu od operety, balet od pantomimy
- chování na koncertech, v divadle, při vlastním vystoupení

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- ✓ zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase
- ✓ učitel vede žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- ✓ učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch

Kompetence k řešení problémů

- ✓ rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazové tempo a dynamické změny v proudu znějící hudby
- ✓ rozpozná ve znějící hudbě některé hudební nástroje, odliší hudbu instrumentální, vokální a vokálně instrumentální
- ✓ učitel sleduje při hodině pokrok všech žáků a vede je k vzájemnému naslouchání

Kompetence komunikativní

- ✓ rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem
- ✓ reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie
- ✓ učitel se zajímá o náměty, názory, zkušenosti žáků a vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky

Kompetence sociální a personální

- ✓ žáci jsou vedeni ke kritickému usuzování a posuzování žánrů a stylů hudby
- ✓ učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání a k tomu, aby brali ohled na druhé

Kompetence občanská

- ✓ je veden ke kritickému myšlení nad obsahy hudebních děl
- ✓ učitel umožňuje žákům, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činnosti nebo jejich výsledků

Kompetence pracovní

- ✓ využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře
- ✓ tanečním pohybem vyjadřuje hudební náladu
- ✓ učitel sleduje při hodině pokrok všech žáků a vede je k užívání různých nástrojů a vybavení
- ✓ učitel vede žáky také k požívání obecně známých termínů, znaků a symbolů

Hlavními složkami hudební výchovy

- jsou zpěv a poslech hudby
- zpívaná píseň nejlépe rozvíjí pěvecké i hudební dovednosti a návyky žáků
- učitel dbá individuálních zvláštností dětského hlasu, vede žáky k tomu, aby zpívali čistě, lehce a bez křiku
- musí pamatovat na to, aby rozsah a poloha písní odpovídaly rozsahu a poloze dětského hlasu

Hlavní zásady

- je třeba střídat činnosti tak, aby děti nezpívaly po celou vyučovací hodinu
- pro zpěv jsou nejvhodnější lidové písně, dětmi oblíbené písně umělé, vhodné je využívat i písní místních nebo krajových
- rozvíjí zpěv hudební sluch žáků, jejich smysl pro čistou intonaci a rytmus
- vnímání hudby se rozvíjí nejvýrazněji při poslechu hudby, poslechem se učí žáci hudbu citově prožívat a soustředit se
- vyjadřování a srovnávání svých dojmů z poslechu hudebních skladeb
- zpěv by se měl stát pro děti přirozenou potřebou pro vyjádření pohody a radosti, a to i v jiných předmětech než Hv

- každodenní zpěv zařazovaný v průběhu vyučování jako doplněk učiva nebo jako příjemná relaxační chvilka
- vracet se k probraným písním a skladbám – slouží k zapamatování
- věnovat pozornost hudebně nadaným žákům, dbát o jejich rozvoj, doporučovat zájmovou činnost
- děti se stávají aktivními pozorovateli hudby (při zpěvu, poslechu, jednoduchém doprovodu písní na dětské hudební nástroje a pohybovým doprovodem)
- se utváří estetické vztahy žáků k hudbě a umění, formují se mezilidské vztahy
- posiluje se aktivita a tvořivost žáků, navozuje se optimistický vztah ke skutečnosti
- výuku hudební výchovy v 1. období charakterizujeme jako období hudebních her
- výuka ve 4. a 5. ročníku je obdobím manipulace s hudebním materiálem
- hudba a zpěv jsou neodlučitelně spjaty s historií našeho národa, doprovází významné životní události v životě člověka
- těžištěm výuky Hv i v tomto období je zpěv žáků, zaměřený na lidové písně i známé a oblíbené písně z mediálních prostředků
- výuka by měla být vedena v úsměvné atmosféře zbavené stresů
- základním požadavkem při výuce hudební výchovy je hudební doprovod vyučujícího na jakýkoliv hudební nástroj
- na rozpoznané individuální nedostatky žáků v intonaci či rytmu nereaguje učitel zdůrazněním těchto nedostatků, ale snaží se dát i těmto žákům prostor ke zpěvu ve skupinách, ke zpěvu s doprovodem, umožní tím těmto žákům příjemný prožitek ze zpěvu
- všechny druhy hudebních činností (zpěv, poslech, instrumentální a pohybové aktivity) se ve výuce hudební výchovy navzájem prolínají
- učitel vybírá takové činnosti, které odpovídají povaze hudby, se kterou právě pracují
- do činností ve výuce je třeba zapojovat co nejvíce žáků podle jejich individuálních schopností
- učitel vychází vždy z toho, co již žáci umí, dále rozvíjí jejich hudební dovednosti, podněcuje žáky ke vzájemné spolupráci
- umožňuje, aby se při výuce Hv uplatnili v dostatečné míře ti žáci, kteří se individuálně hudebně vzdělávají (motivační a inspirační prvek pro žáky hudebně nadané i ostatní)
- pozitivní je i přímá spolupráce se základní uměleckou školou, kterou žák navštěvuje
- vhodné je zvýrazňovat dovednosti a schopnosti žáků, vést je k sebepoznání a seberealizaci
- každého je třeba podněcovat a vést ho k tomu, aby své nadání a schopnosti v různých oblastech uplatňoval.
- podporovat návštěvy koncertů, operních představení, přehlídek absolventů hudebních škol, účast v hudebních a pěveckých soutěžích (kulturní chování i vystupování)
- žáci se učí o hudbě a svých hudebních zážitcích učí hovořit, dělit se o své pocity a dojmy a porovnávají své prožitky
- Hv lze spojovat s poezií, výtvarným dílem nebo vlastním pohybovým projevem žáků i při tělesné výchově
- zpěv může být zařazován do výuky kteréhokoliv předmětu, může výuku motivovat, může ji uvolňovat, zpestřovat, propojovat i s výukou vlastivědy (poznávání lidových písní z určité oblasti aj.), můžeme ji propojit i s výukou přírodovědy (je např. mnoho písní o květinách, zvířatech, o vodě, o lese aj.)

(Při hodnocení výsledků práce žáků v hudební výchově tohoto období se přihlíží k aktivitě, s jakou se zapojují do různých činností ve výuce, ke snaze žáků spolupracovat s ostatními a nenarušovat práci v Hv. Žák je klasifikován za projevené dovednosti a snahu uspět v prováděných hudebních

činnostech. Není vhodné klasifikaci v tomto období provádět na základě testů, prověrek z hudební výchovy nebo zkoušení teorie. Tyto způsoby jsou jen doplňkové a orientační, jsou zpětnou vazbou pro učitele, co v těchto oblastech žáci zvládli. Teoretické učivo má při výuce Hv v tomto období jen podpůrný charakter. Velmi nevhodné je též zkoušení ze znalosti hudebních ukázek. Poslech je totiž záležitost prožitková; pouze opakováním vhodných hudebních ukázek, kterým žáci rozumí, se u nich rozvíjí vztah k hudbě a hudební paměť.)

Obsah učiva hudební výchovy v jednotlivých ročnících

1. ročník

- rozlišování zvuků a tónů
- melodizované říkanky
- hudebně pohybové hry
- dechová a hlasová cvičení
- lidové písně vhodné pro děti, které v dětech budí radost ze zpěvu, lásku k lidem, k přírodě, k domovu
- písně umělé, které zachycují život dětí, svět her, pohádek, fantazie
- vytváření pěveckých dovedností a návyků: správné držení těla a hlavy, správné dýchání, tvoření tónů, výslovnost
- sluchem rozlišovat základní vlastnosti tónu: vysoký – nízký, dlouhý – krátký, silný – slabý (pomocí zrakového i pohybového názoru)
- vést žáky k tomu, aby se projevovali i pohybově podle hudby
- pro poslech je vhodné volit: lidové písně v provedení dětských sborů, poslech písní, které zpívají skupiny dětí ze třídy, přístupné a dětem obsahově blízké umělé písně, dětské taneční hry, jednoduché instrumentální skladby
- vytváření citového vztahu k hudbě

Písně vhodné k nácviku pro 1. ročník:

Travička zelená	Šel zahradník do zahrady	Když jsem jel do Prahy
Pod naším okýnkem	Já jsem z Kutné hory	
Bude zima, bude mráz	Šla Nanynka do zelí	
Pásli ovce valaši	Když jsem já ty koně pásal	
Štědrej večer nastal	Žežuličko, kde jsi byla	
My tři králové	Máminy oči	
Kotě a sluníčko		

V průběhu celého roku:

- vyučování musí být radostné
- užívat přípravná cvičení z prvků nacvičované písně
- využívat individuálního zpěvu žáků,
- slabší zpěváky nechat zpěv spolužáka poslouchat a potom napodobovat
- zpívat lehce, bez křiku, ve vyvětrané místnosti

- nezpívat dlouho ve vysoké nebo nízké hlasové poloze
- nezpívat celou hodinu
- poslouchat se navzájem
- užívat cvičení dechová
- soustředit pozornost k vytvoření krásného tónu a správné výslovnosti samohlásek, souhlásek, slabik i slov
- zařazovat sluchová cvičení (vychovávají hudební sluch žáků)
- písně se v tomto období nacvičují podle sluchu.

2. ročník

– hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v 1. ročníku
– dechová a hlasová cvičení z 1. ročníku automatizovat, nevyhledávat stále nová cvičení, měnit pouze motivaci, jde tu hlavně o docílení co nejlepšího provedení
– rytmická cvičení propojujeme s písněmi, využíváme též rytmických slabik, tempo udáváme tleskáním nebo vyťukáním dob
– se zřetelem k hlasovým dispozicím jednotlivých žáků pozvolna rozšiřovat hlasový rozsah a upevňovat ho
– písně volíme do rozsahu oktávy
– zpěv podle pokynů učitele (jednotný začátek všech, podřídit se určitému tempu)
– učit opakovat udaný tón
– sluchem rozlišovat stoupající a klesající melodii tónové řady
– rozlišit vyšší tón od nižšího
– pohybového a grafického znázornění využít ke zpěvu vzestupných a sestupných řad tónů, zpívat je na úryvcích písní
– hudební teorii zařazovat pouze v nezbytně nutném množství a spojovat ji se zpívanými písněmi (notová osnova, houslový klíč, taktová čára, noty podle délky)
– v poslechových skladbách seznamovat děti s hudebními nástroji a přednesem lidových a dětských písní

Písně vhodné k nácviku pro 2. ročník:

Černé oči	Kalamajka
Kdybys měla má panenko	Marjánko
Dělání	Ach synku, synku
Nesem vám noviny	Běžela ovečka
Jak jsi krásné neviňátko	Na tý louce zelený
Štěstí, zdraví, pokoj svatý	Krávy, krávy
Zimní	Když jde malý bobr spát
Mach a Šebestová	

- písně tvoří i ve 2. ročníku hlavní část práce v hodinách Hv
- nácvik písní provádíme nápodobou, žáky ke zpěvu vhodně motivujeme

- dbáme na pochopení obsahu textu písně, na osvojení si textu, rytmu i melodie jednotlivými žáky
- při zpěvu věnujeme pozornost výslovnosti
- doprovázíme jednoduchým rytmickým nebo pohybovým doprovodem

3. ročník

– hlediska pro výběr písní jsou obdobná jako v přecházejících ročnících
– rozšiřujeme pěvecký rozsah c1 – d2
– upevňujeme pěvecké návyky (držení těla a hlavy, dýchání, tvoření tónů, výslovnost)
– zpíváme s dynamickými odstíny slabě – silně v rozmezí p – mf
– zpíváme podle pokynů učitele (jednotný začátek, konec písně, tempo, síla)
– upevňujeme dovednost zpívat tóny ve vzestupné a sestupné řadě na úryvcích písní a cvičeních
– nacvičujeme durový tónický trojzvuk a zpíváme ho pomocí písně „Ovčáci, čtveráci“
– nacvičujeme dvoudobou chůzi a tanec v průpletu, přísunový krok (spojení s Tv)
– dáváme žákům prostor pro pohybové vyjádření melodie
– učíme je rozlišovat hudební nástroje podle vzhledu i podle tónu, rozlišujeme nástroje strunné, dechové a bicí
– využíváme dětské rytmické nástroje pro doprovody písní
– opakujeme poslech z nižších ročníků, přidáváme poslech české hudby pro slavnostní příležitosti (B. Smetana, A. Dvořák), poslech hudby taneční, poslech státní hymny
– hudební nauka – notová osnova, houslový klíč, nota celá, půlová, čtvrťová, pomlky

Písně vhodné k nácviku pro 3. ročník:

Beskyde, Beskyde	Tancuj, tancuj	
Pekla vdolky	Narozeninová	
Vyletěla holubička	Není nutno	
Už ty pilky dořezaly	Jarní slunce	Ztratila Lucinka bačkorku
A já su synek z Polanky		
Rychle bratři, rychle vstávejme		Až já pojedu přes ten les

- Zpěv doprovázíme rytmickými nástroji
- vyrábíme rytmické nástroje např. ze skořápek ořechů apod.
- návštěva koncertů, besedy o hudbě a při vlastních hudebních aktivitách
- je nutné, aby byly zastoupeny písně lidové, známé umělé písně pro děti a věku přiměřené skladby významných českých hudebních skladatelů.

4. ročník

– upevňujeme pěvecké návyky vytvářené v 1. období
– písně zpíváme v rozsahu C1 - D2 a s dynamickým rozlišením p - mf - f

- dále vedeme žáky také k rozlišování tempa písně a nálady např.: mírně, rychle, vesele aj.
- žáky seznamujeme s některými hudebními výrazovými prostředky, jako je rytmus, melodie vzestupná a sestupná, gradace
- poznávání a rozlišování sborů (dětský, ženský, mužský, smíšený)
- rozlišování úkolu dirigenta a sbormistra, taktování v taktech 2/4 a 3/4
- rozlišování hudebních nástrojů (klavír, klarinet, pozoun, flétna, lesní roh, trubka, housle, violoncello, kontrabas, velký buben, malý buben, činely)
- nota s tečkou, pokračování ve psaní not, noty C2, D2 - posuvky (křížek, bé)
- procvičování pojmů: nota, pomlka, houslový klíč, takt, pouze při nácviku písně na jejím notovém záznamu, pozorování, poznávání a rozlišování hudebních značek v notovém zápisu
- kánon a lidový dvojhlas
- seznámení žáků se stupnicí C dur ve zvukové i napsané podobě
- pravidelné zařazování hlasových a dechových cvičení
- využití jednoduchých hudebních nástrojů (Orffův instrumentář, zobcové flétny aj.)
- příprava vlastních rytmických doprovodných nástrojů
- hudební hry např.: ozvěna, otázka - odpověď apod.
- opakování naučených tanečních her se zpěvem
- poslech: taneční hudba, pochodová hudba, ukolébavka
- poslech vážné hudby a základní seznámení s hudebními skladateli: B. Smetanou, L. Janáčkem, B. Martinů a W. A. Mozartem

Písně vhodné k nácviku pro 4. ročník:

Dostal jsem koníčka sivovraného	Na našem dvoře
Červená růžičko	Chválím tě, Země má
Ten chlumecký zámek	Veselé Vánoce
Bratře Kubo	Pochválen buď Ježíš Kristus
Široký, hluboký, ty vltavský tůně	Marjánko, Marjánko
Žežulka	Pocestný
Kdyby byl Bavorov	Tři čuníci
Náchodský zámeček	Buráky

5. ročník

- upevňování osvojených pěveckých dovedností (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónů, rozšíření hlasového rozsahu H - D2)
- dvojhlas v lidové písni
- čtení rytmického schématu písně, orientace v notovém záznamu
- hudební doprovod různými nástroji
- seznámení s jednoduchou písňovou formou
- taktování, čtyřdobý takt
- pohybové vyjádření hudby - improvizace, pantomima

- taneční kroky - polka, valčík, mazurka
- vztahy mezi tóny - souzvuk, akord
- seznámení s hudbou vokální a instrumentální
- slovní vyjádření dojmů z koncertu, poslechu hudby aj.
- symfonický orchestr - seznámení s jeho složením, pojem dirigent, rozlišování hudebních nástrojů podle zvuku z poslechu
- poslech taneční hudby - polka, valčík, mazurka
- rozlišení změn polkového rytmu v rytmus valčíkový
- poslech a naučení naší hymny
- poslech vážné hudby - opakování některých poslechových skladeb a poznatků o hudebních skladatelích, které žáci poznali ve 4. ročníku
- poslech skladeb hudebních skladatelů: F. Škroupa, J. J. Ryby, V. Nováka, J. S. Bacha
- poslech hudby džezové, písniček Karla Hašlera a rock-and-rollu

Písně vhodné k nácviku pro 5. ročník:

Muzikanti, co děláte	Teče voda, teče
Kde domov můj	Voda, voděnka
Nechoď tam	Půjdem spolu do Betléma
Byla cesta, byla ušlapaná	Narodil se Kristus Pán
Petrovický zámek	Když se zamiluje kůň
Ej, lásko, lásko	Babičko, nauč mě charleston
Česká písnička	Severní vítr

Očekávané výstupy na konci 1. období výuky hudební výchovy:

Žák :

- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase
- rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem
- využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře
- reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie
- rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazové tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby
- rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální

Očekávané výstupy na konci 2. období

Žák:

- zpívá podle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase, a pokud je to v jeho možnostech, i ve dvojhlase, a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti
- orientuje se v zápisu jednouché písně či skladby a podle svých individuálních schopností a dovedností je realizuje
- využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní
- rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby
- vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché rytmické předehry, mezihry a dohry
- rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, rozpozná změnu v tempu a rytmu
- ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace

5.5. Vzdělávací oblast : Umění a kultura

VÝTVARNÁ VÝCHOVA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Učivo je realizováno v 1., 2. a 3. ročníku – 1 hodina týdně
ve 4. ročníku – 2 hodiny týdně, v 5. ročníku 2 hodiny týdně.

Vzdělávací obsah ve vyučovacím předmětu výtvarná výchova :

- směřuje k podchycení a rozvíjení zájmu o výtvarné umění
- vede k porozumění základním pojmům ve výtvarné výchově
- seznamuje se základními zákonitostmi při používání různých výtvarných technik
- učí chápat umělecký proces jako způsob poznání a komunikace
- učí užívat různorodé umělecké vyjadřovací prostředky pro vyjádření svého vnímání, cítění,
- poznávání

Organizace

Žáci každého ročníku pracují během vyučovací hodiny ve třídě a využívají k učení různé formy práce. Během hodiny učitel i žáci používají všechny dostupné vyučovací pomůcky.

Průřezová témata – v tomto předmětu je realizováno :

OSV – vlastní kreativita, nápad, originalita, estetické souvislosti
MV – specifická řeč obrazu, kritický postoj ke skuteč.
MK – vnímání rozmanitosti, harmonie, diferenciace
VMEGS – vzájemné obohacovaní se, svébytnost kultur,

evropské kulturní kořeny, kulturní dědictví

Výchovně vzdělávací cíle

- probouzet a rozvíjet schopnost výtvarného vyjadřování žáků
- rozvíjet tvořivé schopnosti žáků, pěstovat jejich estetické cítění a vkus

- vytvářet základní pracovní návyky pro výtvarnou činnost žáků
- vytvářet kladný citový vztah k výtvarnému umění
- seznamovat žáky s výtvarnými nástroji, materiály a technikami
- učit žáky pozorovat a vnímat krásu přírody, hovořit o svých pocitech a dojmech, pokusit se je výtvarně vyjadřovat
- dát dítěti možnost osobitého výtvarného vyjádření určitého prožitku nebo představy neovlivněného vnuceným výtvarným vzorem
- četbou, vyprávěným příběhem, hudbou, dramatickým dílem podněcovat a rozvíjet výtvarné představy žáků, dát možnost výtvarným projevům v různých technikách
- výtvarně experimentovat, objevovat tvary věcí kolem nás, hra s linií s využitím různých plastických materiálů
- výtvarně zobrazovat tvary předmětů na základě her s nimi
- kreslením, malováním a modelováním rozvíjet tvarovou, barevnou i prostorovou představivost a jemnou motoriku
- pozorovat a porovnávat jednoduché předměty, hledat jejich jednotlivé kvality – barevnost, pojmenovávat vlastnosti, tvary, hledat a odlišovat struktury
- dbát na rovnoměrnost a vyváženost smyslových, citových a rozumových přístupů a jejich propojování s důrazem na rozvoj fantazie a svobodného subjektivního vyjadřování
- učí se prezentovat svůj výtvarný projev a naslouchat sdělení druhých
- využívat zkušeností žáků, učit se respektovat vzájemné odlišnosti ve výtvarném vyjadřování
- dovedností získaných při výtvarných činnostech využívat při výuce prvouky, matematiky, českého jazyka i psaní a naopak
- seznamovat žáky s ilustracemi v dětských knihách, poznávat nejznámější malíře – ilustrátory, mezipředmětové vztahy se čtením a literární výchovou
- podílet se na výzdobě třídy, školy; učit se prezentovat své práce
- příležitostně navštěvovat výstavy dětských výtvarných prací a výstavy výtvarných umělců v regionu

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- ✓ žáci jsou vedeni k samostatnému pozorování a vnímání reality a řešení výtvarných problémů
- ✓ zaujímají a vyjadřují svůj postoj k vizuálně obraznému vyjádření, učitel vede žáky k aktivnímu vizuálně obraznému vyjádření.

Kompetence k řešení problémů

- ✓ učí se samostatně kombinovat vizuálně obrazné elementy k dosažení obrazných vyjádření
- ✓ přemýšlí o různorodosti interpretací téhož vizuálně obrazného vyjádření a zaujímají k nim svůj postoj

- ✓ žák využívá získaná poznání při vlastní tvorbě
- ✓ učitel vede žáky k tvořivému přístupu při řešení výtvarných úkolů.

Kompetence komunikativní

- ✓ žáci se zapojují do diskuse a respektují názory jiných
- ✓ pojmenovávají vizuálně obrazné elementy, porovnávají je, umí ocenit vizuálně obrazná vyjádření
- ✓ učitel vede žáky k obohacování slovní zásoby o odborné termíny výtvarné oblasti.

Kompetence sociální a personální

- ✓ umí tvořivě pracovat ve skupině
- ✓ žáci respektují různorodost téhož vizuálně obrazného vyjádření, možnost alternativního přístupu
- ✓ učitel vede žáky ke kolegiální pomoci.

Kompetence občanské

- ✓ žáci chápou a respektují estetické požadavky na životní prostředí
- ✓ učitel pomáhá žákům vytvořit si postoj k výtvarným dílům.

Kompetence pracovní

- ✓ žáci užívají samostatně vizuálně obrazné techniky a dodržují hygienická a bezpečnostní pravidla
- ✓ učitel vede žáky k využívání návyků a znalostí v další praxi.

V 1. – 3. ročníku převládá spontánnost, bezprostřednost výtvarného projevu dítěte. Dítě kreslí rádo zpaměti, předlohám se vyhýbá. Jeho představy ho těší a snaží se je ztvárnit. Jejich práce jsou plné volnosti, naivnosti a psychologických záhad.

Úlohou učitele je:

- posilovat sebevědomí žáků
- využívat jejich fantazii, rozvíjet ji, podporovat jejich vlastní výtvarné vyjadřování
- podněcovat zájem o výtvarnou práci vhodnou motivací
- učitel zařazuje mezi metody a formy práce co nejvíce různé hravé činnosti a experimentování
- žáci mohou sami různými výtvarnými prostředky ztvárnit své vidění světa. Je dobře, když svůj výtvarný projev mají možnost obhájit, vysvětlit spolužákům a vyslechnout jejich názory.
- učitel má příležitost jemně usměrňovat a postupně působit na vytváření výtvarného vkusu žáků

Praktické dovednosti:

Žáci v průběhu 1. období:

- pracují s barvou různé konzistence, rozeznávají studené a teplé barvy, osvojují si dovednost míchat základní barvy
- poznávají různé materiály (přírodní i umělé) seznamují se s různými způsoby jejich zpracování (různými technikami), osvojují si dovednosti práce s různými nástroji
- rozvíjejí schopnost výtvarně vnímat věci, užitkové předměty z hlediska funkce, tvaru, dekoru, pohybu apod.
- komponují jednoduché tvary, vnímají neuspořádání či záměrné rozmisťování či řazení
- poznávají možnosti námětového plošného i lineárního vyjádření, pokoušejí se volně pracovat s linkou, tvarem, obrysem
- pokouší se dotvářet výtvarné práce písemným projevem
- experimentují s různými materiály k vytváření prostorových prací
- poznávají prostředí školy, okolí obce, sledují detaily staveb, předmětů
- postupně si osvojují schopnost vyjádřit se o své práci, zdůvodnit, hodnotit, vyjádřit se také o práci jiných, vést dialog o výtvarné práci, být tolerantní
- podílejí se na dotváření prostředí, ve kterém žijí, které je obklopuje, vystavují své práce, připravují výtvarnou výzdobu prostředí třídy, školy
- spolupracují na třídních projektech
- poznávají výtvarná vyjádření významných malířů (zejména ilustrátorů dětských knih, regionálních umělců), aj. výtvarných umělců
- docházejí k poznání, že výtvarné umění patří ke kulturnímu bohatství národa

V tomto vzdělávacím období i v období předškolním je výtvarná výchova dítěti především prostředkem k vyjadřování myšlenek.

2. vzdělávací období

- cílem je rozvíjet vkus žáků, jejich cit pro umění, jejich dovednost výtvarně se vyjadřovat
- cíl je zaměřen i na objevování talentovaných žáků
- nezaměňujeme ji se speciálním uměleckým vzděláním

V tomto období se zaměřuje na :

1. vycvičení oka a žákovy ruky
2. rozvíjení schopnosti čistého a jistého zobrazování
3. pěstování správného vnímání krásy formy, linie, barvy i symetrie

- výuka je postavena na tvůrčích činnostech, které umožňují rozvíjet žákovo vnímání, výtvarné cítění, představivost, fantazii, myšlení, prožitky
- využívá k tomu nejen výtvarné prostředky tradiční a ověřené, ale i nově vznikající

Ve 2. vzdělávacím období:

- výuka výtvarné výchovy spojována často i s výukou jiných předmětů
- výtvarně lze vyjadřovat zvolený jednoduchý rytmus melodie
- při kresbě přírodnin je možné využít znalostí z přírodovědy
- při kresbě nářadí je třeba znát, jak a k čemu se určité nářadí používá, zde tedy vytváříme mezipředmětovou vazbu s pracovními činnostmi, při kreslení nástrojů vycházíme ze způsobu jejich užívání
- při tematickém kreslení se dá využít četby z čítanky
- kresby se posuzují podle toho, kolik originálního pozorování a myšlenek v nich žák projevil, jak využil plochu výkresu, jak pracoval s barvou
- tříbí se smyslová vnímavost, uvědomělé pozorování a výtvarné vidění
- žáci se naučí citlivěji vnímat tvary, barvy, struktury, vzájemné vztahy částí a celku, a tak se zabezpečuje nenásilný přechod od prvotních grafických forem k formám členitějším
- žáci jsou vedeni k samostatnosti při rozmístění kresby se zřetelem na námět, velikost a tvar plochy, pěstovat u nich smysl pro prostorovou dispozici
- pravidla perspektivy žáci vyvozují z pozorování, pod vedením učitele,spoléhají na vidění svým okem (primární výuku pravidel perspektivy považujeme spíše za překážku)
- geometrických modelů se užívá jen k objasnění konstrukce skutečných předmětů
- při kreslení listů, ovoce a jiných předmětů žáky upozorňujeme na osovou souměrnost některých
- barvu spojujeme s tvarem, je nutné seznamovat žáky se změnami, způsobenými jejich kombinacemi, opakujeme techniku pokládání barev To má nejen význam praktický (poznání funkce nástroje), ale i přímý a kladný vliv na výsledek kresby. Znají-li žáci funkci celého nástroje i jeho částí, snáze a přesněji porovnávají jejich velikost, tvar i poměrnost
- pro vytváření vzorů je prospěšná mezipředmětová vazba s geometrií, využíváme dovednosti provádět náčrty základních geometrických obrazců, využíváme mezipředmětových vztahů s hudební výchovou (rytmy, kontrasty, opakování, střídání).
- kreslení zpaměti je vhodné, žáci 4. a 5. r. musí nejprve předložený předmět prostudovat a nakreslit a potom jej zkusí nakreslit zpaměti, žák si zvyká předměty pozorně pozorovat, a tak si postupně vytváří vnitřní zásobu obrazů, které mu poslouží jako předlohy ke kreslení
- žák se učí soustředit svoji pozornost
- modelování využíváme i v tomto vzdělávacím období.
- žáci jsou v rámci výtvarné výchovy také seznamováni s díly předních domácích i evropských umělců (návštěvy výstav děl, která jsou žáci schopni pochopit)
- výstavy prací žáků se dají uspořádat i ve vhodném prostředí, dbáme na obměnu
- mezipředmětové vztahy ve spojení s literární výchovou, s výukou geometrie, s přírodovědou, vlastivědou i s přípravou některých žákovských pomůcek
- VV má připravovat žáka na praktický život, ve kterém budou v mnoha oborech potřebovat něco skutečného zakreslit nebo načrtnout, tzv. reálné kresby
- vytváříme vhodné příležitosti ke zušlechťování citů žáků, pěstujeme jejich smysl pro přírodní krásy
- žáci jsou seznamováni s vhodnými díly různých oborů umění prostřednictvím obrazů a ilustrací, učí se je chápat a rozumět jim.

Žák bude po ukončení 1. stupně schopen výtvarného vyjádření takovým způsobem, který ho uspokojí. Dokáže při práci uplatňovat představivost i fantazii. Při kresbě bude chápat vzájemné souvislosti zobrazovaných předmětů, bude postupovat od celku k detailům. Dokáže se orientovat v malířských a kreslířských potřebách a bude je umět udržovat v pořádku. Po ukončení práce si dokáže uvést své pracovní místo do původního stavu. Výtvarná výchova
na 1. stupni je základem k dalšímu rozvíjení estetického cítění žáků na 2. stupni.

Obsah učiva výtvarné výchovy v jednotlivých ročnících:

Přehled tematických okruhů v daném období:

a) ***objevování světa přírody*** v jednotlivých i v širších souvislostech
   – pozorování přírody (přírodniny, rostliny, zvířata)
   – chápání přírody ve smyslu prostředí života (krajina jako prostředí pro rostliny, zvířata, lidi);
   – tvář krajiny v různých souvislostech (barevnost krajiny a její proměny v průběhu roku, využití žákovských zkušeností)
   – vztah k přírodě (estetické oceňování krásy přírody)
   – příroda a běh času (roční období, počasí)

b) ***poznávání a prožívání světa dítěte***
   – pociťování domova jako životní jistoty (dítě v domácím prostředí, domácí práce, hry)
   – poznávání školy – nové životní prostředí (třída, škola, spolužáci)
   – styk se světem mimo školu (ulice, cesta do školy, sport, hry, výlety, hřiště, přátelé)

c) ***svět, který děti pozorují, který pociťují a kterému naslouchají***
   – setkávání s prostými životními zkušenostmi (u lékaře, na poště, na nádraží, v obchodě aj.
   – poslouchání a vyprávění (pohádky, písničky, říkadla, zážitky)
   – významná sváteční setkávání (rodinné oslavy, Vánoce, Velikonoce)
   – vnímání smyslových vjemů a jejich výtvarný záznam (přepis pocitů z dotýkání, přepis zvuků aj.)

d) ***svět dětské fantazie*** – *výtvarná hra a experiment*

e) ***svět, který dítě obklopuje****, ovlivňuje ho (věda a technika, výstavy, architektura, besedy, ...)*

Náměty pro práci v 1. ročníku

– námětové kreslení na základě vlastních prožitků dětí
– poznávání základních barev a jejich různé užívání
– kresby podnícené vyprávěním, četbou, vhodnou motivací ilustrující fantazii dítěte – kreslení podle představ

- kresby a modely přírodnin vztahující se k učivu prvouky, zobrazují vše, co dětem poskytuje příroda – kreslení podle skutečnosti, jehož hlavním účelem je vystižení tvaru a barvy
- výtvarné dotváření přírodnin na základě představ dítěte
- vytváření prostorových fantazií seskupováním a kombinováním přírodních i umělých materiálů, včetně materiálů netradičních
- hry s barvou, poznávání vlastností barev, výtvarné využití vzniklých náhodností, které vzbuzují v dětech rozličné představy
- hra s linií, vedení linie v různých materiálech
- jednoduché dekorativní kreslení, otisky přírodních prvků na papír a do plastických materiálů
- plastická a prostorová tvorba – spontánní hry s různými tvárnými materiály
- prostorové hry se stavebnicovými prvky
- jednoduché prvky moderní techniky ve výtvarné tvorbě
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada

Náměty pro práci ve 2. – 3. ročníku

- námětové kreslení na základě vlastního prožitku, rozvoj dětské představivosti a fantazie
- dětský příběh vyjádřený kresbou
- pozorování přírodnin, rozlišování tvarů, barvy, struktury, jejich kombinace a výtvarné dotváření
- využití barev základních i barev vzniklých mícháním, tvoření souladu dvou barev
- pozorování tvarů užitkových předmětů a pokusy o výtvarné ztvárnění jejich obrysové linie
- pozorování tvarů a poznávání funkcí různých předmětů, které člověk používá k práci, grafický záznam pohybu a zobrazení předmětu
- rytmické řešení plochy s využitím různých prvků a střídání barev – jak se dá návrhů využít
- členění plochy s použitím libovolných geometrických prvků, barevná kompozice – náměty pro využití návrhu
- jednoduché náčrty, plány, modely podle fantazie a skutečnosti
- hračky v životě dětí, výtvarný návrh hračky, pokus o jeho výrobu
- prostorová tvorba – formování, deformování materiálů, pokus o plastické komponování;
- prostorové činnosti s dostupnými stavebními prvky (papírové krabičky)
- kombinace prvků moderní techniky, návrhy, plány, …
- seznamování se s významnými osobnostmi výtvarného umění jako např. Josef Lada, Ondřej Sekora, Helena Zmatlíková, Adolf Born,…

Typy, druhy a formy činnosti ve výtvarné výchově, výtvarné techniky:

- experimentování s barvami (míchání, zapouštění, překrývání)
- využívání různých materiálů (přírodních, umělých, vč. odpadových), poznávání jejich vlastností, zpracování různými technikami
- vyhledávání výrazných a zajímavých linií, tvarů, barev, struktur, jejich zaznamenávání (kresba, malba, otisk, frotáž, …)
- výtvarné vyjádření zážitků, emocí, smyslových vjemů, myšlenek, událostí, pohybu (malba, kresba, linie, tvar, …)

- experimentování s běžnými i netradičními nástroji a materiály (štětec, dřívko, rudka, uhel, tužka, fix, ruka, prsty, provázek, papír, kůra, textilie, kůže, kovy, plasty, …)
- výtvarné vnímání věcí, užitkových předmětů z hlediska funkce, tvaru, dekoru, …(kresba, vytrhávání z papíru, koláž, …)
- vytváření jednoduchých náčrtů, plánů, modelů
- využívání různých materiálů k výtvarnému prostorovému zpracování (modelína, modurit, sádra, papír, přírodniny, plasty, textil, kůže – mísení, hnětení, lití, lepení, stříhání navlékání)
- seznamování s jednoduchými grafickými technikami (otisk, frotáž, papírořez, tisk z koláže, kombinace technik)
- individuální i skupinová práce různými technikami s velkými formáty (balicí papír, velké formáty čtvrtek, chodník, …)
- práce na třídních projektech, návrhy, formy zpracování, volba techniky
- výtvarně dramatické a komunikační hry (sochy, maňásci, …)
- dotváření prostředí, ve kterém žijeme výtvarnými pracemi
- vycházky s výtvarnými náměty, pozorováním (sběr materiálů, pozorování věcí, prvky staveb, práce v terénu, …), návštěvy výstav, muzeí

Obsah učiva výtvarné výchovy ve 2. vzdělávacím období:

I. Přehled tematických okruhů v daném období:

a) Rozvíjení smyslové citlivosti - výtvarné osvojování a vyjadřování skutečnosti

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí:

- z pozorování lidí a jejich projevů
- z přímých zážitků a zkušeností žáků
- z umělecky zpracovaných popisů skutečností (texty v čítance, dětské literatuře, vyprávění)
- z pozorování věcí (linie, tvar, materiál, povrch, barva, mat a lesk, vnímání světelných odstínů)
- z pozorování přírody (linie, barva, barevná proměnlivost, struktura, růst, překrývání, prolínání)

Rozvíjení smyslové citlivosti se tedy zaměřuje na prvky obrazného vyjádření, na uspořádání objektů do celků, odraz skutečnosti v lidském vědomí, působení uměleckých děl na žáky.

b) Uplatňování subjektivity - výtvarné vyjadřování osobních pocitů

Výtvarné náměty v tomto okruhu vycházejí z:

- nálad, emocí, představ, fantazie
- pozorování pohybů těla
- sledování projevu citových reakcí
- pocitů vyvolaných zrakovým vjemem (hračka, film, ilustrace, obraz, reklama, elektronický obraz aj.)

- pocitů vyvolaných uměleckým zážitkem (balet, hudba, obraz, četba)

V tomto tematickém okruhu se zaměřujeme na prostředky pro vyjádření osobních nálad, zkušeností a představ, různé typy vizuálně obrazných vyjádření a přístupy žáků k nim.

c) Ověřování komunikačních účinků - vysvětlování záměru vlastního výtvarného projevu

V tomto okruhu se zabýváme vysvětlováním výtvarných vyjádření samostatně vytvořených nebo jen pozorovaných. Individuální vysvětlování je třeba nechat probíhat ve skupinách nebo i v kolektivu třídy, aby mohli žáci svou interpretaci výtvarného díla porovnávat s interpretací ostatních členů skupiny.

II. Inspirační aktivity a záznamy:

a) Lidé v kulturách a historických epochách

Žáci:

- hledají souvislosti, odlišnosti, zajímavosti, uvědomují si jejich výtvarná hlediska a kvality proměn
- slovně charakterizují a hodnotí pohyby, doteky, gesta, oděv, hlasové projevy i projevy citových reakcí, inspiraci hledají v nejbližším okolí, ve výtvarném umění a v mediích

b) Živá a neživá příroda

Žáci:

- hledají podněty pro svou výtvarnou tvorbu v reálném prostředí (domov, třída, zahrada, les atd.)
- pozornost soustřeďují na estetickou dimenzi projevů života organismů - bujení, růst, vrstvení, překrývání, prolínání, rozpad, členění, pohyb, vzájemné vztahy, povrch (lesk, mat), strukturu a barvu
- soustředí se přitom na časovou posloupnost proměn a na jejich jemné, světelné, tvarové, barevné a lineární nuance
- vytváří si představy o pokračování neuzavřených přírodních dějů, porovnávají jejich možné variace a varianty

c) Umění

Žáci:

- vyhledávají a srovnávají různé způsoby uměleckého vyjádření na příkladech konkrétních výtvarných děl současnosti i minulosti
- hledají styčné body výtvarného umění s dalšími druhy a projevy umění - kniha, písmo, literatura, film, hudba, divadlo, architektura
- v okolí školy, v obci nebo v regionu vyhledávají užité umění a architekturu
- učí se hodnotit v prostředí školy např. design (nábytek, osvětlovací tělesa, výzdobu, nářadí) nebo architekturu (stavební prvky budovy, detaily technických konstrukcí, materiál aj.)

d) Od inspirace k záznamu

Žáci:

- tvoří záznamy pozorování, vytvářejí sbírky, přehledy, sborníky výtvarného umění
- při využívání technických prostředků (kopírka, fotoaparát, internet aj.) se soustředí na výtvarnou kvalitu záznamu
- zaznamenávají a dokumentují své činnosti, třídí si obrazové materiály většinou tak, jak se sami rozhodnou
- učí se pracovat s učebnicemi výtvarné výchovy, encyklopediemi, slovníky, časopisy, katalogy, filmovými dokumenty aj.
- navštěvují sbírky, výstavy, galerie a muzea ve svém okolí
- realizují výtvarné projekty
- připravují výtvarnou výzdobu třídy, školní slavnosti
- podílejí se na zlepšení prostředí školy
- dokumentují život školy

III. Učivo - návrh námětů:

Výtvarné náměty volí učitel tak, aby vycházely z přímých zážitků a zkušeností žáků. Využívá náměty související s učivem přírodovědy a vlastivědy, pozorování na vycházkách, prožitků z výstav, koncertů, četby, ze sportovních akcí aj. Příklady námětů k výtvarnému zpracování:

- výtvarné vyjádření věcí, pozorování barev, hmatové vnímání tvarů a materiálů, objevování přirozených vlastností a funkcí předmětů, vyjádření základních tvarových znaků, řešení barevných vztahů zobrazeného předmětu a prostředí - to vytváří schopnost žáků výstižněji se výtvarně vyjádřit
- malby vycházející z pozorované skutečnosti i z představ
- objevování a výtvarné sledování barevné proměnlivosti přírody, vystižení barev přírody - podzimu,

zimy, jara, léta, rozkvetlých stromů a keřů, zrajícího ovoce, květinových záhonů, kytic aj.

- vyhledávání a objevování tvarově a barevně zajímavých přírodnin žáky, pozorování případných souměrností přírodnin (motýli, brouci, některé listy i plody)
- odlišování výtvorů přírody od lidských výtvorů, žáci jsou přitom vedeni k zaujímání svých vlastních estetických postojů
- sochařství a příroda - rozlišování tvarů přírodních a tvarů opracovaných člověkem, vyhledávání a pozorování soch v okolí (socha, sousoší, bysta, reliéf)
- vyjádření linie růstu při kresbě a malbě rostlin
- dotváření přírodnin na základě fantazie
- využívání výtvarného výrazu linie vytvořené různými nástroji v různých materiálech, uplatňování kontrastů tvarů a barev
- proměny a projevy energie v přírodě - zobrazování bouře, mlhy, mraků, blesků, sopek aj.
- rozmanitosti přírody - půda a život v ní, drahokamy, krápníkové jeskyně, zimní útvary aj.
- zpřesňování výtvarného vyjádření proporcí lidské postavy a hlavy
- zobrazování lidské postavy v pohybu
- různé textilní materiály (plátno, vlna, hedvábí), oděvní tvorba, móda současnosti, módní přehlídka pro určité příležitosti a pro všední den
- výtvarné ztvárňování pohádkových bytostí, využívání barevné i tvarové nadsázky

- řešení úkolů dekorativního charakteru v ploše, řazení prvků v tvarové i barevné kompozici, symetrická i asymetrická řešení
- využívání psaných, kreslených, stříhaných a vytrhávaných písmen jako dekorativního prvku, návrhy plakátů na školní akce
- pozorování estetické úrovně předmětů denní potřeby, vlastní návrhy a modely takových věcí
- vyhledávání zajímavých prvků architektury ve svém prostředí a v okolí školy
- zobrazování tvarů různými technikami prostorově, poznávání a vytváření reliéfů
- pozorování a výroba (i ve spojení s pracovními činnostmi) dekorativních věcí ke zkrášlení domácího i školního prostředí
- pozorování výtvarné úpravy dětských knih a učebnic, rozlišování kreseb významných ilustrátorů dětských knih, výstava oblíbených dětských ilustrátorů
- ilustrace svých prvních knih (listů portfolia), vytvářených při výuce českého jazyka, přírodovědy aj.
- poznávání různých způsobů malířského vyjadřování - figura, portrét, krajina, zátiší na příkladech konkrétních výtvarných děl
- zaměření se na krásy přírody a na vztah k životnímu prostředí (ve spojení s přírodovědou)
- tematické kresby k významným událostem ve školním roce

Očekávané výstupy na konci 1. období výuky výtvarné výchovy:

Žák:

- rozpoznává a pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření (linie, tvary, objemy, barvy, objekty); porovnává je a třídí na základě odlišností vycházejících z jeho zkušeností, vjemů, zážitků a představ
- v tvorbě projevuje své vlastní životní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace
- vyjadřuje rozdíly při vnímání událostí různými smysly a pro jejich vizuálně obrazné vyjádření volí vhodné prostředky
- interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svojí dosavadní zkušeností
- na základě vlastních zkušeností nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

Očekávané výstupy na konci 2. období výuky výtvarné výchovy:

Žák:

- při vlastních tvůrčích činnostech pojmenovává prvky vizuálně obrazného vyjádření, porovnává
- je na základě vztahů (poměry světla a tmy, barevné kontrasty, proporční vztahy aj.)
- užívá a kombinuje prvky vizuálně obrazného vyjádření ve vztahu k celku: v plošném vyjádření
- linie a barevné plochy, v objemovém vyjádření modelování a skulpturální postup, v
- prostorovém vyjádření uspořádání prvků ve vztahu k vlastnímu tělu i jako nezávislý model

- při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se vědomě zaměřuje na projevení vlastních životních
- zkušeností i na ztvárnění nejbližších sociálních vztahů a rozvoj komunikace.
- nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového
- vnímání k vnímání dalšími smysly, uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě
- osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného
- vyjádření, pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje
- prostředky (včetně prostředků a postupů současného výtvarného umění)
- porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji
- inspirace
- nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

5.6. Vzdělávací oblast : Člověk a zdraví

TĚLESNÁ VÝCHOVA

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Učivo je realizována v 1. – 5. ročníku.
V každém ročníku jsou 2 hodiny týdně.

Vzdělávací obsah je rozdělen na 3 tématické okruhy:

a) **činnosti ovlivňující zdraví** – význam pohybu pro zdraví, příprava organismu, zdravotně zaměřené činnosti, rozvoj různých forem rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti, koordinace pohybu, hygiena při TV, bezpečnost při pohybových činnostech
b) **činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností** – pohybové hry, základy gymnastiky, rytmické a kondiční formy cvičení pro děti, průpravné úkoly, základy atletiky, základy sportovních her, turistika a pobyt v přírodě, plavání, další pohybové činnosti
c) **činnosti podporující pohybové učení** – komunikace v TV, organizace při TV, zásady jednání a chování, pravidla zjednodušených osvojovaných pohybových činností, měření a posuzování pohybových dovedností, zdroje informací o pohybových činnostech

- veškeré tělesné pohybové aktivity vedou k všestrannému rozvoji žáka, nejen ke zvýšení jeho pohybových schopností a dovedností
- vedou k posílení jeho charakterových vlastností (zodpovědnost, spolupráce, vytrvalost, odvaha, schopnost respektovat pokyny, umět se podřídit kolektivu …)
- tělesná výchova pěstuje u žáků kladný vztah ke sportu a pohybu vůbec, aby se sport stal součástí jejich zdravého životního stylu
- systémem jednoduchých pohybových a sportovních aktivit vede ke zvyšování tělesné zdatnosti a k správnému držení těla žáků
- vštěpováním pohybových návyků a vyvoláním radostného pocitu z pohybu u dětí se podílíme na zvyšování jejich psychické odolnosti vůči negativním vlivům svého okolí
- základní a důležitou metodou, která slouží ke splnění všech těchto cílů a úkolů je HRA a dodržování herních pravidel
- osvojením základů herních technik a taktických postupů podporujeme jejich prostorovou orientaci, schopnost správného a rychlého rozhodování i schopnost pohotově reagovat

- věnujeme patřičnou pozornost bezpečnosti při výuce Tv, průběžně opakujeme bezpečnostní pravidla, upozorňujeme na možnosti úrazů, snažíme se vštípit pocit zodpovědnosti za své chování a svoji bezpečnost, pocit sounáležitosti a ohleduplnosti ke svým spolužákům
- je nutný diferencovaný přístup k žákům podle jejich momentální tělesné zdatnosti, musíme citlivě hodnotit každého žáka, vzhledem k jeho individuálním možnostem a předpokladům pro zvládnutí různých pohybových aktivit
- vštěpujeme důležité hygienické zásady spojené s aktivním pohybem
- pohybové činnosti by měly prolínat a doplňovat i další oblasti výchovy, měly by se objevovat i v dalších předmětech jako např. vhodné rozcvičky, pohybové hry, taneční prvky.
- je velmi důležité motivační hodnocení žáků, které vychází ze somatotypu žáka a je postaveno na posuzování osobních výkonů každého jednotlivce a jejich zlepšování – bez paušálního porovnávání žáků podle výkonových norem (tabulky, grafy aj.), které neberou v úvahu růstové a genetické předpoklady a aktuální zdravotní stav žáků.

Organizace

– žáci s přihlédnutím k určité sportovní aktivitě cvičí v tělocvičně, na hřišti, ve volné přírodě nebo v plaveckém bazénu
– v úvodu hodiny všichni absolvují nástup, rozcvičku a dále se věnují v hlavní části hodiny danému typu sportování
– ke konci dochází k závěrečnému zklidnění – relaxaci
– žáci cvičí ve vhodném sportovním oblečení a obuvi
– učitel v hodinách využívá různé metody a formy práce
– spolu s dětmi používá veškeré dostupné náčiní a nářadí

Průřezová témata – realizovaná v tomto předmětu jsou:
MK – lidské vztahy (ohleduplnost, spolupráce) – multikulturalita,
EV – vztah člověka k prostředí (prostředí a zdraví),
MdV – fungování a vliv médií ve společnosti,
VDO – občanská společnost a škola – rozvíjíme smysl pro spravedlnost a odpovědnost, (dodržování pravidel, smysl pro čistou a bezkonfliktní hru)

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků.

Kompetence k učení

- ✓ žáci jsou vedeni k osvojení si základního tělocvičného názvosloví
- ✓ učí se cvičit podle jednoduchého nákresu nebo popisu cvičení

- ✓ změří základní pohybové výkony a porovnají je s předchozími
- ✓ orientují se v informačních zdrojích o aktivitách a sportovních akcích
- ✓ učitel umožňuje žákům, aby se naučili na základě jasných kritérií hodnotit své činnosti nebo výsledky

Kompetence k řešení problémů

- ✓ uplatňují zásady bezpečného chování ve sportovním prostředí a adekvátně reagují v situaci úrazu spolužáka
- ✓ řeší problémy v souvislosti s nesportovním chováním, nevhodným sportovním prostředím a nevhodným sportovním náčiním a nářadím
- ✓ učitel dodává žákům sebedůvěru, podle potřeby žákům v činnostech pomáhá

Kompetence komunikativní

- ✓ žáci jsou vedeni ke spolupráci při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích
- ✓ učí se reagovat na základní povely a pokyny a sami je i vydávají,
- ✓ zorganizují jednoduché pohybové soutěže, činnosti a jejich varianty
- ✓ učitel vede žáky k vzájemnému naslouchání a oceňování přínosu druhých, vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci

Kompetence sociální a personální

- ✓ žáci jsou vedeni k jednání v duchu fair – play – dodržují pravidla, označí přestupky, respektují opačné pohlaví
- ✓ zvládají pohybové činnosti ve skupině
- ✓ učitel zadává úkoly při kterých žáci mohou spolupracovat, umožňuje každému žákovi zažít úspěch

Kompetence občanská

- ✓ podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu a projevují přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení své zdatnosti
- ✓ spojují svou pohybovou činnost se zdravím
- ✓ zařazují si do vlastního pohybového režimu korektivní cvičení
- ✓ jsou vedeni ke kritickému myšlení, hodnotí cvičení
- ✓ učí se být ohleduplní a taktní
- ✓ učitel žákům umožňuje, aby se podíleli na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků

Kompetence pracovní

- ✓ žáci jsou vedeni učitelem k uplatňování hlavních zásad hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech v běžném životě, učí se užívat jednotlivé tělocvičné nářadí a náčiní

Výchovně vzdělávací cíle:

- rozvoj pohybových schopností a dovedností žáků
- rozvoj smyslu pro účelný a krásný pohyb
- získat návyky správného držení těla, nacvičovat základní cviky k získání těchto návyků
- vést žáky k vědomému zvládnutí pohybu, zařazovat cviky na koordinaci pohybů
- zvyšovat pohybový rozsah a obratnost žáků
- upevňovat charakterové vlastnosti žáků, rozvíjet sociální vztahy
- získávat pocit nutnosti pravidelného cvičení jako součásti správného životního stylu
- vštípit dětem radostný pocit z pohybu
- pochopit důležitost organizace a spolupráce hlavně formou her (dodržování pravidel, umět se podřídit kolektivu, spolupracovat…)
- neustále seznamovat žáky s důležitostí dodržování bezpečnostních zásad (při hrách v tělocvičně, na hřišti, při cvičeních s náčiním nebo na nářadí…)
- umět slyšet, vnímat a reagovat na povely učitele (nejen na píšťalku, ale i na jiné podněty – slovní, gestikulační …)
- naučit žáky připravit na sportovní výkony – zvolit vhodnou obuv, vhodné oblečení (sepnout vlasy, odložit hodinky a jiné cennosti …)
- posilovat tělesnou kondici a duševní pohodu dětí správně zvolenými aktivitami, vhodnými a přiměřenými tomuto věku
- z hlediska správné organizace a bezpečnosti je vhodné zvládnout s dětmi základy pořadových cvičení (nástupy, povely pozor, pohov…)
- využívat různá kondiční cvičení k rozvoji a zvýšení pohybových schopností žáků – to je zvyšovat obratnost, vytrvalost, rychlost, pohyblivost (za pomocí různého načiní, využití různých druhů nářadí, přeskoky, odrazy, překonávání překážek, různé druhy běhů…)
- vnímat důležitost průpravných cvičení (rozcviček), jako prostředku pro zlepšení a odstranění nedostatků, které vznikají z jednostranného zatížení páteře či ze špatného způsobu života, nedostatku sportovních aktivit
- seznamovat žáky s důležitostí správného rozcvičení, využívat veškeré kompenzační prostředky (protahovací, uvolňovací cvičení, strečink, …)
- učit žáky cítit, vnímat hudbu a umět ji vyjadřovat pohybem, snažit se rozvíjet rytmické cítění, začleňovat taneční prvky (lidové písničky)
- rozvíjet dovednosti žáka zvládnutím základů atletické abecedy (běhy, skoky, hody ...)
- zvládat průpravná cvičení pro míčové hry, správně zvládat techniky házení, chytání, přihrávání
- seznamovat žáky s nácvikem jednoduchých základů miniher
- vkládat dle možností cvičení v různém prostředí, seznamovat žáky s pohybem na hřišti, ve volné přírodě, v lese
- dle možnosti zařadit zimní sportování (bobování, sáňkování, lyžování, bruslení)
- vštípit základy plaveckých dovedností

– nesoustředit se jen na hodiny Tv, ale začleňovat do vyučování další pohybové aktivity – vycházky, pohybové chvilky, cviky ve třídě na správné držení těla)

Zdravotní výchova

Do celého období výuky tělesné výchovy je zařazována zdravotní výchova, důležité je:

- dbát na osobní čistotu těla, prádla, oděvu, cvičebního úboru
- dodržovat čistotu a pořádek v prostředí tělocvičny
- otužovat vzduchem a vodou (ranní mytí studenou vodou)
- seznamovat žáky s vhodnou životosprávou
- do programu dne zařazovat pohybové aktivity (tělovýchovné chvilky)
- upozorňovat žáky na vliv dostatečného množství pohybu pro jejich zdravý vývoj (mimoškolní Tv)
- předcházet úrazům tím, že dbáme, aby žáci dodržovali pokyny týkající se jejich bezpečnosti a ochrany zdraví
- vést žáky, aby si uvědomovali, že při mimoškolních pohybových aktivitách musí dbát na svou bezpečnost, uvažovat o svém chování a dodržovat pokyny dospělých, aby vyrostli v zdravé lidi
- vést žáky k tomu, aby uměli zavolat pomoc v případě, že se vyskytnou u úrazu

Úkoly zdravotní výchovy se neplní jenom v rámci tělesné výchovy, ale uplatňujeme je i v ostatních vyučovacích předmětech.(konkrétně viz.Výchova ke zdraví)

Tělovýchovné chvilky

- do vyučovacích hodin ostatních předmětů vkládáme tělovýchovné chvilky
- zařazují se, když se u žáků začne projevovat únava
- jejich programem jsou koordinační, vyrovnávací i kondiční cviky, které žák zná z výuky Tv v daném ročníku, pohybově – hudební aktivity, jednoduché tance

Plavecká výuka

- je zařazována od 1. do 4. ročníku
- smlouva je uzavírána s Plaveckou školou
- žáci absolvují 40 vyučujících hodin za období 1. – 5. ročníku výuky Tv

Obsah učiva v jednotlivých ročnících:

1. ročník: 2 hodiny týdně

Pořadová cvičení:

- základní postoje – pozor, pohov, povely – v řad nastoupit, rozchod

– nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav

Rytmická gymnastika a tanec:

– rytmizace jednoduchých pohybů podle říkadel a písní
– rytmizace jednoduchých a známých pohybů podle hudebního doprovodu – též volné pohybové vyjádření hudby.
– motivovaná a rytmizovaná chůze a běh v základním tempu
– pokus o přísunný krok, poskočný krok, cval stranou
– nácvik správného držení těla (v lehu na zádech), při rytmických cvičeních a tanci

Drobné hry:

– hry spojené s během – honičky (*např. všichni domů, na rybáře, zajímaná, podběhy pod dlouhým kroužícím švihadlem a*j.)
– hry spojené s házením míče (*např. míčová válka, přihrávaná v kruhu, vybíjená v kruhu aj.)*
– hry spojené s vítězstvím někoho *(např. boj o místo, boj o míč, přetahy, přetlaky, kohoutí zápas aj.)*
– hry pro uklidnění (*např. Kuba řekl, na sochy, přibližovaná aj*.)
– hry na hřišti, na sněhu, na ledu

Lehká atletika:

– běh střídaný s chůzí, překonávání přírodních i umělých překážek
– rychlý běh na 25m
– vytrvalostní běh nejdéle 30s
– skok daleký z místa odrazem snožmo a skok daleký z rozběhu
– hod míčkem horním obloukem na dálku

Sportovní gymnastika (v 1. ročníku):

Akrobatická cvičení:

– převaly stranou v lehu – vzpažit (*válení sudů*)
– kolébka na zádech – ze sedu skrčmo, uchopením za bérce z dřepu spojného leh vznesmo – skrčmo kolébkou vzad
– stoj na lopatkách – z lehu vznesmo
– kotoul vpřed – z podřepu spojného – předpažit, i opakovaně

Cvičení na nářadí:

a) cvičení na lavičce
   – chůze vpřed, vzad i s obraty (*také na kladince lavičky*)
   – přeběhy lavičky
b) šplh na tyči
   – šplh s přírazem na tyči

Sportovní hry:

příprava:

- přihrávka obouruč ve dvojicích (na místě)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě
- vrchní chytání obouruč na místě

Plavání: výuka probíhá v Plavecké škole

Sáňkování:

- sjezd na saních na přiměřeném svahu
- sjezd přímý a šikmý se zatáčením
- rozjezd jednotlivce a dvojic

Turistika: (v 1. ročníku):

- chůze k cíli vzdálenému asi 1.5 km
- smyslové hry zaměřené na pozorování okolí a hledání předmětů
- chování v přírodě
- překonávání přírodních překážek
- orientace v terénu (*vím, kam jdeme*)

2. ročník – 3. ročník: 2 hodiny týdně

Pořadová cvičení a chůze:

- základní postoje - pozor, pohov
- základní povely - nástup, pozor, pohov, vpravo vbok, vlevo vbok, vyrovnat, rozchod
- nástup na značky, do řady, do družstev, společný pozdrav
- chůze do rytmu (na počítání), chůze s písní do pochodu v zástupu i ve dvojicích

Rytmická gymnastika a tanec:

- rytmizace jednoduchých pohybů podle písní
- pohyb v dvoudobém taktu, dvoudobý takt v písni
- střídání chůze a běhu - nepravidelné, pravidelné
- přísunný krok, cval stranou, poskočný krok
- využití naučených kroků v lidovém tanci, chůze s průpletem

Průpravná cvičení:

- rozcvičky k procvičení koordinace pohybů ve trojdobém a čtyřdobém taktu
- cvičení ve stoji spojném i stoji rozkročném
- cvičení v kleku, v sedu snožmo, zkřižmo i skrčmo
- cvičení v lehu na zádech
- chytání míčů a míčků do obou rukou po vlastním nadhozu i odrazu od země i od zdi

Drobné hry:

- hry spojené s během
- hry spojené s házením

- hry pro uklidnění
- hry na hřišti (pravidla her s míčem)

Cvičení rovnováhy:

- stoj na jedné noze (druhá v pohybu)
- poskoky na jedné noze
- chůze po lavičce s plněním drobných úkolů (nesu míč, přeskakuji překážku, přidávám potlesky nad hlavou, před a za tělem apod.)
- chůze po kladince lavičky

Lehká atletika:

Běhy:

- běh střídavý s chůzí
- běh přes drobné překážky, např. v přírodě (přes kameny, větvičky apod.)
- štafetové běhy
- rychlý běh do 25 metrů, ve třetím ročníku do 40 metrů

Skoky:

- skok z místa s doskokem na měkkou podložku
- výskoky na překážku (rozběh, seskok)
- skok přes motouz ve výši kolem 50 cm
- přeskok pruhu širokého 50 - 100 cm
- přeskok lavičky s dopadem na měkkou podložku
- skok daleký s rozběhem

Hody míčkem a drobnými předměty v přírodě:

- házení kaštanů, šišek (vrchní oblouk – pravá i levá paže)
- házení různými předměty na cíl
- házení míčkem a kutálení míčů
- přehazování míčů a drobných předmětů
- házení do naznačených terčů o straně 1 metr na vzdálenost 4 metry
- hod míčkem na dálku

Sportovní gymnastika ve 2. – 3. ročníku:

Akrobatická cvičení:

- přidat změny postojů a poloh, upevnit dovednost správného kotoulu napřed
- převály a kolébky na zádech
- leh na zádech, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- sed zkřižmo, vztyk bez pomoci rukou, opakovaně
- válení stranou i do mírného svahu
- kotoul napřed ze stoje spojného, ze stoje rozkročného
- kotoul, obrat, druhý kotoul; dva kotouly za sebou

- kotoul napřed z chůze
- stoj s oporou o lopatky a záloktí (svíčka)
- cvičení rovnováhy (ve stoji na jedné noze)

Cvičení na nářadí:

a) cvičení na lavičkách
- chůze vpřed i vzad s obraty, přeběhy lavičky
- cvičení v sedu rozkročmo na lavičce
- sed rozkročmo – přitahování těla k lavičce (nohy napjaté)
- vzpor dřepmo u lavičky (držíme se rukama),vzpor stojmo, střídání
- lezení po lavičce ve vzporu dřepmo s uchopením lavičky ze stran
- chůze po kladince lavičky s plněním drobných úkolů

b) šplh na tyči
- šplh s přírazem do přiměřené výšky podle individuálních předpokladu žáků

c) další nářadí lze používat přiměřeně věku podle podmínek školy (švédská bedna, žebřina, trampolína) Dbáme na zásady bezpečnosti.

Sportovní hry:

přípravné cviky:
- přihrávky obouruč na místě (ve dvojicích, ve skupinách)
- vrchní přihrávka jednoruč na místě i při chůzi
- chytání obouruč na místě
- běh nebo chůze s házením míčem o zem
- míčové hry

Turistika a pobyt v přírodě:
- chůze v terénu, překonávání překážek
- táboření, ochrana přírody, organizace činností ve skupině žáků, vzájemná spolupráce
- chování se v dopravních prostředcích
- chůze k cíli vzdálenému cca 2km
- pozorování přírody, odhady vzdáleností (mezipředmětové vztahy)

Očekávané výstupy na konci 1. období:

Žák:
- spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti

- zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení
- spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích
- uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy
- reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci

Očekávané výstupy na konci 2. období:

Žák :

- podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu, uplatňuje kondičně pohybové činnosti, projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti
- zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především ve spojení s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením
- zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her
- uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí, adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka
- jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti
- jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví
- užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení
- zorganizuje nenáročné pohybové činnosti a soutěže na úrovni třídy
- změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky
- orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace

5.6. Vzdělávací oblast : Člověk a zdraví

VÝCHOVA KE ZDRAVÍ

Pro ŠVP ZV jsme propojili tuto oblast do oblasti Člověk a jeho svět – do Prvouky, Přírodovědy, Praktických činností a Tělesné výchovy.
Chceme, aby znalosti a dovednosti v této oblasti i u dalších oblastí a předmětů měly svou logickou návaznost od první po pátou třídu a dále, kde navážou učitelé 2.stupně.

Vzdělávací oblast	**Cíl vzdělávací oblasti**	**PŘEVLÁDAJÍCÍ**	
		klíčové kompetence	**ostatní rozvíjené klíčové kompetence**
ZDRAVÍ Člověk a zdraví	Osvojení zdravého životního stylu a ochrany vlastního zdraví	zdraví	spolupráce občan řešení problémů komunikace
SVĚT PRÁCE Člověk a svět práce	Schopnost prakticky zvládnout manuální činnosti a připravovat se na volbu správného povolání	práce	občan podnikatelské dovednosti spolupráce řešení problémů
Průřezová témata	Propojování kompetencí, kterými je žák vybaven do života. Filozofie života	umět se učit, schopnost spolupráce	tolerance – respektování a zodpovědnost

Zdraví člověka je chápáno jako vyvážený stav tělesné, duševní a sociální pohody. Je utvářeno a ovlivňováno mnoha aspekty, jako je styl života, zdravotně preventivní chování, kvalita mezilidských vztahů, kvalita životního prostředí, bezpečí člověka atd. Protože je zdraví základním předpokladem pro aktivní a spokojený život a pro optimální pracovní výkonnost, stává se poznávání a praktické ovlivňování rozvoje a ochrany zdraví jednou z priorit základního vzdělávání. Obsah vzdělávací oblasti Člověk a zdraví se realizuje v souladu s věkem žáků v předmětech výše uvedených a zároveň prolíná do ostatních vzdělávacích oblastí, které jej obohacují nebo využívají (aplikují), do života školy. současně přibližuje „svět společnosti“, přírodní zákonitosti i hodnoty

zdravého životního stylu žákům 1.stupně ZŠ. Nejvíce je obsaženo v předmětech Prvouka a Přírodověda.

Abychom byli školou, která výrazně podporuje zdravou výuku, výchovu a zdravý životní styl, řídíme se těmito zásadami :

1. POHODA PROSTŘEDÍ

- Staráme se o všestrannou a vyváženou nabídku podmínek příznivých pro pohodu věcného prostředí tím, že se na jejich tvorbě a péči o ně podílejí všechny skupiny. (děti MŠ, ZŠ, ŠD, učitelé, provozní zaměstnanci)
- Organizační činnosti ve škole jsou v souladu s požadavky životosprávy žáků a učitelů, zvlášť s ohledem na rytmicitu biologických funkcí (režim dne), výživu a pohybovou aktivitu.

2. ZDRAVÉ UČENÍ

- Jsme školou propojenou se skutečným životem. Dbáme o praktickou využitelnost toho, co se děti ve škole naučí a o osvojování dovedností. navazujeme na to, co již děti znají, co je zajímá. Snažíme se přecházet od tradiční výuky podle předmětů k výuce podle tematických celků. Používáme metody, které umožňují přímou zkušenost, komunikaci a spolupráci.
- Volíme takové formy hodnocení, které zajišťují dostatek zpětné vazby a uznání všem dětem. Snažíme se vytvářet nesoutěživé prostředí, vyhýbáme se manipulativnímu přístupu k žákovi, posilujeme sebedůvěru žáků, jejich samostatnost, iniciativu a zodpovědnost.

3. OTEVŘENÉ PARTNERSTVÍ

- Snažíme se řídit demokratickými principy, podporujeme důvěru, svobodu a zodpovědnost, zachovávání pravidel a spravedlnost, spoluúčast a spolupráci.
- Usilujeme o to, abychom v zájmu vytvoření a udržení demokratického charakteru škola více zpřístupnila veřejnosti a obci, jejich organizacím a představitelům a na základě otevřených vztahů s nimi se škola stala pro své okolí přirozeným kulturním a vzdělávacím střediskem obce.

1. ročník

Učivo	Výstupy
Péče o zdraví, zdravá výživa Lidské tělo Osobní bezpečí Situace hromadného ohrožení	– Uplatňuje základní hygienické návyky – Dodržuje režim dne – Projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví – Rozpozná základní části lidského těla – Dodržuje zásady bezpečného chování tak aby neohrožoval zdraví své ani jiných – Uplatňuje zákl. pravidla účastníků silničního provozu – Chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci – Odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná – V případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i jiné dítě – Reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

2. ročník

Učivo	Výstupy
Péče o zdraví, zdravá výživa Lidské tělo Osobní bezpečí Návykové látky a zdraví Situace hromadného ohrožení	– dodržuje základní hygienické návyky – orientuje se v režimu dne, rozpozná dobu práce a povinností od doby odpočinku – zhodnotí správnost chování a činností ve vztahu ke zdraví – shromáždí a porovná kladné a záporné poznatky ve vztahu ke zdraví – rozpozná základní části lidského těla – upevňuje si základní postupy při preventivní péči o své zdraví a tělo – dodržuje zásady bezpečného chování ta, aby neohrožoval zdraví své ani jiných – důsledně dbá na uplatňování pravidel účastníků silničního provozu – chová se obezřetně při setkání s neznámými lidmi a učí se vyhodnocovat nebezpečí a závažnost situace – odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná a dodržuje bezpečnou vzdálenost od neznámé osoby – předvede a zvládne požádat o pomoc pro sebe i jiné dítě v případě nebezpečí – uposlechne pokynů dospělých při mimořádných situacích, respektuje je a řídí se jimi

3. ročník

Učivo	Výstupy
Péče o zdraví, zdravá výživa Lidské tělo Partnerství, rodičovství, zákl. sexuální výchovy Návykové látky a zdraví Osobní bezpečí Situace hromadného ohrožení	– uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky na základě elementárních znalostí o lidském těle – využívá znalostí lidského těla k vysvětlení zákl. funkcí jednotlivých orgánových soustav – rozlišuje jednotlivé etapy lidského života – orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození – chová se ohleduplně k druhému pohlaví, objasní a respektuje rozdíly mezi chlapci a děvčaty v daném věku – účelně organizuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek dle vlastních potřeb – aplikuje naučené způsoby chování na modelových situacích ohrožujících zdraví – uplatňuje zákl. dovednosti a návyky související s rozvojem zdraví a jeho preventivní ochranou – dokáže zajistit lékařskou pomoc a ošetří drobná poranění – osvojuje si na modelových situacích odmítání návykových látek – ovládá přiměřeně svému věku pravidla silničního provozu v rolích chodce a cyklisty – seznamuje se s krizovými situacemi (šikana, týrání, sexuální zneužívání) a učí se dbát na vlastní bezpečí – řídí se důsledně pokyny dospělých při mimořádných situacích – využívá poznatků z médií a nacvičuje chování při modelových situacích

4. ročník

Učivo	Výstupy
Lidské tělo Partnerství, rodičovství, zákl.sexuální výchovy Péče o zdraví, zdravá výživa	– upevňuje si a rozvíjí základní znalosti o lidském těle a funkcích jednotlivých orgánů – v encyklopediích vyhledá a srovnává etapy vývoje dítěte před a po jeho narození – vysvětlí pojmy rodina a partnerství – učí se rozlišovat biologické a psychické změny v dospívání

Návykové látky a zdraví Osobní bezpečí Situace hromadného ohrožení	– uvědomuje si pravidla dodržování denního a pitného režimu, zdravého stravování a prevence nemocí a řídí se jimi – aktivně tyto základní návyky a dovednosti uplatňuje – orientuje se v pojmech aktivní pohyb, úrazová zábrana a reklamní vlivy – seznamuje se se základy první pomoci a pokouší se je aplikovat na modelových situacích – zvládne zajistit lékařskou pomoc – rozšiřuje si poznatky o návykových látkách – prohlubuje si a upevňuje již osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek – posoudí nebezpečí závislosti na hracích automatech a počítačích – nacvičuje a dokáže zvládnout bezpečné chování v rizikovém prostředí – nacvičuje a následně ovládá bezpečné chování v silničním provozu v rolích chodce a cyklisty – rozlišuje krizové situace (šikana, týrání, sexuální zneužívání atd.) a diskutuje o nich – seznamuje se se službami odborné pomoci a dokáže je využít – na modelových situacích nacvičuje a následně zvládne situace hromadného ohrožení

5. ročník

Učivo	Výstupy
Lidské tělo Partnerství, rodičovství, zákl. sexuální výchovy Péče o zdraví, zdravá výživa Návykové látky a zdraví Osobní bezpečí Situace hromadného ohrožení	– řídí se pravidly zdravého způsobu života a prevence – ovládá poznatky o lidském těle a vysvětlí základní funkce jednotlivých orgánových soustav – uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví – úměrně svému věku se orientuje v bezpečných způsobech sexuálního chování – předvede účelný způsob chování v situacích ohrožujících zdraví a osobní bezpečí (upevňuje si a prohlubuje již získané vědomosti) – uvědomuje si možná nebezpečí hromadného ohrožení a adekvátně reaguje – samostatně řeší modelové situace při mimořádných událostech

5.7. Vzdělávací oblast : Člověk a svět práce
PRACOVNÍ ČINNOSTI

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Učivo je realizováno v 1. až 5. ročníku,
ve všech ročnících po jedné hodině týdně.

Vzdělávací obsah je rozdělen na čtyři tematické okruhy :

1. Práce s drobným materiálem
- vytváření předmětů z tradičních i netradičních materiálů, poznávání vlastností materiálů
- funkce a využití pracovních pomůcek a materiálů
- jednoduché pracovní postupy a organizace práce
- práce s modelovací hmotou - modelovací hlína, modelit, sádra, pilinová kaše, dentakryl, kašírovací hmota
- lidové zvyky, tradice a řemesla

2. Konstrukční činnosti
- práce se stavebnicemi (plošné, prostorové, konstrukční)
- sestavování modelů
- práce s návodem, předlohou, jednoduchým náčrtem

3.Pěstitelské práce
- základní podmínky pro pěstování rostlin
- klíčení semen
- pozorování přírody, zaznamenávání a hodnocení výsledků pozorování

4.Příprava pokrmů
- pravidla správného stolování
- příprava tabule pro jednoduché stolování
- příprava jednoduchého pokrmu, občerstvení, nákup potravin
- dodržování základních pravidel hygieny a bezpečnosti práce v kuchyni

Organizace :

- žáci každého ročníku pracují během vyučovací hodiny ve třídě a využívají k učení různé formy práce
- během hodiny učitel i žáci používají všechny dostupné vyučovací pomůcky

- podle uvážení učitele a vhodnosti daného okruhu mohou žáci využívat i další učebny a místnosti školy (jídelna, tělocvična…) nebo prostory mimo školu – hřiště, okolí školy

Průřezová témata

V tomto předmětu jsou realizována především:

- OSV – rozvoj schopnosti poznání (paměť, soustředění), osobnostní rozvoj žáků
- VDO – zodpovědnost každého jednotlivce za své zdraví, spolupráce a pomoc při práci
- EV – podmínky života, vztah k životnímu prostředí, odpovědnost jednotlivce za stav životního prostředí a pomoc

Mezipředmětové vztahy

Vazba na učivo:

- matematiky - příprava pomůcek pro individuální činnosti při vyučování aritmetiky a geometrie
- přírodovědy - provádění přírodovědných pokusů vyžadujících přípravu pomůcek žáky, opakované provádění pokusů v hodinách přírodovědy se závěry žáků
- vlastivědy - výroba modelů staveb, zbraní, nářadí, výroba leporel, zhotovování obalů na soubory vytvářené z učiva vlastivědy i jiných vyučovacích předmětů
- výtvarné výchovy - dokončení a vzhled zhotoveného výrobku
- cizího jazyka - příprava kartiček a her vhodných pro činnostní procvičování slovní zásoby

Výchovně vzdělávací cíle:

- rozvíjet jemnou motoriku žáků a jejich manuální zručnost
- vytvářet při praktických činnostech s různými materiály základní pracovní dovednosti a návyky
- prostřednictvím pracovní praktické činnosti žáků napomáhat rozvoji jejich rozumové činnosti, rozšíření jejich obzoru
- vést žáky k dovednosti rozlišovat materiály, uvažovat o různých možnostech opracovávání materiálů a všímat si jejich vlastností, zkusit vybrat vhodný materiál pro daný výrobek
- umět rozlišovat jednoduché pracovní nástroje, poznat k čemu slouží, naučit se s nimi bezpečně zacházet a volit pro určitou pracovní činnost pracovní nástroj podle jeho vhodnosti
- postupně vytvářet pozitivní vztah žáků k práci
- prostřednictvím praktické činnosti s různým materiálem a nástroji pomáhat zpřesňovat představy dětí o věcech a jevech okolního světa
- učit žáky, aby při práci uvažovali, aby věděli, co chtějí dělat a připravili si všechno, co budou k práci potřebovat, učit žáky individuálně zodpovídat za kvalitu své práce
- vést žáky k tomu, aby si všímali práce jiných lidí a snažili se poučit z toho, co vidí
- seznámit žáky se základním vybavením kuchyně, pamatovat na bezpečnost a hygienu
- práce při přípravě jednoduchého jídla
- naučit žáky zásadám správného stolování

- učit žáky plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnosti jednotlivě i v týmu
- získávat aktivní vztah k ochraně životního prostředí a utvářet počáteční vědomí o individuálních možnostech každého člověka při řešení ekologických problémů
- dát prostor žákovským nápadům pro praktické práce a tvůrčí činnosti

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- ✓ žáci si osvojují základní pracovní dovednosti a návyky z různých pracovních oblastí, učí se používat vhodné nástroje, nářadí a pomůcky při práci i v běžném životě
- ✓ učitel umožňuje žákům používat různé materiály, vhodné nástroje a nářadí
- ✓ učitel podporuje pokrok u všech žáků, podněcuje je ke správným výkonům, chválí

Kompetence k řešení problémů

- ✓ učitel zadává úkoly způsobem, který umožňuje volbu různých postupů
- ✓ žáci promýšlejí pracovní postupy při plnění zadaných úkolů
- ✓ učitel se snaží rozvíjet u žáků tvořivost, vede je k uplatňování vlastních nápadů

Kompetence komunikativní

- ✓ žáci si rozšiřují slovní zásobu v oblasti pracovních nástrojů, nářadí a pomůcek, učí se popsat postup práce
- ✓ učitel vede žáky k používání správné terminologii

Kompetence sociální a personální

- ✓ učitel vede žáky ke spolupráci a vzájemné pomoci
- ✓ žáci pracují ve skupinách, vytvářejí společné práce, při kterých se učí spolupracovat a respektovat nápady a názory druhých, společně se snaží o dosažení kvalitního výsledku

Kompetence občanské

- ✓ učitel vytváří u žáků pozitivní vztah k práci a vede je k odpovědnosti za kvalitu svých i společných výsledků práce
- ✓ učitel umožňuje žákům, aby na základě jasných kritérií hodnotili své činnosti nebo výsledky
- ✓ učitel umožňuje každému žákovi zažít úspěch

Kompetence pracovní

- ✓ učitel vede žáky k dodržování obecných pravidel bezpečnosti a hygieny včetně používání ochranných pracovních prostředků a pomůcek
- ✓ učitel vede žáky ke správným způsobům užití materiálu a pracovních nástrojů
- ✓ učitel zohledňuje rozdíly v pracovním tempu jednotlivých žáků a podle potřeby žákům v činnostech pomáhá
- ✓ žáci správně a zodpovědně zachází s pracovními pomůckami

Praktické dovednosti:

Na konci 1. období žák:

- rozlišuje běžně užívané druhy papíru, dovede papír přeložit, vyrobit skládáním jednoduchý výrobek, odtrhnout naznačenou část, přestřihnout, vystřihnout nakreslený tvar, čistě slepit (použít vhodné lepidlo), nalepit vystřižené tvary
- dovede z drobného materiálu vyrobit jednoduchý praktický výrobek, k práci volí vhodné nástroje a bezpečně s nimi zachází
- rozlišuje běžné pracovní nástroje (nůžky, nůž, jehla, kleště, šroubovák, kladívko) a bezpečně s nimi zachází
- dovede pracovat s některou ze stavebnic a vytvořit několik výrobků podle předlohy i podle své představy
- při práci s modelovací hmotou dokáže vytvořit několik výrobků a dovede o nich hovořit; získal základní hygienické návyky při práci s těmito materiály
- dokáže navléknou nit, zkusí přišít knoflík, dovede sešít dva kusy látky k sobě
- při praktických činnostech si dovede věci urovnat, udržuje pořádek na svém místě, stará se o své pomůcky, má je připravené na vyučování

Na konci 2. období žák:

- ve všech oblastech a činnostech uvedených v 1. období se zlepšuje, zdokonaluje a navazuje na ně v dalších činnostech
- snaží se naučit práci a použití dostupnými složitějšími nástroji a pomůckami
- při práci s modelovací hmotou dovede vytvořit prostorové modely
- dokáže ušít drobný dárek či pomůcku za použití základních stehů
- z hlediska bezpečnosti práce a hygieny má zautomatizované základní návyky, dodržuje je a používá

Očekávané výstupy na konci 1. období:

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM

Žák:
- vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů
- pracuje podle slovního návodu a předlohy

KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI

Žák:
- zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

Žák:
- provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování
- pečuje o nenáročné pokojové rostliny

PŘÍPRAVA POKRMŮ

Žák:
- připraví tabuli pro jednoduché stolování
- chová se vhodně při stolování

Očekávané výstupy na konci 2. období základního vzdělávání

PRÁCE S DROBNÝM MATERIÁLEM

Žák:
- vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy, na základě své představivosti, různé výrobky z daného materiálu
- využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic
- volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu
- udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

KONSTRUKČNÍ ČINNOSTI

Žák:
- provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž

- pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

PĚSTITELSKÉ PRÁCE

Žák:

- ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny
- dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

PŘÍPRAVA POKRMŮ

Žák:

- orientuje se v základním vybavení kuchyně
- připraví samostatně jednoduchý pokrm
- dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování
- udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni

6. Hodnocení žáků a autoevaluace školy:

6.1. Pravidla pro hodnocení žáků

Pravidla pro hodnocení jsou zpracována na základě vyhlášky MŠMT č.48/2005 Sb. o základním vzdělávání a zákonu č.501/2004 Sb. (Školský zákon) Konkrétně naše škola bude pro hodnocení převážně využívat klasifikaci s pětistupňovou známkovou škálou.

Obecné zásady

- při hodnocení, průběžné i celkové klasifikaci učitel uplatňuje přiměřenou náročnost a pedagogický takt vůči žákovi
- při celkové klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštnostem žáků, k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici
- podklady pro klasifikaci učitel získává :
  - soustavným sledováním výkonů žáka a jeho připravenosti na vyučování
  - zkouškami písemnými, ústními, praktickými,pohybovými, didaktickými testy
  - písemnou práci z učiva za delší období(čtvrtletní práce) přesahující 30 minut mohou žáci psát v jednom dni pouze jednu-takové práce oznámí vyučující žákům předem(nejméně 1 týden) a ostatní vyučující informuje
  - na konci klasifikačního období-přihlíží se k systematičnosti v práci žáka, stupeň prospěchu se neurčuje na základě průměru z klasifikace za příslušné období
  - v předmětu, ve kterém vyučuje více učitelů, určí výsledný stupeň za klasifikační období příslušní učitelé po vzájemné dohodě

6.1.1. Hodnocení a klasifikace

A. V předmětech s převahou naukového zaměření

Stupeň 1 (výborný)

Žák samostatně a tvořivě uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti. Myslí logicky správně. Ovládá požadované poznatky, fakta, dojmy, definice a zákonitosti uceleně a přesně, chápe vztahy mezi nimi a smysluplně propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Jeho ústní a písemný projev je správný, přesný, výstižný, účinně se zapojuje do diskuze. Je schopen samostatně studovat vhodné texty, řešit problémy a obhajovat svá rozhodnutí. Plně respektuje demokratické principy, uvědoměle a aktivně pracuje v týmu, jeho působení je velmi přínosné. Je téměř vždy schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák s menšími podněty učitele uplatňuje osvojené poznatky a dovednosti. Myslí správně a v jeho myšlení se projevuje logika a tvořivost. Ovládá požadované poznatky, fakta, dojmy, definice a zákonitosti v podstatě uceleně, přesně a úplně, chápe vztahy mezi nimi a s menšími chybami

propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Ústní a písemný projev mívá menší nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti. Kvalita výsledků je zpravidla bez podstatných nedostatků. Zapojuje se do diskuze. Je schopen s menší pomocí studovat vhodné texty, řešit problémy a obhajovat svá rozhodnutí.
Respektuje demokratické principy, v podstatě uvědoměle a aktivně pracuje pro tým, jeho působení je přínosné. Je většinou schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák se v uplatňování osvojovaných poznatků a dovedností dopouští chyb. Uplatňuje poznatky a provádí hodnocení jevů podle podnětů učitele. Má nepodstatné mezery v ucelenosti, přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků , faktů, pojmů, definic a zákonitostí, s většími chybami propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Podstatnější nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat. Jeho myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v jeho logice se vyskytují chyby. Částečně se zapojuje do diskuze. Je schopen studovat podle návodu učitele. Občas nerespektuje demokratické principy, v týmu pracuje ne příliš aktivně , jeho působení je přínosné v menší míře. Je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů.

Stupeň 4 (dostatečný)

U žáka se v uplatňování osvojených poznatků a dovedností vyskytují závažné chyby. Při využívání poznatků pro výklad a hodnocení jevů je nesamostatný. Žák má v ucelenosti přesnosti a úplnosti osvojení požadovaných poznatků závažné mezery, chybně propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. V logice myšlení se vyskytují závažné chyby, myšlení není tvořivé. Jeho písemný a ústní projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti, málo se zapojuje do diskuze. Závažné chyby dovede žák s pomocí učitele opravit. Při samostatném studiu má velké těžkosti. Demokratické principy respektuje jen občas a práce v týmu se jen účastní. Jeho působení není přínosné. Sebehodnocení a hodnocení ostatních členů je schopen málokdy.

Stupeň 5 (nedostatečný)

U žáka se v uplatňování osvojených vědomostí a dovedností vyskytují závažné chyby. Při výkladu a hodnocení jevů a zákonitostí nedovede své vědomosti uplatnit ani s podněty učitele. Žák si požadované poznatky neosvojil, nesmyslně propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí. Neprojevuje samostatnost v myšlení. V ústním a písemném projevu má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti, i výstižnosti, nezapojuje se do diskuze. Chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele. Vůbec nerespektuje demokratické principy, nepracuje pro tým. Svou činností narušuje spolupráci , jeho působení není pro tým přínosné. Správného sebehodnocení a hodnocení ostatních členů není schopen.

B. Ve vyučovacích předmětem s převahou výchovného působení

Stupeň 1 (výborný)

Žák je v činnostech velmi aktivní. Pracuje tvořivě, samostatně,plně využívá své osobní předpoklady a velmi úspěšně je rozvíjí. Vždy používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení. Jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný a přesný. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje tvořivě. Aktivně se zajímá o umění a estetiku. Jeho tělesná zdatnost má vysokou úroveň.

Stupeň 2 (chvalitebný)

Žák je v činnostech aktivní, převážně samostatný, využívá své osobní předpoklady, které úspěšně rozvíjí. Používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení. Jeho projev je esteticky působivý, originální a má jen menší nedostatky. Osvojené vědomosti, dovednosti a návyky aplikuje méně tvořivě. Má zájem o umění a estetiku. Je tělesně zdatný.

Stupeň 3 (dobrý)

Žák je v činnostech méně aktivní, samostatný a pohotový. Nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu. Materiály, nástroje a vybavení používá bezpečně a účinně pouze někdy. Jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb. Je ho vědomosti a dovednosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele. Nemá aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou kulturu.

Stupeň 4 (dostatečný)

Žák je v činnostech málo aktivní a tvořivý. Rozvoj jeho schopností a jeho projev jsou málo uspokojivé . Materiály, nástroje a vybavení většinou nepoužívá bezpečně a účinně. Úkoly řeší často s chybami. Vědomosti a dovednosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele. Projevuje velmi malý zájem a snahu.

Stupeň 5 (nedostatečný)

Žák je v činnostech převážně pasivní. Rozvoj jeho schopností je neuspokojivý. Materiály, nástroje a vybavení nepoužívá téměř nikdy bezpečně a účinně. Jeho projev je většinou chybný a nemá estetickou hodnotu. Minimální osvojené vědomosti a dovednosti nedovede aplikovat. Nemá zájem o práci.

6.1.2. Hodnocení a klasifikace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

A. V předmětech s převahou naukového zaměření

Stupeň 1 (výborný)

- Ovládá bezpečně požadovaná fakta, pojmy , definice a poznatky,

- myšlení pohotové, dobře chápe souvislosti, myslí logicky správně,
- je schopen samostatně studovat vhodné texty,
- pracuje uvědoměle a aktivně v týmu, jeho působení je velmi přínosné,
- je schopen téměř vždy sebehodnocení a hodnocení ostatních členů,
- vyjadřuje se výstižně a poměrně přesně,
- umí a používá kompenzační pomůcky,
- pracuje spolehlivě s upraveným textem,
- po zadání práce pracuje samostatně.

Stupeň 2 (chvalitebný)

- V podstatě uceleně ovládá požadovaná fakta, pojmy , definice a poznatky,
- myslí logicky správně,
- je schopen s menší pomocí samostatně studovat vhodné texty,
- pracuje částečně aktivně v týmu, jeho působení je přínosné,
- je schopen téměř vždy sebehodnocení a hodnocení ostatních členů,
- vyjadřuje se méně výstižně, ale poměrně přesně,
- umí a dovede použít kompenzační pomůcky
- pracuje spolehlivě s upraveným textem,
- při zadání práce učitelem pracuje s jistotou.

Stupeň 3 (dobrý)

- Má nepodstatné mezery v ucelenosti, přesnosti a úplnosti požadovaných faktů, pojmů definic a poznatků
- myšlení je vcelku správné, ale málo tvořivé, v logice se vyskytují chyby,
- je schopen studovat vhodné texty podle návodu učitele,
- pracuje částečně aktivně v týmu, jeho působení je částečně přínosné,
- je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů s dopomocí učitele,
- vyjadřuje se obtížně a nepřesně,
- dovede použít kompenzační pomůcky s návodem učitele,
- pracuje spolehlivě s upraveným textem,
- nepřesnosti a chyby dovede za pomoci učitele korigovat.

Stupeň 4 (dostatečný)

- Má závažné mezery v ucelenosti, přesnosti a úplnosti požadovaných faktů, pojmů,definic a poznatků,
- v myšlení se vyskytují závažné chyby,
- je nesamostatný v práci s vhodnými texty
- práce v týmu je pouze účastí, jeho působení je občas přínosné,
- málokdy je schopen sebehodnocení a hodnocení ostatních členů,
- jeho ústní a písemný projev má vážné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti,
- kompenzační pomůcky používá s návodem učitele obtížně a s chybami,
- má velké obtíže při práci s upraveným textem.
- závažné chyby dovede s pomocí učitele opravit.

Stupeň 5 (nedostatečný)

- Požadované poznatky si neosvojil,
- samostatnost v myšlení neprojevuje,
- je nesamostatný v práci s vhodnými texty ani s podněty učitele,
- žák nepracuje pro tým,
- správného sebehodnocení a hodnocení ostatních členů není schopen,
- jeho ústní a písemný projev má závažné nedostatky ve správnosti, přesnosti a výstižnosti,
- kompenzační pomůcky nedovede použít ani s návodem učitele,
- s upraveným textem nedovede pracovat,
- chyby nedovede opravit ani s pomocí učitele.

B. Ve vyučovacích předmětech s převahou výchovného působení

Stupeň 1 (výborný)

- V činnostech je velmi aktivní se zájmem o umění, tělesnou zdatnost,
- pracuje velmi tvořivě, samostatně, plně využívá osobní předpoklady a velmi úspěšně je rozvíjí,
- jeho projev je esteticky působivý, originální, procítěný a přesný,
- osvojené dovednosti, vědomosti a návyky aplikuje tvořivě.

Stupeň 2 (chvalitebný)

- V činnostech aktivní, převážně samostatný,
- úspěšně rozvíjí své osobní předpoklady,
- projev je esteticky působivý, originální a má jen menší nedostatky,
- osvojené dovednosti, vědomosti a návyky aplikuje samostatně a má zájem o umění, estetiku, tělesnou zdatnost.

Stupeň 3 (dobrý)

- V činnostech je méně aktivní, samostatný, pohotový, občas i pasivní,
- nevyužívá dostatečně své schopnosti v individuálním a kolektivním projevu,
- jeho projev je málo působivý, dopouští se v něm chyb,
- jeho dovednosti a vědomosti mají četnější mezery a při jejich aplikaci potřebuje pomoc učitele,
- nemá aktivní zájem o umění, estetiku a tělesnou zdatnost.

Stupeň 4 (dostatečný)

- V činnostech je málo tvořivý, často pasivní,
- rozvoj jeho schopností a projev jsou málo uspokojivé,
- úkoly řeší s častými chybami,

- dovednosti a vědomosti aplikuje jen se značnou pomocí učitele,
- projevuje velmi malý zájem a snahu.

Stupeň 5 (nedostatečný)

- V činnostech je skoro vždy pasivní,
- rozvoj schopností je neuspokojivý,
- jeho projev je většinou chybný a nemá estetickou hodnotu
- minimální osvojené dovednosti a vědomosti nedovede aplikovat,
- neprojevuje zájem o práci, práci druhým znemožňuje.

6.1.3. Celkové hodnocení

Celkové hodnocení žáka se na vysvědčení vyjadřuje stupni :

- **prospěl(a) s vyznamenáním**

Žák prospěl s vyznamenáním, není-li v žádném z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu horším než 2 – chvalitebný, průměr stupňů prospěchu ze všech povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem není vyšší než 1,5 a jeho chování je hodnoceno stupněm velmi dobré v případě použití slovního hodnocení nebo kombinace slovního hodnocení a klasifikace postupuje škola podle pravidel hodnocení žáků podle § 14 odst.1 písm.e)

- **prospěl(a)**

Žák prospěl, není-li v žádném z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu 5 – nedostatečný, nebo odpovídajícím slovním hodnocením.

- **neprospěl(a)**

Žák neprospěl není-li v některém z povinných předmětů stanovených školním vzdělávacím programem hodnocen na vysvědčení stupněm prospěchu 5 – nedostatečný nebo odpovídajícím slovním hodnocením.

6.1.4. Způsob získávání podkladů pro hodnocení

- Při celkové klasifikaci přihlíží učitel k věkovým zvláštnostem žáka i k tomu, že žák mohl v průběhu klasifikačního období zakolísat v učebních výkonech pro určitou indispozici.
- Podklady pro hodnocení a klasifikaci získávají vyučující zejména:

- soustavným diagnostickým pozorováním žáků,
- sledováním jeho výkonů a připravenosti na vyučování,
- různými druhy zkoušek (písemné, ústní, grafické, praktické, pohybové...),
- kontrolními písemnými pracemi,
- analýzou výsledků různých činností žáků,
- konzultacemi s ostatními vyučujícími a podle potřeby i psychologickými a zdravotnickými pracovníky.

- Učitel oznamuje žákovi výsledek každé klasifikaci, klasifikaci zdůvodňuje a poukazuje na klady a nedostatky hodnocených projevů, výkonů, výtvorů.
- Kontrolní písemné práce a další druhy zkoušek rozvrhne učitel rovnoměrně na celý školní rok, aby se nadměrně nenahromadily v určitých obdobích.
- Vyučující zajistí zapsání známek také do třídního katalogu a dbá o jejich úplnost.
- Klasifikační stupeň určí učitel, který vyučuje příslušnému předmětu.
- Při dlouhodobějším pobytu žáka mimo školu (lázeňské léčení, léčebné pobyty, dočasné umístění v ústavech a pod.) vyučující respektuje známky žáka, které škola sdělí škole při instituci, kde byl žák umístěn. Žák se znovu nepřezkušuje.
- Při určování stupně prospěchu v jednotlivých předmětech na konci klasifikačního období se hodnotí kvalita práce a učební výsledky, jichž žák dosáhl za celé klasifikační období.Stupeň prospěchu se neurčuje na základě průměru z klasifikace za příslušné období.
- Případy zaostávání žáků v učení a nedostatky v jejich chování se projednají v pedagogické radě.
- Zákonné zástupce žáka informuje o prospěchu a chování žáka : třídní učitel a učitelé jednotlivých předmětů v polovině prvního a druhého pololetí; třídní učitel nebo učitel, jestliže o to zákonní zástupci žáka požádají.
- V případě mimořádného zhoršení prospěchu žáka informuje rodiče vyučující předmětu bezprostředně a prokazatelným způsobem.
- Třídní učitelé jsou povinni seznamovat ostatní učitele s doporučením psychologických vyšetření, které mají vztah ke způsobu hodnocení a klasifikace žáka a způsobů získávání podkladů.

6.1.5. Hodnocení práce v zájmových útvarech

Výsledky práce v zájmových útvarech organizovaných školou se v případě použití klasifikace hodnotí na vysvědčení stupni :

- **pracoval(a) úspěšně**
- **pracoval(a)**

6.1.6. Hodnocení žáků, kteří nejsou státními občany ČR

Při hodnocení žáků, kteří nejsou občany ČR a plní v ČR povinnou školní docházku se dosažená úroveň znalostí českého jazyky se považuje za závažnou souvislost, která ovlivňuje výkon žáka. Při hodnocení těchto žáků ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura

určeného Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání se na konci tří po sobě jdoucích pololetí po zahájení docházky do školy v ČR vždy považuje dosažená úroveň znalosti českého jazyka za závažnou souvislost, která ovlivňuje výkon žáka .

6.1.7. Sebehodnocení

Žák se prostřednictvím učitelova hodnocení postupně učí, jaké jsou meze a perspektivy jeho výkonu, sféry jeho úspěchů a úspěšného uplatnění. Vyučující vytváří vhodné prostředí a příležitosti, aby žák mohl poučeně a objektivně hodnotit sebe a svoji práci. Oba názory jsou průběžně konfrontovány.
V jednotlivých učebních oblastech učitelé předem stanoví základní učební požadavky, jasně formulují jaké dovednosti si mají žáci osvojit, čemu se mají naučit.
Je důležitá vzájemná důvěra, sebehodnocení není považováno ani na jedné straně za příležitost k podvádění.
Žáky učitelé vodou k tomu, aby si do svých učebních materiálů zaznamenávali, co již dobře ovládají (domluvenou značkou). Na základě takto provedeného sebehodnocení žáků mohou učitelé následně přistupovat k individuálnímu řešení jejich problémů a nejasností.
Učitelé se snaží používat činnosti, přístupy a metody učení, které umožňují žákům odbourat chyby, hned je opravovat a brát si z nich poučení. Žákům je umožněno vyjadřovat své myšlenky, názory a prezentovat své dovednosti.
Učitel a žák na konci klasifikačního období společně hodnotí průběh výkonů žáka tak, aby se shodli na výsledné známce. autonomní hodnocení se nesmí stát prostředkem nátlaku na učitele. Cílem je ideální shoda obou hodnocení tak, aby byla pro žáka motivační do dalšího období.

6.1.8. Výstupní hodnocení

Hlavním obsahem výstupního hodnocení je vyjádření o dosažené výstupní úrovni vzdělání ve struktuře vymezené Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. Dále výstupní hodnocení žáka obsahuje vyjádření o :

- možnostech žáka a jeho nadání,
- předpokladech pro další vzdělávání nebo pro uplatnění žáka,
- chování žáka v průběhu povinné školní docházky,
- dalších významných skutečnostech ve vzdělávání žáka.

Výstupní hodnocení vydá škola žákovi na konci prvního pololetí školního roku v němž splní povinnou školní docházku. Výstupní hodnocení vydá škola žákovi na konci prvního pololetí také v pátém a sedmém ročníku, jestliže se hlásí ke vzdělání na střední škole. V případě naší školy jsou to žáci, kteří se hlásí v pátém ročníku ke studiu na osmiletém gymnáziu .

A. Slovní hodnocení

Výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem a chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou jsou v případě použití slovního hodnocení popsány tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělávání žáka , které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům formulovaným v učebních osnovách jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, k jeho vzdělávacím a osobním předpokladům a k věku žáka. Slovní hodnocení zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, hodnocení píle žáka a jeho přístup ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka. Obsahuje tak zdůvodnění hodnocení a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat

B. Komisionální přezkoušení

- Komisi pro komisionální přezkoušení jmenuje ředitel školy; v případě, že je vyučujícím daného předmětu ředitel školy, jmenuje komisi krajský úřad
- Komise je tříčlenná a tvoří ji :

- předseda, kterým je ředitel školy, popřípadě jím pověřený učitel, nebo v případě, že vyučujícím daného předmětu je ředitel školy, krajským úřadem jmenovaný jiný pedagogický pracovník školy,
- zkoušející učitel, jímž je vyučující daného předmětu ve třídě, v níž je žák zařazen, popřípadě jiný vyučující daného předmětu,
- přísedící, kterým je jiný vyučující daného předmětu nebo předmětu stejné vzdělávací oblasti stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.

- Výsledek přezkoušení již nelze napadnout novou žádostí o přezkoušení. Výsledek přezkoušení stanoví komise hlasováním. Výsledek přezkoušení se vyjádří slovním hodnocením podle § 15 odst.2 nebo stupněm prospěchu podle § 15 odst.3. Ředitel školy sdělí výsledek přezkoušení prokazatelným způsobem žákovi a zákonnému zástupci žáka. V případě změny hodnocení na konci prvého nebo druhého pololetí se žákovi vydá nové vysvědčení.
- O přezkoušení se pořizuje protokol, který se stává součástí dokumentace školy.
- Žák může v jednom dni vykonat přezkoušení pouze z jednoho předmětu. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví orgán jmenující komisi náhradní termín přezkoušení.
- Konkrétní obsah rozsah přezkoušení stanoví ředitel školy v souladu se školním vzdělávacím programem.
- Vykonáním přezkoušení není dotčena možnost vykonat opravnou zkoušku.

C. Opravná zkouška

- Komisi pro opravnou zkoušku jmenuje ředitel školy; v případě že je vyučujícím daného předmětu ředitel školy, jmenuje komisi krajský úřad.

- Žák koná opravnou zkoušku v případě, že byl na konci druhého pololetí klasifikován stupněm nedostatečně nejvýše ve dvou předmětech.
- Termíny opravných zkoušek určí ředitel školy tak, aby byly vykonány nejpozději do 31.srpna. Pokud se žák v tomto termínu z vážných důvodů nemůže k opravné zkoušce dostavit, lze povolit vykonání opravné zkoušky nejpozději do 15.září. Do té doby žák navštěvuje podmínečně nejbližší vyšší ročník.
- Žák může v jednom dnu skládat pouze jednu opravnou zkoušku.
- O termínu konání opravné zkoušky informuje třídní učitel písemně zákonného zástupce. Žák, který se bez vážných důvodů ve stanoveném termínu k oprané zkoušce nedostaví a do dvou dnů se neomluví, je klasifikován z daného předmětu stupněm nedostatečný.

D. Přezkoušení

Má-li zástupce žáka pochybnosti o správnosti klasifikace v jednotlivých předmětech a na konci prvního nebo druhého pololetí, může do tří dnů ode dne , kdy bylo žákovi vydáno vysvědčení, požádat ředitele školy o komisionální přezkoušení. Je-li vyučujícím daného předmětu ředitel školy, může zástupce žáka požádat o komisionální přezkoušení příslušného školního inspektora. V takovém případě jmenuje komisi školní inspektor. Přezkoušení provede komise do 10 dnů. Výsledek přezkoušení je konečný, další přezkoušení žáka je nepřípustné.

E. Dodatečná zkouška

Dodatečnou zkoušku koná žák :

- který nemohl být klasifikován pro závažné objektivní příčiny na konci prvního pololetí. Termín dodatečné zkoušky určí ředitel školy tak, aby klasifikace mohla být provedena nejpozději do dvou měsíců po skončení prvního pololetí, ve výjimečných případech do konce klasifikačního období za druhé pololetí.
- který nemohl být klasifikován pro závažné objektivní příčiny na konci druhého pololetí. Termín dodatečné zkoušky určí ředitel školy tak aby klasifikace mohla být provedena do 31.srpna příslušného školního roku, nejpozději do 15.října. Do té doby žák navštěvuje podmíněně vyšší ročník. Žák , který z vážných důvodů nemohl být klasifikován ani do 15.října, ročník opakuje.
- který podle posouzení vyučujícího nemá v daném předmětu dostatečný počet známek ve srovnání s ostatními žáky třídy z důvodu vysoké absence. O dodatečné zkoušce rozhoduje pedagogická rada na návrh vyučujícího daného předmětu.

6.1.9. Postup do dalšího ročníku

Do vyššího ročníku postoupí žák, který na konci druhého pololetí prospěl ze všech povinných předmětů stanovených vzdělávacím programem s výjimkou předmětů výchovného zaměření stanovených rámcovým vzdělávacím programem a předmětů z nichž byl uvolněn. Do vyššího ročníku postoupí i žák prvního stupně základní školy, který již v rámci prvního stupně opakoval

ročník, a žák druhého stupně základní školy,který již v rámci druhého stupně opakoval ročník, a to bez ohledu na prospěch tohoto žáka

6.2. Autoevaluace školy

Autoevaluace – vnitřní hodnocení školy napomáhá ke zkvalitnění a zefektivnění vzdělávání a výchovy ve škole. Vnitřní hodnocení školy stanoví § 11 a 12 zákona č. 561/2004 Sb. (školský zákon) a vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

1. Oblasti autoevaluace
- Materiální, technické, ekonomické a další podmínky ke vzdělávání,
- Průběh vzdělávání,
- Vzdělávací program, jeho soulad s rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání
- Školní klima a vzájemné vztahy s rodiči a místní komunitou,
- Výsledky vzdělávání
- Řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

2. Cíle a kritéria autoevaluace

Cílem autoevaluace školy je zjistit aktuální informace o stavu školy a tím získat podklady pro plánování a realizaci dalšího rozvoje školy.

Kritéria jsou stanovována pro jednotlivé dílčí cíle, které si škola stanovuje na každý školní rok (jsou stanovena v plánu práce pro každý rok).

Evaluační činnosti tvoří nedílnou součást a svým způsobem také permanentně probíhající součást práce školy. Pro přehlednost můžeme tyto činnosti rozdělit do několika skupin :

A. hodnocení dlouhodobých plánů, záměrů, cílů

Znamená to neustále zvažovat podobu koncepce školy, které prvky vyřadit jako neúčinné, které naopak přidat jako potřebné či alespoň vhodné.

Velká pozornost je věnována klimatu školy.

B. hodnocení krátkodobých (ročních) plánů

Koncepce tvoří pevnou podobu školy a její změny nebývají tak časté. Roční plány se týkají hlavně toho, v čem je třeba stávající prvky koncepce zlepšovat – od změn radikálnějších po pouhé

„kosmetické“ úpravy. Cílem je zbavit se všeho, co práci spíše narušuje, brzdí a dosáhnout opaku. Toto hodnocení je prováděno pravidelně za školní rok.

C. Hodnocení pedagogických pracovníků

Každý pracovník musí dostat tvůrčí prostor pro své uplatnění. Iniciativa, tvořivost a kreativita jednotlivých pracovníků, to je základní stavební kámen pro úspěšnou práci. Pro hodnocení se řídíme těmito kritérii :

I. Standart

A. Výuková oblast : a) hospitace (metody práce korespondující s hlavními cíli, nápaditost)
b) klasifikace a hodnocení žáků
c) rozbory žákovských prací (sešity, výkresy, výrobky…)
d) srovnávací prověrky, testy

B. Výchovná oblast: a) přístup k dětem, obětavost, autorita
b) respektování poruch učení
c) dbaní na vnitřní řád (mj. i dozory)
d) práce na školním časopise
e) prostředí (pořádek, výzdoba)

C. Administrativa: a) úroveň dokumentace (přesnost, včasnost)
b) včasnost a přesnost termínů úkolů

D. Organizace školy : a) metodické schůzky
b) kabinet a funkce

E: Jednání s rodiči

F. Třídní učitel : a) vztahy v kolektivu třídy, ovlivňování, prevence problémů
b) fungování vnitřního řádu školy
c) vzhled třídy
d) úroveň čtvrtletního a pololetního hodnocení třídy
e) individuální (neoficiální) dokumentace TU
f) oficiální dokumentace TU

G. Vztahy na pracovišti

II. Nadstandard

a) nápady, tvořivost, iniciativa (akce mimo školu a výuku, soutěže…)
b) pedagogická tvořivost, granty
c) práce v mimoškolních institucích
d) sebevzdělávání, rozšiřování kvalifikace
e) kroužky, doučování

3. Nástroje autoevaluace

3.1. rozbor dokumentace školy
3.2. rozhovory s učiteli, rodiči
3.3. dotazníky pro rodiče, žáky a učitele
3.4. srovnávací prověrky, dovednostní testy

3.5. hospitace
3.6. pozorování

4. Časové rozvržení autoevaluačních činností

- Hospitační činnost - v průběhu celého školního roku
- Sebehodnocení práce učitelů a hodnocení ředitelem školy za uplynulý školní rok – začátek školního roku
- Projednání struktury vlastního hodnocení školy s pedagogickou radou (§ 9 vyhlášky č. 15/2005 Sb.) – do konce září
- Projednání vlastního hodnocení školy v pedagogické radě za minulý školní rok – do konce října
- Dovednostní testy žáků – podle nabídky a požadavků testovací společnosti
- Mapa školy Scio – dle potřeby
- Srovnávací prověrky – průběžně celý školní rok
- Dotazníky na klima školy a ostatní dotazníky pro rodiče – 1x za 2 roky
- Rozhovory s učiteli a žáky – průběžně
- Výstupy z jednání školské rady – průběžně

Autoevaluace školy přehledně

Oblasti autoevaluace	Cíle a kritéria autoevaluace	Nástroje evaluace	Časové rozvržení evaluačních činností
Vzdělávací program	Mapování realizace školního vzdělávací programu, soulad s RVP	Pozorování, evidence pozorovaných jevů, ankety, hospitace, vnější evaluace	průběžně
Podmínky vzdělávání	Úroveň řízení školy	Porady vedení školy, pedagogické rady, spolupráce se Školskou radou, vyhodnocování pozitiv a negativ	v období pedagogických rad
	Prostorové a materiální podmínky	Pozorování, hospitace, požadavky učitelů a rodičů, dodržování zákonných norem	říjen, duben
	Klima školy	Ankety, spolupráce se žáky a mluvčími tříd, s komunitami rodičů, Klubem rodičů, jednání pedagogických rad a vedení školy	v období pedagogických rad

	Začleňování a podpora žáků	Hospitace, podpora vzájemné komunikace učitelů – vychovatelky a odborného pracoviště	průběžně
Průběh vzdělávání (učitel)	Podpora dosahování vzdělávacích cílů	Hospitace, prezentace žákovské práce	V období pedagogických rad
	Rozvoj strategie učení	hospitace	průběžně
	Rozvoj osobnostních a sociálních způsobností	Dotazník žákům, hospitace, řízený rozhovor s žáky a učiteli	průběžně
	Rozvoj praktických návyků a dovedností	Hospitace, žákovské práce	průběžně
	Začleňování a podpora žáků	Hospitace, rozhovor	průběžně
Výsledky vzdělávání (žák)	Dosahování vzdělávacích cílů	Rozhovor, hospitace, rozbor žákovských sebehodnotících a hodnotících výroků, příp. spolupráce s odborníky	průběžně
Výsledky vzdělávání (žák)	Projevy strategie učení	Hospitace, žákovské práce	průběžně
	Projevy osobnostní a soc. způsobilostí	Rozhovor, anketa žákům	průběžně
	Projevy praktických návyků a dovedností	Hospitace, pozorování	průběžně
	Srovnávací, dovednostní a znalostní testování žáků	Zadávání srovnávacích testů	Dle sledovaných jevů a podmínek zadavatele
Vztah rodičů ke škole		Ankety, dotazníky, spolupráce s Klubem rodičů a Radou školy, zřizovatelem	V období pedagogických rad a jednání KR - ŠR